

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Επιστήμες Αγωγής

Διπλωματική Εργασία

Πολιτισμική ετερότητα στην εκπαίδευση ενηλίκων: Η συμβολή του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην ομαλή ένταξη των ενήλικων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας στη μαθησιακή διεργασία, στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία γενικότερα

Std129143

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Φίλιπς Νίκη

Πάτρα, Ιούνιος 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Πολιτισμική ετερότητα στην εκπαίδευση ενηλίκων συμβολή του
εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην ομαλή
ένταξη των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας στη
μαθησιακή διεργασία, στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία
γενικότερα

Αββανίδου Κυριακή

Επιβλέποντες καθηγητές Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

ΦΙΛΛΙΠΣ ΝΙΚΗ

«Καθηγητής-Σύμβουλος Ε.Α.Π.»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

ΑΡΜΑΟΣ ΡΕΜΟΣ

Καθηγητής-Σύμβουλος Ε.Α.Π.»

Πάτρα, Ιούνιος 2021

*Όποιος σταματά να μαθαίνει είναι γέρος είτε
είναι είκοσι είτε ογδόντα χρονών. Όποιος
συνεχίζει να μαθαίνει παραμένει νέος.
Henry Ford (1863 – 1947) Αμερικανός βιομήχανος*

Περίληψη

Η παρούσα εργασία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου του τμήματος Επιστήμες Αγωγής, η έρευνα έλαβε χώρα τον Απρίλιο του 2021, ο πληθυσμός που συμμετείχε σε αυτή, ήταν εκπαιδευτές ενηλίκων αλλοδαπών, για την συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ερευνητικά εργαλεία, όπως, το ερωτηματολόγιο, όπου και συμπληρώθηκαν 100, και η συνέντευξη όπου και πραγματοποιήθηκαν δυο σε εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η εργασία είναι δομημένη ώστε να καλύπτει τη συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην εκπαιδευτική διαδρομή του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου, αλλά και στην ενσωμάτωση του στην κοινωνία υποδοχής και στην αγορά εργασίας, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε ερευνητικό πλαίσιο. Το θεωρητικό πλαίσιο αποτελεί μια βιβλιογραφική ανασκόπηση και περιλαμβάνει εκείνες τις εννοιολογικές προσεγγίσεις και αναλύσεις εννοιών που είναι άρρητα συνδεδεμένες με την εκπαίδευση ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, όπως, διαπολιτισμικότητα, διαπολιτισμική εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων, πολιτισμική ταυτότητα, κουλτούρα και άλλα. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων μεταναστών και προσφύγων, όπως, τα εμπόδια που συναντούν κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση. Τέλος, γίνεται αναφορά στην αναγκαιότητα της ομαλής ένταξης των ενηλίκων αλλοεθνών στην εκπαίδευση καθώς και της συμβολής του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, αλλά και των χαρακτηριστικών που θα πρέπει να διέπουν την συμπεριφορά αλλά και στάση του, ώστε να καταστεί δυνατή.

Στο ερευνητικό πλαίσιο της παρούσας εργασίας τίθενται οι στόχοι αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα που απορρέουν από αυτά, και τα οποία θα διερευνηθούν από την ερευνήτρια. Επιπρόσθετα, αναλύεται η μεθοδολογία συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων αλλά και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση τους.

Σκοπός της παρούσας μικτής έρευνας, όπως προδίδει και η δομή της, είναι να καταγράψει τις απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας της Κρήτης για την συμβολή του ρόλου τους στην επίτευξη του στόχου της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσω του εκπαιδευτικού τους έργου, δηλαδή, της ομαλής προσαρμογής και ένταξης των αλλοεθνών στην εκπαίδευση, στην κοινωνία υποδοχής, στην αγορά εργασίας αλλά και

γενικότερα στην νέα πραγματικότητα στην οποία καλούνται να προσαρμοστούν ώστε να καταφέρουν να εξασφαλίσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην παρούσα εργασία είναι μικτή, καθώς, για την συλλογή δεδομένων, για την υλοποίηση του σκοπού της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ερευνητικά εργαλεία όπως το ερωτηματολόγιο (ποσοτική έρευνα) και η συνέντευξη (ποιοτική έρευνα) σε εκπαιδευτές ενηλίκων που δίδασκαν σε ενήλικα άτομα με ετερόκλητα πολιτισμικά στοιχεία και βάθρα που φοιτούν σε δομές εκπαίδευσης της Κρήτης.

Η ανάλυση των δεδομένων, της παρούσας εργασίας τόσο σε ποιοτικό όσο και σε ποσοτικό επίπεδο, ανέδειξε την σπουδαιότητα του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην μαθησιακή εξέλιξη αλλά και την παραμονή των αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση, την κοινωνική αποδοχή και ενσωμάτωση με την χώρα υποδοχής, όπως και την ένταξη αυτών στην αγορά εργασίας, αλλά και την αναγκαιότητα της επιμόρφωσης του σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η πρωτοτυπία της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας είναι τόσο κομβικός, καθώς, καλούνται συνεχώς να αντιμετωπίσουν νέες καταστάσεις διαπολιτισμικής φύσεως και να αναπροσαρμόσουν τόσο την εκπαιδευτική διδασκαλία αλλά και την συμπεριφορά και στάση τους, που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

Λέξεις – Κλειδιά

Εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων, εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, διαπολιτισμική εκπαίδευση, αλλοεθνείς ενήλικοι εκπαιδευόμενοι

Cultural diversity in adult education: The contribution of the intercultural education adult educator to the smooth integration of adult learners of cultural diversity in the learning process, in the labor market and in society in general

std129143

Abstract

The present work was implemented in the framework of the Postgraduate Program of the School of Humanities of the Hellenic Open University of the Department of Educational Sciences, the research took place in April 2021, the population that participated in it, were adult foreign educators, for data collection Research tools were used, such as the questionnaire, where 100 were completed, and the interview, where three were conducted on adult educators of intercultural education.

The work is structured to cover the contribution of the role of intercultural adult education educator in the educational path of the adult foreign student, but also in his / her integration in the host society and in the labor market, both in theoretical and research context. The theoretical framework is a literature review and includes those conceptual approaches and analyzes of concepts that are inextricably linked to intercultural diversity education, such as, interculturalism, intercultural education, adult education, cultural identity, culture and more. In addition, the characteristics of adult migrants and refugees are presented, such as the obstacles they encounter when entering education. Finally, reference is made to the need for the smooth integration of adult foreigners in education as well as the contribution of the role of adult educator of intercultural diversity, but also the characteristics that should govern his behavior and attitude, to make it possible.

In the research context of the present work are set the objectives and the research questions that result from them, and which will be investigated by the researcher. In addition, the methodology of data collection and analysis is analyzed, as well as the results obtained from their analysis.

The purpose of this joint research, as its structure betrays, is to record the views of adult educators of intercultural diversity of Crete on their role in achieving the goal of intercultural education through their educational work, ie, smooth adaptation and integration of foreigners in education, in the host society, in the labor market but also in general in the new reality to which they are called to adapt in order to ensure better living conditions.

The methodology followed in the present work is mixed, as, for the collection of data, for the implementation of the purpose of the present research, research tools were used such as the questionnaire (quantitative research) and the interview (qualitative research) to adult educators who taught adults with diverse cultural elements and pedestals that study in educational structures of Crete.

The analysis of the data, of the present work both qualitatively and quantitatively, highlighted the importance of the role of the intercultural adult education educator in the learning development but also the stay of foreign adult educators in education, social acceptance and integration with the host country. , as well as their integration into the labor market, but also the need for his training in intercultural education.

The originality of the present research lies in the fact that the role of the adult educator of intercultural diversity is so crucial, as they are constantly called to face new situations of intercultural nature and to adjust both the educational teaching and their behavior and attitude, which needs further investigation.

Keywords

Education, adult education, intercultural education adult educator, intercultural education, foreign adult learners

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract.....	vi
Περιεχόμενα.....	vii
Κατάλογος Εικόνων/Σχημάτων.....	viii
Κατάλογος Πινάκων.....	ix
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	x
Μέρος Α- ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
Εισαγωγή.....	1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Εννοιολογικές προσεγγίσεις.....	5
1.1 Διαπολιτισμικότητα.....	5
1.1.1 Μορφές Διαπολιτισμικότητας.....	7
1.2 Κουλτούρα, πολιτισμός, ταυτότητα, πολιτισμική ταυτότητα.....	10
1.3 Εκπαίδευση ενηλίκων.....	12
1.4 Αποσαφήνιση όρων πρόσφυγας, μετανάστης, άτομα επικουρικής προστασίας Παλλιννοστούντες.....	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ

2. Εισαγωγή.....	18
2.1 Εθνικό σύστημα Δια Βίου Εκπαίδευσης.....	18
2.2 Εκπαιδευτικά προγράμματα και φορείς που παρέχουν εκπαίδευση στους πρόσφυγες και μετανάστες.....	20
2.3 Μοντέλα εκπαίδευσης αλλοεθνών.....	22
2.4 Χαρακτηριστικά ενηλίκων μεταναστών και προσφύγων στην εκπαίδευση.....	27
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

3. Εισαγωγή.....	31
3.1 Η σημασία της ομαλής ένταξης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση.....	31
3.2 Ο ρόλος και οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας	32
3.3 Χαρακτηριστικά εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.....	33
3.4 Ο ρόλος της εκπαιδευτικής δομής στην διαμόρφωση της διαπολιτισμικής συνείδησης.....	38
3.5 Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων στην ένταξη των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση, στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.....	40
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	43
ΜΕΡΟΣ Β- Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΕΡΕΥΝΑ	
4.1 Σημασία – αναγκαιότητα διερεύνησης του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας.....	44
4.2 Συμβολή των αποτελεσμάτων διερεύνησης του ρόλου του εκπαιδευτή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην κεκτημένη γνώση.....	44
4.3 Σκοπός.....	45
4.3.1 Ερευνητικοί στόχοι.....	45
4.3.2 Ερευνητικά ερωτήματα.....	45
4.4 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων.....	46
4.4.1Εργαλεία συλλογής δεδομένων	47
4.5 Έρευνα.....	50
4.5.1 Δείγμα της έρευνας.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	
5.1 Ανάλυση δεδομένων της έρευνας με συνέντευξη.....	51
5.1.1 Απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σχετικά με την στάση και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας.....	51

5.1.2 Απόψεις εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σχετικά με τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση.....51

5.1.3 Απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων στην εκπαίδευση αλλοδαπών ενηλίκων.....52

5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων σχετικά με την στάση και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας53

5.3 Συζήτηση αποτελεσμάτων της έρευνας.....62

5.3.1 Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή στην αντιμετώπιση προβλημάτων αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση.....63

5.3.2 Εφόδια (αφορά τις ικανότητες – δεξιότητες αλλά και την κατάρτιση του εκπαιδευτή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο ρόλο του, ως εκπαιδευτή ενηλίκων.....64

5.4 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ –ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 Συμπεράσματα.....67

6.2 Συζήτηση- Προτάσεις για την ενίσχυση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων.68

6.3 Προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση.....69

Βιβλιογραφικές αναφορές

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Πίνακες και Γραφήματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Ερωτηματολόγιο, πίνακες συλλογής δεδομένων από το ερωτηματολόγιο, ερωτηματολόγιο συνέντευξης, ενημερωτικό έντυπο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Απομαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

Σχήμα 1. Μορφές της διαπολιτισμικότητας.....	9
Σχήμα 2. Επικοινωνιακή διαπολιτισμική δεξιότητα.....	8
Σχήμα 3. Κουλτούρα.....	11
Σχήμα 4. Ένταξη στην εκπαιδευτική κοινότητα.....	54
Σχήμα 5. Ένταξη στην κοινωνία υποδοχής.....	54
Σχήμα 6. Πρόσκτηση της γηγενούς γλώσσας.....	55
Σχήμα 7. Περιορισμό ρατσιστικών συμπεριφορών.....	55
Σχήμα 8. Καλλιέργεια διαπολιτισμικού κλίματος.....	56
Σχήμα 9. Δημιουργία κινήτρων στην εκπαίδευση.....	56
Σχήμα 10. Δημιουργία προσδοκιών για περαιτέρω εκπαίδευση.....	57
Σχήμα 11. Διεύρυνση κοινωνικών δικτύων.....	57
Σχήμα 12. Βελτίωση επαγγελματικών δεξιοτήτων-ικανοτήτων.....	58
Σχήμα 13. Διαπολιτισμική εκπαίδευση.....	58
Σχήμα 14. Διαπολιτισμική αγωγή.....	59
Σχήμα 15. Διαπολιτισμική ετοιμότητα.....	59
Σχήμα 16. Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων.....	60
Σχήμα 17. Δημιουργία δικτύων επικοινωνίας.....	60
Σχήμα 18. Νέες εκπαιδευτικές μεθόδους και στρατηγικές.....	61
Σχήμα 19. Ενσυναίσθηση.....	61
Σχήμα 20. Εκπαιδευτής και εμπόδια ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων..	62
Σχήμα 21. Στάση του εκπαιδευτή και καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης.	62
Σχήμα 22. Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή στην αντιμετώπιση προβλημάτων αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση.....	64
Σχήμα 23. Εφόδια (αφορά τις ικανότητες – δεξιότητες αλλά και την κατάρτιση του εκπαιδευτή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο ρόλο του, ως εκπαιδευτή ενηλίκων.....	65

Γράφημα 1. Υπηκοότητα μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδας (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020).....	77
Γράφημα 2. Η ποσοστιαία συμμετοχή των 16 πολυπληθέστερων υπηκοοτήτων στην Ελλάδα (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020).....	79.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Αφίξεις προσφύγων στην Ελλάδα (UNHCR, 2020).....	76
Πίνακας 2. Εθνικότητες προσφύγων που έφτασαν στην Ελλάδα (UNHCR, 2020)...	76
Πίνακας 3. Δομή ερωτηματολογίου συνέντευξης.....	48
Πίνακας 4. Δομή ερωτηματολογίου συνέντευξης.....	49
Πίνακας 5. Συχνότητες εμφάνισης των μεταβλητών μέρους α του ερωτηματολογίου..	81
Πίνακας 6. Συχνότητες εμφάνισης των μεταβλητών μέρους β του ερωτηματολογίου..	81
Πίνακας 7. Μέση τιμή των μεταβλητών που εξετάζονται στο μέρος α του ερωτηματολογίου.....	84
Πίνακας 8. Μέση τιμή των μεταβλητών που εξετάζονται στο μέρος β του ερωτηματολογίου.....	86

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

UNHCR: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ

Press: Provision of Refugee Education and Support Scheme

ΥΠΕΘ: Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

NIACE: National Institute of Adult Continuing Education

Εισαγωγή

Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες της Ν. Ευρώπης οι οποίες τα τελευταία χρόνια, και ιδιαίτερα από τα τέλη της δεκαετίας του '80, αποτελούν χώρα υποδοχής προσφύγων, μεταναστών, και αυτό προέκυψε από την καταγραφή των αλλοδαπών που διαμένουν στην χώρα μας (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με έρευνες, το 1996 στον ελλαδικό χώρο παρατηρήθηκε αυξημένη είσοδος Παλιννοστούντων, και αλλοδαπών μεταναστών, προερχόμενοι κυρίως από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, της Βουλγαρίας, και της Γερμανίας (βλέπε Πίνακα 1, Πίνακα 2) (Γεωργογιάννης, 1997).

Ενώ, από τα τέλη του 2014 σημειώθηκε αυξημένη εισροή μεταναστών, προσφύγων και ατόμων επικουρικής προστασίας στην Ελλάδα. Αιτία αυτής της μεγάλης εισόδου, στην ελληνική επικράτεια, ήταν ο πόλεμος, οι συνεχείς συρράξεις, και η διαμόρφωση ενός κλίματος που χαρακτηρίζονταν από δυσμενείς οικονομικές, κοινωνικές και άλλες συνθήκες (UNESCO, 2014) που αποτέλεσαν απειλή για την ζωή, την επιβίωση τους, για την ασφάλεια τους, την διατήρηση και την αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Οι συνεχείς επιρροές και αλληλεπιδράσεις που προκύπτουν μέσα από την συμβίωση πληθυσμών πολιτισμικής ετερότητας, είχαν ως απόρροια να συντελεστούν πλήθος κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών αλλαγών, αλλά παράλληλα είχε ως αποτέλεσμα να επέλθει σταδιακά και η αναδιάρθρωση τους (Βεργίδης, 2008 · Rogers, 2002).

Εφαλτήριο για την διασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας μέσα σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον αποτελεί η εκπαίδευση, καθώς, μέσω αυτής μπορούν να οικοδομηθούν, και να διασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους, αλλά, ταυτόχρονα αποτελεί και το μέσο της επικοινωνίας ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία (Βεργίδης, 2008 · Rogers, 2002).

Η εκπαίδευση ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας είναι ένας από τους παράγοντες η οποία κατέχει κεντρικό ρόλο τόσο στην καλλιέργεια, ανάπτυξη, προώθηση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ενηλίκων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας κατά την εξέλιξη της ζωής τους, όσο, και στην αρμονική ενσωμάτωση τους στην κοινωνία υποδοχής (Βεργίδης, 2008 · Rogers, 2002).

Επιπλέον, συνεργεί στην δραστική καταπολέμηση των προβλημάτων που ανακύπτουν μέσα από ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από πολιτισμική ετερότητα, αποτελώντας παράλληλα εχέγγυο για την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της αποξένωσης των ατόμων πολιτισμικής ετερότητας από την κοινωνία υποδοχής (Βεργίδης, 2008 · Rogers, 2002).

Μέσω της εκπαίδευσης ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας επιτυγχάνεται η προαγωγή και η σταδιακή εγκαθίδρυση της ισοτιμίας, της κοινωνικής συνοχής και της διασφάλισης της ενεργούς συμμετοχής όλων στο κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας, η ενίσχυση και βελτίωση των βασικών γνώσεων αλλά και της δημιουργικότητας, μέσα από στοχευόμενες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις και καλά σχεδιασμένες εκπαιδευτικές στρατηγικές (Βεργίδης, 2008 · Rogers, 2002).

Πρώτιστο ρόλο στην επίτευξη του στόχου της Δια Βίου Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης κατέχει ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, ο οποίος λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες, αλλά και τις ιδιαιτερότητες των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας, αλλά, και μέσω της στάσης του αποτελεί σημείο αναφοράς για τους εκπαιδευόμενους (Βεργίδης, 2008 · Rogers, 2002).

Συμφώνα με τα τελευταία αποτελέσματα από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία για την υπηκοότητα του πληθυσμού που μένει μόνιμα στην Ελλάδα (Γράφημα 1), όπως, και την ποσοστιαία συμμετοχή των 16 πολυπληθέστερων υπηκοοτήτων στην Ελλάδα (Γράφημα 2), και λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω για την σπουδαιότητα της εκπαίδευσης των ενηλίκων αλλοεθνών, δημιούργησαν στην ερευνήτρια την αφορμή για την περαιτέρω μελέτη του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην ένταξη των ενηλίκων αλλοεθνών και τελική προσαρμογή τους στην κοινωνία υποδοχής και την απορρόφηση τους από την αγορά εργασίας αλλά και γενικότερα τις αλλαγές που μπορεί να επιφέρει η ουσιαστική εκπαίδευση στην ζωή τους αλλά και στην χώρα υποδοχής.

Σύμφωνα με τα παραπάνω αναγκαίο κρίνεται από την ερευνήτρια η καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτών ενηλίκων για την συμβολή του ρόλου τους στην μαθησιακή εξέλιξη αλλά και την καλλιέργεια εκείνων των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των εκπαιδευόμενων που θα τους βοηθήσει να προσαρμοστούν στην νέα πραγματικότητα της χώρας υποδοχής, το οποίο αποτελεί και αντικείμενο της μελέτης της παρούσας εργασίας τόσο σε θεωρητικό όσο και σε ερευνητικό πλαίσιο.

Για να δοθεί όμως μια ουσιαστική απάντηση για την συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας στην ομαλή ένταξη των αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική-κοινωνική-οικονομική ζωή της χώρας υποδοχής θα πρέπει να διερευνηθούν ερωτήματα που είναι αλληλένδετα με τον ρόλο του εκπαιδευτή.

Αρχικά θα πρέπει να διερευνηθούν τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση, και μετέπειτα πως ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μέσω των δεξιοτήτων του και των ικανοτήτων του που διαθέτει πάνω σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μπορεί να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να προσπελαστούν αυτά τα εμπόδια, αλλά και να καλλιεργήσει μέσω του εκπαιδευτικού του έργου τις συνθήκες εκείνες που θα συμβάλλουν στη αποδοχή και εγκαθίδρυση της διαπολιτισμικής ετερότητας.

Η εργασία είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο ώστε να προσεγγίζει το ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας και σε θεωρητικό και ερευνητικό πλαίσιο, καθώς, είναι χωρισμένη σε δυο μέρη, το θεωρητικό μέρος και το ερευνητικό. Το θεωρητικό μέρος αποτελεί μια προσπάθεια από την ερευνήτρια άντλησης πληροφοριών από προηγούμενες σχετικές έρευνες και αποτελείται από τρία κεφάλαια το περιεχόμενο των οποίων είναι άμεσα συνδεδεμένο με τον σκοπό αλλά και τους στόχους της παρούσας εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των εννοιών που είναι αλληλένδετες με την εκπαίδευση ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, όπως, εκπαίδευση ενηλίκων, διαπολιτισμικότητα και άλλα (Κεφάλαιο 1). Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των εμποδίων που συναντούν οι ενήλικες αλλοδαποί εκπαιδευόμενοι όταν εισέρχονται στην εκπαίδευση, όπως και των χαρακτηριστικών τους στην εκπαίδευση, αλλά μελετώνται παράλληλα και οι παράγοντες που συμβάλλουν στην βελτίωση της μαθησιακής τους επίδοσης (Κεφάλαιο 2). Τέλος, αναλύεται η συμβολή του εκπαιδευτή ενηλίκων στην μαθησιακή εξέλιξη των αλλοεθνών εκπαιδευόμενων αλλά και των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που θα πρέπει να κατέχει ώστε να βοηθήσει ουσιαστικά τους αλλοδαπούς εκπαιδευόμενους (Κεφάλαιο 3).

Στο ερευνητικό μέρος τίθενται ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι που έχει θέσει η ερευνήτρια και που προέκυψαν από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και που πρέπει να απαντηθούν ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας, ενώ αναλύεται και ο τρόπος επίτευξης τους, στο τέλος αυτού του μέρους αναλύονται τα δεδομένα τα οποία προέκυψαν από την συγκεκριμένη μικτή έρευνα.

Γενικότερα, η εργασία αποτελεί μια προσπάθεια να διερευνηθούν ουσιαστικά οι απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας της Κρήτης, ώστε μέσω των αποτελεσμάτων να συνεισφέρει ως ένα βαθμό στην βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης των ενήλικων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων αλλά και να αναδειχθούν και να εντοπιστούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι με την είσοδο στην εκπαίδευση αλλά και τα πλεονεκτήματα που θα απολαμβάνουν τόσο οι αλλοδαποί εκπαιδευόμενοι όσο και η χώρα υποδοχής με την αναβάθμιση και επαναπροσέγγιση της εκπαίδευσης των αλλοεθνών εκπαιδευόμενων.

ΜΕΡΟΣ Α-ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΝΝΟΙΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1. Εννοιολογικές προσεγγίσεις

Για την παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων αλλά και της ερευνητικής μεθοδολογίας της παρούσας μικτής έρευνας, ουσιαστικό θα ήταν να προχωρήσουμε στην εννοιολογική προσέγγιση και ανάλυση εννοιών που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία.

Για την κατανόηση λοιπόν των εννοιών που θα χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω διερεύνηση του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας στην ομαλή προσαρμογή και ενσωμάτωση των μεταναστών και προσφύγων στα δεδομένα της κοινωνίας υποδοχής, μέσω του εκπαιδευτικού του έργου, χρήσιμο θα ήταν να αναλυθούν έννοιες που είναι άρρητα συνδεδεμένες με την εκπαίδευση ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, και που συναντάμε συχνά στα κείμενα που σχετίζονται με την εκπαίδευση ενηλίκων αλλοεθνών, όπως, εκπαίδευση ενηλίκων, διαπολιτισμικότητα, διαπολιτισμική επικοινωνιακή δεξιότητα, διαπολιτισμική επάρκεια, διαπολιτισμική ετοιμότητα, πολιτισμός, πολιτισμική ταυτότητα, μετανάστης, πρόσφυγας, Παλιννοστούντες, άτομα επικουρικής προστασίας.

1.1 Διαπολιτισμικότητα

Η κατανόηση της έννοιας της διαπολιτισμικότητας όπως και τα είδη με την οποία συχνά την συναντάμε στην βιβλιογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για ομαλή ένταξη των αλλοεθνών εκπαιδευομένων στο μαθησιακό πλαίσιο της χώρας υποδοχής, και

επιπρόσθετα εξυπηρετεί την κατανόηση των σκοπών που έχουν τεθεί στην παρούσα εργασία, καθώς γίνεται συχνά η χρήση αυτών των όρων.

Για την έννοια του όρου διαπολιτισμικότητα, έχουν γραφτεί αρκετοί ορισμοί, αλλά οι περισσότεροι συγκλίνουν στο ότι η χρήση του όρου διαπολιτισμικότητα χρησιμοποιείται για να αποδώσει τον τρόπο με τον οποίο άτομα που χαρακτηρίζονται από διαφορετικό πολιτισμό, κουλτούρα, εθνικότητα και άλλα, αποδέχονται και βιώνουν αυτή την πολιτισμική ετερότητα, αλλά και την διαδικασία με την οποία δημιουργούν και καλλιεργούν τις συνθήκες εκείνες που θα συμβάλλουν στην μεταξύ τους συνεργασία, αλλά και στην αφομοίωση χαρακτηριστικών διαφορετικών πολιτισμών (Γεωργογιάννης, 1997).

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την εδραίωση της διαπολιτισμικότητας, είναι η απαλλαγή από κάθε είδους εθνικιστικής σκέψης, στερεοτύπων και προκαταλήψεων, η αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των «άλλων», αλλά και η δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για την καλλιέργεια μιας κοινωνίας που θα χαρακτηρίζεται από την συνεργασία και την αποδοχή της πολιτισμικής ετερότητας (Πορτελάνος, 2015).

Για την στερεή οικοδόμηση της διαπολιτισμικότητας, θεμέλιο λίθο αποτελούν η καλλιέργεια και η ανάπτυξη ηθικών και ισότιμων αξιών από κάθε πολιτισμό, όπως και η δημιουργία του κατάλληλου εδάφους για την καλλιέργεια και την ανάπτυξη μιας ουσιαστικής και ποιοτικής επικοινωνίας μεταξύ των ατόμων που χαρακτηρίζονται από πολιτισμική ετερότητα (Γκοβάρης, 2011). Επιπρόσθετα, η αναγνώριση και η αποδοχή της «ταυτότητας» του «άλλου», όπως του διαφορετικού τρόπου ζωής, κουλτούρας, θρησκείας, όπως, και της αναγνώρισης των ίσων δικαιωμάτων στην κοινωνία, στην εκπαίδευση, στα κοινά, συντελούν στην δημιουργία του κατάλληλου εδάφους όπου θα ευδοκιμήσει η διαπολιτισμικότητα (Νικολάου, 2011).

Σύμφωνα με τον Νικολάου (2009) «Η διαπολιτισμικότητα πλέον αφορά συνολικά το εκπαιδευτικό οικοδόμημα και δεν διαμορφώνεται κατά περίπτωση, ανάλογα δηλαδή με το αν έχουμε ή δεν έχουμε πολιτισμικά διαφορετικούς ενήλικες εκπαιδευόμενους σε αυτό. Κάθε εκπαιδευτική δομή είναι εν δυνάμει διαπολιτισμική, και η ύπαρξη ιδιαίτερων σχολείων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα πρέπει να επανεξεταστεί ως προς τη σκοπιμότητά της» (Νικολάου, 2009 όπως αναφέρεται σελ. 230).

Ωστόσο, την διαπολιτισμικότητα την συναντάμε και σε άλλες μορφές, όπως, διαπολιτισμική επικοινωνία, αγωγή, παιδαγωγική, εκπαίδευση, χωρίς όμως να

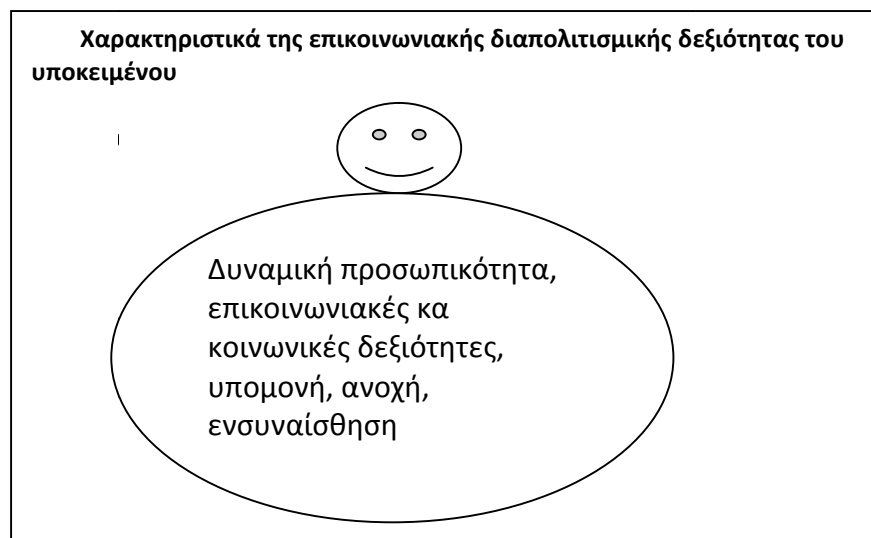
αλλοιώνεται ο βασικός της χαρακτήρας, δηλαδή της αναγνώρισης και της αποδοχής της «ταυτότητας» του άλλου (Σχήμα 2).

1.1.1 Μορφές της Διαπολιτισμικότητας:

• Διαπολιτισμική επικοινωνία

Γιατί είναι σημαντική η διαπολιτισμική επικοινωνία στην εκπαίδευση ενηλίκων και στην διαπολιτισμική εκπαίδευση; Μια απάντηση σε αυτό το ερώτημα αποτελεί ότι η σπουδαιότητα της κρύβεται στον καθοριστικό ρόλο που κατέχει στην διαμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας εκπαίδευσης ενηλίκων. Σύμφωνα με τον Γεωργογιάννη (1997) η διαπολιτισμική επικοινωνία χρησιμοποιείται για να δηλώσει την ανάγκη της αλληλεπίδρασης, της αμοιβαίας συνεργασίας, αλλά, και την επικοινωνία μεταξύ των ατόμων ενός πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος.

Ενώ σύμφωνα με τους Chen και Starosta (2008) η διαπολιτισμική επικοινωνιακή δεξιότητα (Σχήμα 1) είναι «η ικανότητα να διαπραγματεύεται κανείς πολιτισμικά νοήματα και να ακολουθεί κατάλληλα αποδοτικές επικοινωνιακές συμπεριφορές που αναγνωρίζουν τις πολλαπλές ταυτότητες των αλληλεπιδρώντων σε συγκεκριμένο περιβάλλον.. οι επικοινωνιακά επαρκείς άνθρωποι πρέπει να ξέρουν όχι μόνο πώς να αλληλεπιδρούν αποτελεσματικά και κατάλληλα με τους ανθρώπους και το περιβάλλον, αλλά επίσης και πώς να εκπληρώνουν τους δικούς τους επικοινωνιακούς στόχους με σεβασμό και επιβεβαίωση των πολυεπίπεδων πολιτισμικών ταυτοτήτων εκείνων με τους οποίους αλληλεπιδρούν» (Chen&Starosta, 2008 όπως αναφέρεται σελ 219). Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι η ύπαρξη της διαπολιτισμικής επικοινωνίας δεν συνεπάγεται την αποδοχή και την αναγνώριση της πολιτισμικής ετερότητας (Γεωργογιάννης, 1997).

Σχήμα 1. Επικοινωνιακή διαπολιτισμική δεξιότητα

•Διαπολιτισμική αγωγή

Όμως, όπως αναφέρουν οι Κανακίδου και Παπαγιάννη (1998) ένα απαραίτητο στοιχείο που θα πρέπει να συνθέτει την συμπεριφορά αλλά και την στάση του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας πέραν της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, είναι η διαπολιτισμική αγωγή, καθώς, αποτελεί το μέσο, μέσω του οποίου θα καλλιεργηθεί το κλίμα ισότητας στην εκπαίδευση και την κοινωνία, καθώς μέσω της διαπολιτισμικής αγωγής διασφαλίζεται η ισορροπία μεταξύ των εκρήξεων και των εντάσεων, μέσα από ένα σύνολο στοχευόμενων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

•Διαπολιτισμική παιδαγωγική και επάρκεια

Ποια είναι η σημασία της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής και επάρκειας; Και πόσο σημαντική θεωρείται στην εκπαίδευση ενηλίκων με ετερόκλητα πολιτισμικά στοιχεία; Στην βιβλιογραφία η διαπολιτισμική παιδαγωγική χρησιμοποιείται για να περιγράψει την αναγνώριση και αποδοχή της διαπολιτισμικής ετερότητας και των διαφορετικών εκπαιδευτικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών αναγκών των εκπαιδευόμενων ατόμων, αλλά, και την αναγκαιότητα ύπαρξης εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των ατόμων με διαφορετικό πολιτισμό, κουλτούρα, γλώσσα, και άλλα (Μάρκου, 1989).

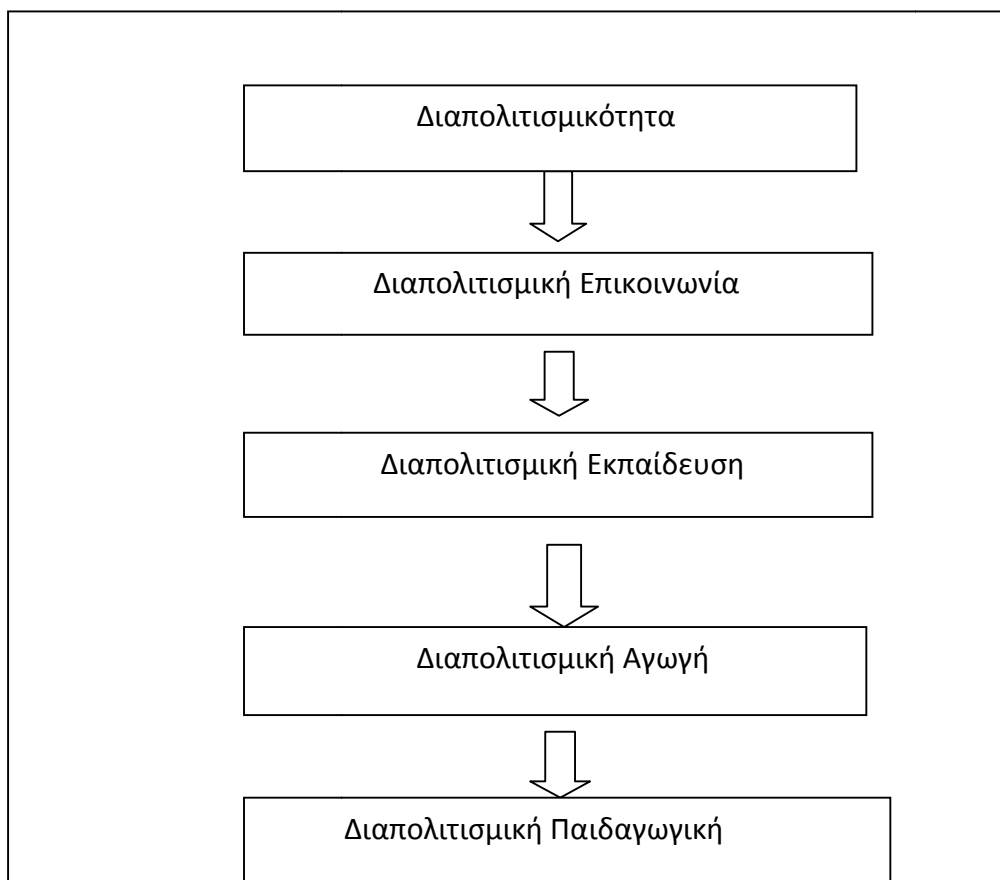
Σύμφωνα με τον Γεωργογιάννη (1997) η ύπαρξη της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής αποτελεί αδήριτη ανάγκη για την διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων καθώς συνεισφέρει ουσιαστικά στην δημιουργία των απαραίτητων και αναγκαίων συνθηκών για την σταδιακή εξάλειψη και την τελική κατάρτιση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα.

Η διαπολιτισμική παιδαγωγική του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι αλληλένδετη με την παιδαγωγική επάρκεια, καθώς, για να αντιμετωπίσει μια κατάσταση διαπολιτισμικής φύσεως θα πρέπει να διαθέτει την γνώση, και η παιδαγωγική επάρκεια αφορά κυρίως την θεωρητική προσέγγιση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία η διαπολιτισμική επάρκεια ορίζεται ως ένα ευρύ σύνολο στο οποίο εμπεριέχονται στοιχεία που σχετίζονται με την θεωρητική, επιστημονική και διδακτική γνώση και κατάρτιση που έχει ένας εκπαιδευτής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σε θέματα που αφορούν τις γλώσσες, τους πολιτισμούς, την κουλτούρα, την κοινωνία

αλλά και τις συνθήκες που έχουν βιώσει τα άτομα τα οποία εισέρχονται και λαμβάνουν μέρος στην σύνθεση της κοινωνίας της χώρας (Γεωργογιάννης, 2010).

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένα επιπρόσθετο και απαραίτητο εφόδιο του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι η δυνατότητα του να ανταπεξέρχεται αποτελεσματικά στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας με διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά, αυτό το στοιχείο ονομάζεται διαπολιτισμική ετοιμότητα (Κοσσυβάκη, 2011).

Σχήμα 2. Μορφές της Διαπολιτισμικότητας

Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι αλληλένδετη με τις εκπαιδευτικές πολιτικές του κάθε κράτους, και παράλληλα βρίσκεται σε συνάρτηση με την αναδιαμόρφωση αυτών, μέσω της εφαρμογής τους από την εκπαιδευτική μονάδα και τους εκπαιδευτικούς αλλά γενικότερα από την εκπαιδευτική κοινότητα (Gundara, 2000).

Η Χατζησωτηρίου (2014) ισχυρίζεται ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση κρίνεται αναγκαία, καθώς θεωρείται η παιδαγωγική απάντηση σε θέματα που αναδεικνύονται και επιζητούν απάντηση μέσα σε μια πολυπολιτισμική και πολυεθνική κοινωνία.

Επιπρόσθετα, θεωρεί ότι αντίθετα με την διαπολιτισμική εκπαίδευση, η χρήση του όρου πολιτισμική εκπαίδευση υποδηλώνει την αρμονική και ειρηνική συνύπαρξη ατόμων που χαρακτηρίζονται από διαφορετικό πολιτισμό, κουλτούρα, εθνικότητα.

1.2 Κουλτούρα, πολιτισμός, ταυτότητα, πολιτισμική ταυτότητα

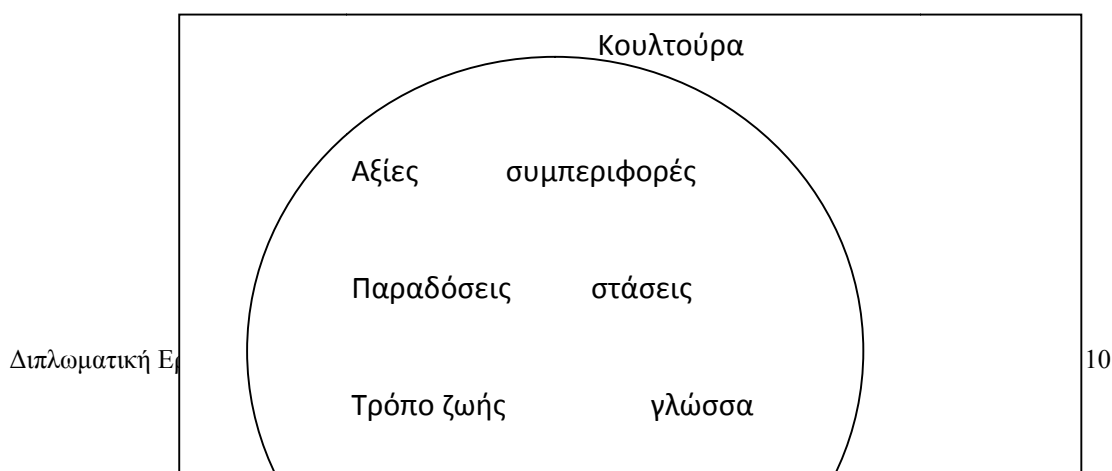
Κουλτούρα

Ποια είναι η σημασία της γνώσης της κουλτούρας στην διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων; Απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα μπορούσε να αποτελέσει πως η ουσιαστική αξία της γνώσης της έννοιας της κουλτούρας συνεργεί στην διαμόρφωση του κατάλληλου εδάφους μιας ουσιαστικής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ο πολιτισμός αλλά και γενικότερα η κουλτούρα χαρακτηρίζει, και αντιπροσωπεύει ένα άτομο ή μια ομάδα, που έχοντας ως βάση αυτόν, προσαρμόζει την συμπεριφορά αλλά γενικότερα όλη του τη στάση (Σχήμα 3).

Όπως υποστηρίζει ο Leo (2010) η κουλτούρα ορίζεται ως ένα ευρύ σύνολο που προσδιορίζει κάθε λαό και περιέχει στοιχεία όπως πεποιθήσεις, αξίες, την συμπεριφορά, τις παραδόσεις, τις στάσεις, τον τρόπο ζωής, την γλώσσα ενός λαού.

Ενώ οι Cusher&Brislin (1996) υποστηρίζουν ότι η κουλτούρα κάθε λαού δεν είναι ένα στοιχείο το οποίο είναι έμφυτο, αλλά καλλιεργείται και παράγεται μέσω της ομαδικής εργασίας και αλληλεπίδρασης των ανθρώπων με άλλους, επιπλέον, αποτελεί την βάση για τον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουν και αναλύουν διάφορες πληροφορίες.

Ο Jandt (1998) ισχυρίζεται ότι κάθε λαός αναπτύσσει και διαμορφώνει την δική του κουλτούρα, καθώς είναι αλληλένδετη με την φιλοσοφία και τις επιρροές που δέχεται κάθε λαός (Jandt, 1998).

Σχήμα 3. Κουλτούρα

Βασικό στοιχείο που συνθέτει, και δρα ουσιαστικά στην διαμόρφωση της κουλτούρας του ατόμου ή ομάδας ατόμων αποτελεί ο πολιτισμός της χώρας που ζει, ο οποίος επιδρά ουσιαστικά στην διαμόρφωση της πολιτισμικής του ταυτότητας (Σχήμα 3).

Πολιτισμός

Ένα άλλο ερώτημα που θα μπορούσαμε να θέσουμε είναι κατά πόσο ο πολιτισμός και γενικότερα η πολιτισμική ταυτότητα του ατόμου μπορεί να επηρεάσει την είσοδο του ενήλικα αλλοεθνή στην εκπαίδευση; Μήπως θα πρέπει να διερευνηθεί περισσότερο η έννοια του πολιτισμού; Σύμφωνα με τον Huntington (1996), ο πολιτισμός θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα ευρύ σύνολο, στο οποίο εμπεριέχονται οι δράσεις ζωής λαών. Ο πολιτισμός με το πέρασμα των χρόνων διαρκώς εξελίσσεται, και μπορεί να μετασχηματίζεται, και να εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία, έχει δηλαδή ευμετάβλητο χαρακτήρα.

Ο πολιτισμός περιέχει στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα σύνολο λαών και κοινωνιών. Ο Βρύζας (2001) αναφέρει για τον πολιτισμό ότι παράγεται και διαμορφώνεται μέσω ενεργειών, και εργασιών συγκεκριμένων ατόμων.

Ενώ οι Κανακίδου και Παπαγιάννη (1994) υποστηρίζουν ότι χαρακτηριστικό κάθε λαού είναι ο πολιτισμός, που έχοντας ως βάση αυτό, μπορεί να κρίνει, και να ερμηνεύει τόσο τις ενέργειες και την συμπεριφορά του ίδιου αλλά και των άλλων. Οι πολιτισμοί διαφοροποιούνται μεταξύ τους, καθώς κάθε λαός δέχεται διαφορετικά ερεθίσματα και επιδράσεις με την έλευση του χρόνου, με αποτέλεσμα να λέμε ότι υπάρχει πολιτισμική διαφοροποίηση.

Σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών ένας από τους παράγοντες που συμβάλλουν στην διαμόρφωση της ταυτότητας, αλλά και της ετερότητας, είναι το σύνολο των μεταβαλλόμενων στοιχείων που διαμορφώνονται και καθορίζονται από την κοινωνία, συνεπώς, η ταυτότητα, μπορεί να μεταβάλλεται και να αναδιατυπώνεται και να επανακαθορίζεται από μια ομάδα, η οποία θεωρεί μη συμβατό οτιδήποτε και

οποιοδήποτε δεν εμπερικλείεται στο σύνολο της, συνεπώς το απορρίπτει ως ανομοιογενές (Δραγώνα & Φραγουδάκη, 2001 · Cuche, 2001).

Ταυτότητα

Ένα άλλο ερώτημα που προκύπτει είναι αν η ταυτότητα και πιο συγκεκριμένα η πολιτισμική ταυτότητα του ατόμου επηρεάζει την είσοδο του αλλοεθνή εκπαιδευόμενου, στην εκπαίδευση, άρα, η γνώση των παραπάνω εννοιών κρίνεται αναγκαία για την κατανόηση των σκοπών που εξυπηρετεί η εργασία. Στην βιβλιογραφία την έννοια του όρου ταυτότητα την συναντάμε ως «η καταγωγή, η γλώσσα, το έθιμο, ο χαρακτήρας και η θρησκεία είναι τα στοιχεία πάνω στα οποία η επίσημη ιδεολογία στηρίζει μέσα και έξω από την εκπαίδευση στην ελληνική ταυτότητα» (Γκότοβο, 2002 όπως αναφέρεται σελ 114). Συνεπώς, η πολιτισμική ετερότητα είναι αλληλένδετη με την διαδικασία οργάνωσης της κοινωνίας και πως αυτή αντιλαμβάνεται το διαφορετικό ως «ξένο» (Γκόβαρη, 2004).

Πολιτισμική ταυτότητα

Τι είναι η πολιτισμική ταυτότητα; Και γιατί η κατανόηση της έννοιας της αποτελεί βασικό στοιχείο για την διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων; Ο Brown (2001) ισχυρίζεται ότι η πολιτισμική ταυτότητα είναι η ταυτότητα που διαμορφώνει μια ομάδα ατόμων και είναι αλληλένδετη με την επιρροή που ασκεί ο πολιτισμός ή ομάδα στην οποία έχει ενταχθεί.

Ενώ ο Δαμανάκης (2005) υποστηρίζει ότι πολιτισμός και η πολιτισμική ταυτότητα, έχουν ευμετάβλητο χαρακτήρα, καθώς συνεχώς εξελίσσονται, εμπλουτίζονται και επηρεάζονται από τις επικρατούσες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές συνθήκες.

Λίγο αργότερα ο Γεωργογιάννης (2009) αναφέρει ότι η πρόσκτηση και η αποδοχή της πολιτισμικής ταυτότητας, έχει ως άμεση απόρροια την ένταξη του ατόμου σε μια ομοιογενή ομάδα, και παράλληλα τον αποκλεισμό της από τις υπόλοιπες.

Έχοντας ως βάση τα παραπάνω θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι βασικό στοιχείο για την διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων, αλλά και γενικότερα στην εκπαίδευση είναι η κατανόηση και η αποδοχή της κουλτούρας του άλλου για την αποφυγή ρατσιστικών συμπεριφορών και προκαταλήψεων όπως και του εθνικιστικού τρόπου σκέψης απέναντι στα άτομα με διαφορετική κουλτούρα.

1.3 Εκπαίδευση ενηλίκων

Ουσιώδες ωστόσο στην παρούσα εργασία θα ήταν να αναλυθεί περαιτέρω η έννοια της εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς η Εκπαίδευση Ενηλίκων κατέχει σημαντικό μερίδιο δράσης

αλλά και ευθύνης στην ενσωμάτωση των ενηλίκων αλλοεθνών στην ελληνική πραγματικότητα, καθώς, σε αυτήν απευθύνονται στην πλειονότητα τους άτομα με ετερόκλητα πολιτισμικά στοιχεία.

Συχνά στην βιβλιογραφία η έννοια του όρου εκπαίδευση ενηλίκων χρησιμοποιείται για να περιγράψει την εκπαίδευση που παρέχεται στα πλαίσια της Δια Βίου μάθησης και εκπαίδευσης και απευθύνεται σε άτομα τα οποία είναι ενήλικα και επιπρόσθετα, διαθέτουν χαρακτηριστικά τα οποία είναι ικανά να τα βοηθήσουν να ενταχθούν στην εκπαίδευση. Βασικά στοιχεία που θα πρέπει να συνθέτουν την προσωπικότητα αλλά και γενικότερα την συμπεριφορά τους, είναι η ωριμότητα, η ευθυκρισία και η υπευθυνότητα, και η αυτονομία στην λήψη σωστών αποφάσεων που σχετίζονται τόσο με τον εαυτό τους όσο και με τα άτομα που τον περιβάλλουν. Γενικότερα, το κύρος, η αυτοεικόνα, αλλά, και η εικόνα που έχει διαμορφώσει η κοινωνία για ένα άτομο και ο τρόπος που το αντιμετωπίζει συνθέτουν την εικόνα ενός ενήλικα (Rogers, 1999).

Η έννοια του όρου «εκπαίδευση ενηλίκων» είναι δύσκολο να αποσαφηνιστεί καθώς στην βιβλιογραφία του αποδίδονται διαφορετικές έννοιες. Ένας ορισμός είναι ότι η εκπαίδευση ενηλίκων είναι η εκπαίδευση η οποία στο σύνολο της συμπεριλαμβάνει όλες εκείνες τις εκπαιδευτικές διαδικασίες οι οποίες προσφέρονται είτε εκτός είτε εντός ενός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, με σκοπό την καλλιέργεια και την βελτίωση των γνώσεων, και την περαιτέρω ενδυνάμωση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των ενηλίκων εκπαιδευόμενων. Επιπρόσθετα, η εκπαίδευση ενηλίκων είναι η εκπαίδευση η οποία συντείνει στην ενίσχυση και στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας του ενήλικα, αλλά, και στην ενίσχυση του επαγγελματικού δυναμικού την κοινωνική, οικονομική ενδυνάμωση της χώρας (UNESCO, 1976).

Η εκπαίδευση των ενηλίκων μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους, της άτυπης μάθησης, αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, γενική εκπαίδευση ενηλίκων, συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση.

Η άτυπη μάθηση είναι η μάθηση η οποία λαμβάνει χώρα πέρα από τα πλαίσια του οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος και η οποία συμπεριλαμβάνει όλες εκείνες τις διαδικασίες μάθησης και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες εκτυλίσσονται κατά την διάρκεια της ζωής ενός ατόμου, με απώτερο σκοπό την αυτομόρφωση του (ΦΕΚ 163^Α/21-9-10).

Ένας επιπλέον τρόπος εκπαίδευσης ενηλίκων, είναι αυτός ο τρόπος εκπαίδευσης που παρέχεται με σκοπό να εφοδιάσει, και να καλλιεργήσει στους εκπαιδευόμενους τις βασικές επαγγελματικές γνώσεις, και ικανότητες, ώστε να συμβάλλει στην επαγγελματική ενίσχυση, και εξέλιξη, αλλά επιπρόσθετα αποτελεί τον θεμέλιο λίθο για την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού της χώρας (ΦΕΚ 163^Α/21-9-10).

Η γενική εκπαίδευση ενηλίκων είναι η μάθηση η οποία λαμβάνει χώρα στα πλαίσια ενός οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος και περιλαμβάνει όλες εκείνες τις μαθησιακές, εκπαιδευτικές διαδικασίες οι οποίες έχουν ως σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση και βελτίωση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των ενηλίκων εκπαιδευόμενων (ΦΕΚ 163^Α/21-9-10).

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση είναι η κατάρτιση η οποία παρέχεται στο ανθρώπινο δυναμικό με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση και αναβάθμιση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων οι οποίες κατακτήθηκαν από τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης (ΦΕΚ 163^Α/21-9-10).

Συνεπώς, η εκπαίδευση ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας είναι η εκπαίδευση η οποία λαμβάνει χώρα σε όλη την διάρκεια της ζωής του ατόμου, μέσω μαθησιακών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, που ως άπώτερο σκοπό έχουν την γνωστική εξέλιξη, την ανάδειξη και περαιτέρω καλλιέργεια των δεξιοτήτων και ικανοτήτων τόσο σε προσωπικό όσο σε κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο (UNESCO, 1976).

Σύμφωνα με έρευνες η Δια Βίου Μάθηση είναι άμεσα συνδεδεμένη με την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς μέσω της Δια Βίου Μάθησης αναγνωρίζεται το δικαίωμα όλων στην ατομική εξέλιξη, της ίσης συμμετοχής στα κοινά, της κοινωνικής, πολιτισμικής, επαγγελματικής ένταξης (Βεργίδης, 2005).

Καταλήγοντας θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε την άποψη ότι η εκπαίδευση ενηλίκων, η οποία τα τελευταία χρόνια ενισχύεται ταχύτατα, αποτελεί το απαραίτητο εφόδιο για την κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων, καθώς, μέσω αυτής μπορούν να βελτιώσουν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους αλλά και να καλλιεργήσουν περαιτέρω τις ικανότητες-δεξιότητες τους και να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι. Επιπρόσθετα η περαιτέρω διερεύνηση της έννοιας της εκπαίδευσης ενηλίκων από τους ίδιους τους εκπαιδευτές θα συμβάλλει ουσιαστικά στο να ανταπεξέλθουν ουσιαστικά στον ρόλο τους καθώς θα συνειδητοποιήσουν ότι κατέχουν μια από τις κυριότερες θέσεις για

την ομαλή ένταξη των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευομένων στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, αλλά και γενικότερα.

1.4 Αποσαφήνιση όρων μετανάστες, πρόσφυγας, άτομα επικουρικής προστασίας, Παλιννοστούντες

Στην ενότητα που ακολουθεί επιχειρείται η οριοθέτηση βασικών εννοιών με τις οποίες ασχολείται η παρούσα εργασία, καθώς, ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης επειδή απευθύνεται σε αλλοεθνείς ενήλικες εκπαιδευόμενους θα πρέπει να είναι γνώστης εννοιών που είναι αναγκαίες για να ανταπεξέλθει στον ρόλο του, και να τους βοηθήσει ουσιαστικά να υπερπηδήσουν τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση, βασικές λοιπόν έννοιες που πρέπει να κατέχει είναι αυτές του μετανάστη, του πρόσφυγα, τα άτομα επικουρικής προστασίας και οι Παλιννοστούντες.

Οι πληθυσμιακές μετακινήσεις είτε γίνονται οργανωμένα είτε όχι, είναι ένα φαινόμενο το οποίο καταγράφεται συχνά στην ιστορία της ανθρωπότητας. Φυσική απόρροια αυτής της πληθυσμιακής μετακίνησης είναι να επέλθουν σταδιακά ουσιαστικές μεταβολές στην κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική δομή της χώρας υποδοχής.

Συχνά, η αυξημένη εισροή μεταναστών και προσφύγων σε μια χώρα είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία κοινωνικών αναταράξεων, αιτία της διαμόρφωσης ενός αρνητικού κλίματος απέναντι στο «ξένο», και της αρνητικής στάσης των γηγενών να ενσωματώσουν και να αποδεχτούν τις πολιτισμικές, κοινωνικές συνήθειες των προσφύγων και μεταναστών, με αποτέλεσμα την δημιουργία και την εκδήλωση στερεοτυπικών και πολλές φορές ρατσιστικών συμπεριφορών.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (2007), σε κάθε άτομο ή ομάδα ατόμων αναγνωρίζεται το δικαίωμα να φύγει από την χώρα στην οποία ζει και είναι πολίτης, αλλά παράλληλα δεν του παρέχεται το προνόμιο να εισέρθει σε όποια χώρα επιθυμεί, καθώς, κάθε χώρα έχει θεσπίσει περιοριστικούς κανόνες και νόμους για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των ατόμων που εισέρχονται σε αυτήν και που δεν είναι πολίτες της.

Στην βιβλιογραφία ο όρος μετανάστης χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει ένα άτομο το οποίο για ποικίλους λόγους, όπως, η εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης, η εύρεση εργασίας, κοινωνικούς, πολιτικούς, προσωπικούς και άλλους λόγους, μετακινείται εντός της επικράτειας μιας χώρας ή από χώρα σε χώρα.

Στην συνέχεια την διαχωρίζει σε δυο κατηγορίες ανάλογα με τον αν εκτυλίσσεται εντός ή εκτός των συνόρων μιας χώρας, την εσωτερική και την εξωτερική, εσωτερική ονομάζεται η μετανάστευση κατά την οποία το άτομο ή ομάδα πληθυσμού μετακινείται εντός των συνόρων μιας χώρας, ενώ εξωτερική χαρακτηρίζεται η μετανάστευση η οποία πραγματοποιείται με την μετακίνηση ατόμου ή πληθυσμού από μια χώρα σε μια άλλη (Μπαμπανέλου και συν., 2007).

Σε αντίθεση με τους μετανάστες, οι οποίοι ηθελήμενα εγκαταλείπουν τον μόνιμο τόπο κατοικίας τους, με σκοπό την προσωπική, οικονομική, κοινωνική ανέλιξη και κατά συνέπεια την βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους, οι πρόσφυγες αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την μόνιμη κατοικία τους λόγω των υπάρχουσών συνθηκών που επικρατούν στην χώρα τους.

Πιο συγκεκριμένα στην βιβλιογραφία αναφέρεται ως πρόσφυγας το άτομο το οποίο εγκαταλείπει βίαια την χώρα καταγωγής του εξ' αιτίας των συνθηκών που επικρατούν σε αυτή, οι οποίες συνθήκες δεν είναι ικανές να διασφαλίσουν την ειρήνη, την ασφάλεια της ζωής του, και την κοινωνική ευημερία, αλλά αποτελούν κίνδυνο και απειλή για την αναγνώριση και εξασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ίδιου αλλά και της χώρας του. Οι υπάρχουσες συνθήκες που επικρατούν στην χώρα του, τον αναγκάζουν στην αναζήτηση άλλης χώρας μέσω της οποίας θα διασφαλίσει την υπεράσπιση του δικαιώματος του στην ζωή αλλά και της οικογένειάς του, όπως και μια αξιοπρεπή διαβίωση (Η Διακήρυξη των Καρθαγενών, 1984).

Ωστόσο, στην βιβλιογραφία γίνεται ένας διαχωρισμός ανάμεσα στα άτομα τα οποία εγκαταλείπουν την χώρα τους εξαιτίας των υπάρχουσών συνθηκών που επικρατούν σε αυτή και που δυσχεράνουν την επιβίωση τους σε αυτή, και στα άτομα (άτομα επικουρικής προστασίας) τα οποία απολαμβάνουν της προστασίας από την διεθνή κοινότητα/ άλλο κράτος, καθώς η χώρα καταγωγής τους δεν μπορεί ή αρνείται να του παρέχει την ασφάλεια στην ζωή τους ή διατρέχει κινδύνους οι οποίες αποτελούν απειλή για την ζωή τους, όπως βασανιστήρια, εκτέλεση (Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου).

Τέλος, υπάρχει μια κατηγορία ατόμων δεύτερης και τρίτης γενιάς μεταναστών που αποφασίζει να επιστρέψει για διάφορους λόγους στην χώρα καταγωγής τους (Παλιννοστούντες) (Μπαμπανέλου και συν., 2007).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η κατάκτηση των παραπάνω εννοιών τόσο από τον εκπαιδευτή ενηλίκων αλλά και από την κοινωνία υποδοχής κρίνεται αναγκαία για την ουσιαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν μέσα σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Ωστόσο χρήσιμο θα ήταν για την επιτυχή είσοδο και παραμονή των ενηλίκων αλλοδαπών στην εκπαίδευση της χώρας υποδοχής να μελετηθούν οι συνθήκες που συνδράμουν στο μοντέλο εκπαίδευσης που έχει υιοθετήσει η χώρα και τι επιδιώκει από την εφαρμογή αυτού, επιπρόσθετα για να προσπελαστούν τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικες αλλοεθνείς θα πρέπει να μελετηθούν τα χαρακτηριστικά τους στην εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα αποτελεί μια από τις χώρες που δέχεται μεγάλο πλήθος μεταναστών και προσφύγων, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (2020), συνέπεια αυτού είναι να επέλθει σταδιακά η αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας και από μονοπολιτισμική να μετατραπεί σε διαπολιτισμική.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση και μάθηση των ενηλίκων εκπαιδευομένων αποτελεί εχέγγυο, για την προσωπική ανάπτυξη, και την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους, αλλά ταυτόχρονα συνεργεί στην ενεργό συμμετοχή τους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη της χώρας υποδοχής (Κόκκος, 2005).

Ωστόσο, για να επιτευχθεί ο στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων, σημαντικό θα ήταν να εξετάσουμε αν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι μεταναστευτικής βιογραφίας μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής, και ποιά είναι τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση, καθώς, το εθνικό σύστημα εκπαίδευσης αλλά και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που έχει υιοθετήσει για την εκπαίδευση τους, η χώρα υποδοχής αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την είσοδο τους αλλά και την παραμονή τους στην εκπαίδευση.

Επιπρόσθετα, τα χαρακτηριστικά του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου, χρήζουν διερεύνησης και περαιτέρω μελέτης, καθώς, μπορεί να αποτελέσουν αποτρεπτικό παράγοντα για την είσοδο και την παραμονή τους στην εκπαίδευση.

2.1 Εθνικό σύστημα Δια Βίου Εκπαίδευσης

Η κατάκτηση των βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων, όπως και η ενίσχυση των ενηλίκων αλλοεθνών, αποτελεί τον θεμέλιο λίθο, για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας, και για την

προσωπική επαγγελματική ενίσχυση όλων των πολιτών μιας χώρας. Έτσι τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα συστήματα κατάρτισης μιας χώρας οργανώνονται έχοντας ως βάση τρεις στρατηγικούς στόχους, την αναβάθμιση και την ενίσχυση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, την διευκόλυνση της πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, και τέλος τη πρόσβαση στα συστήματα εκπαίδευσης σε περισσότερο κόσμο. Για να μελετήσουμε λοιπόν τις δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι στην εκπαίδευση θα πρέπει να ενημερωθούμε για το πως είναι σχεδιασμένο το εκπαιδευτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο καλούνται να εναρμονιστούν οι αλλοεθνείς αλλά ποιες είναι και οι δεξιότητες και ικανότητες που καλλιεργούνται μέσω αυτού.

Για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ελλάδα, σχεδιασμό- συντονισμό- εφαρμογή, ο εθνικός φορέας που είναι υπεύθυνος είναι η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ), μέσα από το Ινστιτούτο Διαρκούς Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (ΙΔΕΚΕ) και τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) ενισχύει και διοργανώνει προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ως στόχο έχουν

- Την αποπεράτωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ώστε οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι να διαθέτουν την βασική εκπαίδευση.
- Την μαθησιακή εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων ατόμων τα οποία ανήκουν στις ειδικές ομάδες του πληθυσμού και διατρέχουν το κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Την ενίσχυση και την προώθηση της κοινωνικό-πολιτιστικής εκπαίδευσης.
- Την προώθηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Εκπαίδευση και συνεχή κατάρτιση Εκπαιδευτών Ενηλίκων και των στελεχών των Κέντρων.

Σύμφωνα με την ΕΕ οι «Βασικές Ικανότητες» που θα πρέπει να κατέχει κάθε άτομο για την προσωπική του ολοκλήρωση την επαγγελματική του ανάπτυξη και την ομαλή εναρμόνιση του, και την ένταξη του με την κοινωνία στην οποία είναι ενταγμένο είναι οχτώ και παρατίθενται παρακάτω:

«Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα

- Επικοινωνία σε μια ξένη γλώσσα
- Αριθμητισμός και βασική ικανότητα στις επιστήμες (MST)
- Ψηφιακή ικανότητα

- Μεταγνωστική ικανότητα
- Διαπροσωπική και κοινωνική ικανότητα
- Entrepreneurship
- Πολιτιστική έκφραση» (Δια Βίου Εκπαίδευση, 2020 όπως αναφέρεται σελ.21).

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ενημερωθούμε για τους φορείς και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που παρέχουν εκπαίδευση στους ενήλικες αλλοεθνείς στην Ελλάδα, το πλαίσιο οργάνωσης τους όπως και την αναγνώριση πιστοποιητικών που παρέχουν για να διασφαλίσουν τα αναγκαία προσόντα για την έξοδο τους στη αγορά εργασίας στην χώρα υποδοχής.

2.2 Εκπαιδευτικά προγράμματα και φορείς που παρέχουν εκπαίδευση στους πρόσφυγες μετανάστες

Ωστόσο έχει παρατηρηθεί ότι η ομαλή ένταξη αλλά και προσαρμογή του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου είναι άρρητα συνδεδεμένη με το πλαίσιο οργάνωσης της εκπαίδευσης και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να ανταποκριθεί, και να αναπροσαρμόζεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες του. Οι εκπαιδευόμενοι λοιπόν έχουν ανάγκη από την ύπαρξη ενός εκπαιδευτικού οργανισμού του οποίου τα μέλη που θα τον απαρτίζουν να διακατέχονται από το πνεύμα της αλληλεγγύης του αλληλοσεβασμού, αλλά και την ανάγκη να προσφέρουν ουσιαστικά στην εκπαίδευση των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων, αναπτύσσοντας και δίκτυα επικοινωνίας τόσο με άλλους εκπαιδευτικούς οργανισμούς άλλων χωρών όσο και με την κοινωνία.

Κεντρική θέση στην οργάνωση ενός εκπαιδευτικού οργανισμού κατέχει η ηγεσία, η οποία θα πρέπει να είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης να διευκολύνει τους εκπαιδευόμενους, αλλά και να καλλιεργεί σταδιακά την κουλτούρα της μάθησης στους εκπαιδευόμενους αλλά και στην κοινωνία, δηλαδή, θα πρέπει να καλλιεργήσει την ιδέα της εκπαίδευσης ως αναγκαιότητα και ως εχέγγυο επαγγελματικής αποκατάστασης αλλά και κοινωνικής συνοχής, και οικονομικής εξέλιξης (Tikly και συν, 2004 · Barth και συν, 1999)

Βέβαια ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται ένας οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας αποκτά νόημα με τον τρόπο με τον οποίο παρέχονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στην Ελλάδα η εκπαίδευση ενηλίκων, σύμφωνα με τον ν.3879/2020 Εφημερίς της Κυβερνήσεως, μπορεί να επιτευχθεί μέσω

•**Τυπικής εκπαίδευσης**

Η εκπαίδευση των ενηλίκων παρέχεται μέσω της τυπικής εκπαίδευσης, καθώς, η τυπική εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση που εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, που μέσω αυτού, επιτυγχάνεται η απόκτηση αναγνωρισμένων πιστοποιητικών από το έθνος.

•**Μη τυπική εκπαίδευση**

Η μη τυπική εκπαίδευση περιλαμβάνει εκείνες τις εκπαιδευτικές διεργασίες που παρέχονται στα πλαίσια ενός οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος, εξαίρεση αυτού, αποτελεί το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Μέσω της μη τυπικής εκπαίδευσης μπορούμε να οδηγηθούμε στην απόκτηση εθνικών αναγνωρισμένων πιστοποιητικών.

•**Άτυπη μάθηση**

Άτυπη μάθηση αναφέρεται στο σύνολο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που δεν εντάσσονται σε κάποιο οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο, και που ως απώτερο σκοπό έχουν την μαθησιακή και εκπαιδευτική ενίσχυση του εκπαιδευόμενου.

Ωστόσο, στη Ελλάδα η παρεχόμενη δια βίου εκπαίδευση καθορίζεται από αρχές, σύμφωνα με τον ν.3879/2010 Εφημερίς της Κυβερνήσεως, οι οποίες αρχές παρατίθενται παρακάτω:

- Σημείο αναφοράς της δια βίου εκπαίδευσης αποτελεί ο άνθρωπος, εστιάζοντας κυρίως στις μαθησιακές και εκπαιδευτικές του ανάγκες.
- Κύρια αρχή της δια βίου εκπαίδευσης είναι η μαθησιακή, εκπαιδευτική, κοινωνική, επαγγελματική ενίσχυση και εξέλιξη του εκπαιδευόμενου.
- Κύριος στόχος της δια βίου εκπαίδευσης είναι η καθολική ενεργός συμμετοχή όλων στην δια βίου εκπαίδευση και μάθηση, καθώς, η ανάδειξη και αναγνώριση των ικανοτήτων τους, μέσω πιστοποίησης μη τυπικών και άτυπων μορφών μάθησης.
- Μέσω της δια βίου εκπαίδευσης παρέχονται επαγγελματικές γνώσεις, καλλιεργούνται ικανότητες και δεξιότητες οι οποίες συμβάλλουν στην κοινωνική, επαγγελματική ενίσχυση, και την ομαλή ενσωμάτωση, στην επαγγελματική ζωή της χώρας του εκπαιδευόμενου.
- Η δια βίου εκπαίδευση έχει ως απώτερο σκοπό, μέσω της κοινωνικής, επαγγελματικής, προσωπικής ενίσχυσης, αλλά και μέσω της καλλιέργειας της κριτικής σκέψης των

εκπαιδευομένων, στην ενθάρρυνση και την βελτίωση της προσωπικότητας αλλά και της επαγγελματικής εικόνας των εκπαιδευομένων.

•Τέλος, βασική αρχή της δια βίου εκπαίδευσης είναι να εντοπίζει έγκαιρα τις ανάγκες που ανακύπτουν στην αγορά εργασίας, και να τις καλύπτει μέσω στοχευόμενων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, πράγμα το οποίο αποτελεί και τον κυριότερο παράγοντα για την ανοδική πορεία μιας χώρας.

Πέραν των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που μπορούν να παρακολουθήσουν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι για την καλλιέργεια των απαραίτητων επαγγελματικών προσόντων για την διευκόλυνση τους στην αγορά εργασίας θα πρέπει να μελετηθεί και το μοντέλο εκπαίδευσης που έχει υιοθετήσει κάθε χώρα για την εκπαίδευση των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων και τι επιδιώκεται μέσω αυτού.

2.3 Μοντέλα εκπαίδευσης αλλοδαπών εκπαιδευομένων

Γιατί όμως στην παρούσα εργασία κρίνεται αναγκαίο να μελετηθούν τα μοντέλα εκπαίδευσης αλλοδαπών εκπαιδευόμενων; Πως επηρεάζει το μοντέλο εκπαίδευσης αλλοδαπών εκπαιδευόμενων τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων; Μπορεί το μοντέλο εκπαίδευσης να αποτελέσει αποτρεπτικό παράγοντα του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου για την είσοδο του στην εκπαίδευση;

Κάθε χώρα έχει υιοθετήσει το δικό της μοντέλο εκπαίδευσης αλλοεθνών με βάση τους σκοπούς που θέλει να εξυπηρετήσει και αποτελεί ένα από τους πιο σημαντικούς παράγοντες κατά την άποψη μου για την καλλιέργεια και την εγκαθίδρυση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και το εφελκυστήρα για την παραμονή των ενηλίκων αλλοεθνών στο εκπαιδευτικό πλαίσιο της χώρας υποδοχής.

Η μελέτη των μοντέλων εκπαίδευσης που έχει υιοθετήσει κάθε χώρα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην διαμόρφωση του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, καθώς όπως αναφέρει ο Banks (2004) οι εκπαιδευτές αλλοεθνών ενηλίκων αναπτύσσουν γνώσεις δεξιότητες για την πολιτισμική διαφορετικότητα αλλά διαφέρει ο τρόπος με τον οποίο θα κληθούν να εφαρμόσουν αυτές τις γνώσεις και δεξιότητες καθώς η διδασκαλία τους είναι άμεσα συνδεδεμένη με το μοντέλο εκπαίδευσης που έχει υιοθετήσει η κάθε χώρα.

Όπως θα παρατηρήσετε και παρακάτω όπου παρατίθενται τα μοντέλα εκπαίδευσης ενηλίκων αλλοεθνών κάποια αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα και κάποια άλλα όχι για την είσοδο και παραμονή του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου στην εκπαίδευση.

•Το αφομοιωτικό μοντέλο.

Σύμφωνα με τον Μάρκου (1998) το αφομοιωτικό μοντέλο, το οποίο κρίνεται και το πιο ακατάλληλο για την παραμονή των ενηλίκων αλλοεθνών στην εκπαίδευση, καθώς, οι εκπαιδευόμενοι πολιτισμικής ετερότητας αντιμετωπίζονται ισότιμα, ενώ βασικό χαρακτηριστικό του μοντέλου αυτού είναι ότι οι εκπαιδευόμενοι, ανεξάρτητα από την προέλευση τους, συνεργάζονται και γενικότερα αλληλεπιδρούν, έχοντας ως πρωτεύον στόχο την εκμάθηση της γλώσσας της χώρας στην οποία βρίσκονται

Ενώ ο Γεωργογιάννης. (1999) υποστηρίζει ότι στο αφομοιωτικό μοντέλο οι πληθυσμοί της μειονότητας θα πρέπει να αμελήσουν την πολιτισμική τους ταυτότητα και να προσαρμοστούν στον πολιτισμό της εκάστοτε κοινωνίας, ώστε να μπορέσουν όλοι μαζί να διαμορφώσουν ένα κλίμα αρμονικό.

Κυριότεροι στόχοι του αφομοιωτικού μοντέλου είναι:

- A) Η προσαρμογή των μεταναστευτικών λαών στην πολιτισμική κουλτούρα της χώρας υποδοχής.
- B) Παραμέληση και σταδιακή εγκατάλειψη της πολιτισμικής κουλτούρας και γλώσσας των μεταναστευτικών λαών.
- Γ) Μάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής.
- Δ) Συμμετοχή και σταδιακή υιοθέτηση της πολιτισμικής κουλτούρας της χώρας υποδοχής.
- E) Συμμετοχή σε όλες τις ενέργειες που έχουν ως απώτερο σκοπό την ανάπτυξη της χώρας υποδοχής.
- Z) Διατήρηση και καλλιέργεια του έθνους κράτους, μέσω του αναλυτικού προγράμματος, το οποίο δεν προσαρμόζεται στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων, αλλά τηρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την καλλιέργεια και διατήρηση της εθνικής παράδοσης και κληρονομιάς (Νικολάου, 2000).

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το αφομοιωτικό μοντέλο εκπαίδευσης αλλοεθνών, έχει ως στόχο την εξάλειψη των εθνικών χαρακτηριστικών των εκπαιδευόμενων, καθώς, μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας επιδιώκεται η προσαρμογή τους στον πολιτισμό αλλά και στην κουλτούρα της κοινωνίας υποδοχής ώστε να απορροφηθούν από αυτή χωρίς να αλλοιώσουν ή να επηρεάσουν την πολιτισμική

ταυτότητα των γηγενών, άρα, έχοντας ως βάση τα παραπάνω θα μπορούσαμε να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι το αφομοιωτικό μοντέλο δεν είναι και το κατάλληλο μοντέλο που αν υιοθετήσει μια χώρα θα καλλιεργήσει ένα κλίμα αποδοχής απέναντι στην διαφορετικότητα, αλλά θα το εξαλείψει μέσω αυτού και κατά την άποψη μου το συγκεκριμένο μοντέλο συμβάλει στην καλλιέργεια του εθνικισμού μιας χώρας (Νικολάου, 2000).

•Το πολυπολιτισμικό μοντέλο.

Σύμφωνα με τον Μάρκου (1997), στο πολυπολιτισμικό μοντέλο οι αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι αναγνωρίζουν τις μεταξύ τους θρησκευτικές, πολιτισμικές, κοινωνικές διαφορές, και συνυπάρχουν αρμονικά.

•Το μοντέλο της ενσωμάτωσης.

Σύμφωνα με τον Γκοβάρη (2001) το μοντέλο της ενσωμάτωσης αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 1960 και γεννήθηκε από την ανάγκη προσαρμογής των αναλυτικών προγραμμάτων στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων για την αρμονική και αποτελεσματική ενσωμάτωση των αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική δομή και μετέπειτα στην κοινωνία.

Όμως και το μοντέλο αυτό δεν συμβάλλει ουσιαστικά στην εξάλειψη των εμποδίων που συναντούν οι αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι στην εκπαίδευση, καθώς, βασική αρχή του μοντέλου της ενσωμάτωσης αποτελεί η «πολυεθνική ιδεολογία», σύμφωνα με την οποία παρ' ότι η πολιτισμική κουλτούρα κάθε λαού έχει τα δικά της ιδιωματικά γνωρίσματα, ωστόσο, παρουσιάζει και αρκετά χαρακτηριστικά κοινά με την πολιτισμική κουλτούρα της πλειοψηφίας (Γκοβάρης, 2001).

Επιπρόσθετα, το μοντέλο της ενσωμάτωσης έχει ως αρχή την αναγνώριση και την παροχή ίσων ευκαιριών και της ανεκτικότητας.

Επιπλέον ο Γεωργογιάννης (1997) αναφέρει ότι στο μοντέλο της ενσωμάτωσης ο κάθε λαός ή μεταναστευτική ομάδα δέχεται και ασκεί πολιτισμικές επιρροές από την χώρα υποδοχής, άμεση απόρροια αυτής της επιρροής είναι η αναδιαμόρφωση της εθνικής τους ταυτότητας, η οποία όμως, σύμφωνα με το μοντέλο της ενσωμάτωσης, έχει ως βάση την υπάρχουσα πολιτισμική ταυτότητα της εθνικής ομάδας (Μάρκου, 1996).

Οι κυριότεροι στόχοι του μοντέλου της ενσωμάτωσης είναι:

Α) Η αρμονική ενσωμάτωση των αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική δομή, και μετέπειτα στην κοινωνία υποδοχής.

Β) Η αναγνώριση της πολιτισμικής ταυτότητας των αλλοεθνών ομάδων από την χώρα υποδοχής, που αυτό σημαίνει την διατήρηση της πολιτισμικής, θρησκευτικής κουλτούρας τους, της γλώσσας τους, την διατήρηση των εθίμων τους.

Γ) Σεβασμός και ανεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα (Πυργιωτάκης, 2000).

Δ) Εκπαίδευση για όλους, οργανωμένη σε ένα πλαίσιο που να επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση, και την διατήρηση της «εθνικής ταυτότητας» (Παπά, 1998).

Στο μοντέλο της ενσωμάτωσης μολονότι αναγνωρίζεται και γίνεται αποδεκτή η πολιτισμική ταυτότητα του «άλλου», ωστόσο του ασκούν επιρροές ώστε να το αναδιαμορφώσουν.

Στην πραγματικότητα το αφομοιωτικό και το μοντέλο της ενσωμάτωσης δεν διαφέρουν ουσιαστικά, καθώς κοινός στόχος είναι η ένταξη και απορρόφηση των ατόμων πολιτισμικής ετερότητας από την κοινωνία υποδοχής, μέσω της αφομοίωσης των στοιχείων εκείνων που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη της χώρας.

•Το αντιρατσιστικό μοντέλο.

Σύμφωνα με τον Τσιακαλό (2000) το αντιρατσιστικό μοντέλο έχει ως κύριο στόχο να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις που θα συνεργούν στην εξάλειψη των ρατσιστικών συμπεριφορών και ενεργειών από την εκπαιδευτική δομή και από την κοινωνία γενικότερα, ενώ παράλληλα διερευνά τα αίτια αποτυχίας των αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση.

Παρ' όλα αυτά το αντιρατσιστικό μοντέλο δεν θεωρείται το κατάλληλο μοντέλο εκπαίδευσης αλλοεθνών που θα διευκολύνει την πρόσβαση και παραμονή των ενηλίκων αλλοεθνών στην εκπαίδευση καθώς οι βασικές αρχές από τις οποίες διέπεται η ισότητα, η δικαιοσύνη και η χειραφέτηση (Γεωργογιάννης, 2008).

•Το διαπολιτισμικό μοντέλο

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα μοντέλα το διαπολιτισμικό μοντέλο εκπαίδευσης αλλοεθνών εκπαιδευόμενων είναι εκείνο το μοντέλο εκπαίδευσης το οποίο διέπεται από τις αρχές τις ισοτιμίας, της μόρφωσης για όλους, και την παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους τομείς της ζωής (Γεωργογιάννη, 1999).

Η ύπαρξη των αναγκαίων συνθηκών για την δημιουργία και καλλιέργεια της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης κρίνεται αναγκαία «τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα: στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ως (μέσο) κατανόησης των άλλων λαών και εκτίμησης της αλληλεξάρτησής τους, σε πνεύμα

σεβασμού για τις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και ειρήνης στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την εκπαίδευση, μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων που προάγουν την ιδιότητα του πολίτη, δίνοντας έμφαση σε πυρηνικές αξίες όπως: πλουραλισμός, ανθρώπινα δικαιώματα, ανοχή, συμμετοχική δημοκρατία, ισότητα ευκαιριών, δικαιοσύνη...» (Unesco, 2000 όπως αναφέρεται σελ. 4).

Συχνά η έννοια των όρων πολυπολιτισμικό και διαπολιτισμικός συγχέονται παρ' ότι υπάρχουν σαφείς και ευδιάκριτες διαφορές στην χρήση τους.

Ο όρος πολυπολιτισμικότητα χρησιμοποιείται για να μας δώσει μια στοχευόμενη εικόνα της πραγματικής πολυπολιτισμικής κοινωνίας και πως αυτή εξελίσσεται, ενώ ο όρος διαπολιτισμικός χρησιμοποιείται για να μας περιγράψει την σχέση συνεργασίας, αλληλεπίδρασης, την αμοιβαία αποδοχή και αναγνώριση μεταξύ των ατόμων που τα χαρακτηρίζει η πολυπολιτισμική ετερότητα.

Η διαπολιτισμική ετερότητα έχει ως βάση τα εξής:

- Οι περισσότερες κοινωνίες είναι πολυπολιτισμικές και εμφανίζουν την τάση διερεύνησης της πολυπολιτισμικής ετερότητας.
- Τα στοιχεία που συνθέτουν κάθε πολιτισμό είναι μοναδικά και ιδιαίτερα και θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να είναι σεβαστά.
- Δυναμικό προνόμιο και ταυτόχρονα προτέρημα για μια κοινωνία αποτελεί η πολυπολιτισμικότητα, και για να αξιοποιηθεί και να ενισχυθεί αυτό το προνόμιο θα πρέπει να διασφαλιστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις μιας ουσιαστικής αλληλεπίδρασης, συνεργασίας και αναγνώρισης και αποδοχής του «άλλου», χωρίς να αλλοιώνεται η πολιτισμική ταυτότητα του ατόμου μέσα στην κοινωνία (Γεωργογιάννης, 2008).

Έχοντας ως βάση όσα έχουν ειπωθεί παραπάνω μπορούμε να οδηγηθούμε στην εξής διαπίστωση ότι το μοντέλο εκπαίδευσης που έχει υιοθετήσει κάθε χώρα καθορίζει τόσο την συμπεριφορά του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου όσο και το είδος της παρεχόμενης εκπαίδευσης αλλά γενικότερα την όλη συμπεριφορά και στάση του εκπαιδευτή καθώς εξυπηρετεί τους στόχους του συγκεκριμένου μοντέλου.

Βασικό ωστόσο στοιχείο για την είσοδο και παραμονή του ενήλικα αλλοεθνή εκπαιδευόμενου στην εκπαίδευση της χώρας υποδοχής είναι τα χαρακτηριστικά που καθορίζουν την συμπεριφορά του ενήλικα αλλοεθνή στην εκπαίδευση.

2.4 Χαρακτηριστικά ενήλικων μεταναστών και προσφύγων στην εκπαίδευση

Σημαντική παράμετρος για την εκδήλωση ενδιαφέροντος των ενήλικων αλλοεθνών για εκπαίδευση, πέρα των κινήτρων που παρέχει ως προς την διευκόλυνση στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας στην χώρα υποδοχής, είναι τα χαρακτηριστικά με τα οποία προσδιορίζουν και αντιλαμβάνονται την εκπαίδευση. Η μελέτη λοιπόν των χαρακτηριστικών και των αντιλήψεων των ενήλικων αλλοεθνών με τα οποία εισέρχονται στην εκπαίδευση και αυτοπροσδιορίζονται μέσα σε αυτή αποτελεί αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας καθώς αποτελεί ένα από τους ανασταλτικούς παράγοντες για την εισαγωγή και παραμονή των ενήλικων αλλοεθνών στο εκπαιδευτικό πλαίσιο της χώρας υποδοχής.

Ο Rogers (2011) αναφέρει πως η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη επέφερε και ριζικές αλλαγές στον επαγγελματικό χάρτη της χώρας. Απόληξη των αλλαγών αυτών ήταν να αυξηθούν οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές υποχρεώσεις των εργαζομένων, ενώ είχαν αντίκτυπο και στην επαγγελματική αποκατάσταση αλλά και την οικονομική και κοινωνική ζωή των ευάλωτων ομάδων και κυρίως των μεταναστών και προσφύγων. Για την αποφυγή, λοιπόν, των κοινωνικών ανισοτήτων και την δημιουργία ομάδων που γνωρίζουν και δεν γνωρίζουν, κρίνεται αναγκαία η Δια Βίου εκπαίδευση και μάθηση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, ώστε να αποκτήσουν τις δεξιότητες για να συμμετέχουν στην επαγγελματική ζωή της χώρας. Ωστόσο οι πιθανότητες η προσπάθεια αυτή, της ένταξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στην εκπαίδευση, είναι ελάχιστες, καθώς τα εμπόδια που υψώνονται είναι πολλά και υπερπήδηση αυτών απαιτεί τόσο ατομική όσο και συλλογική προσπάθεια τόσο από τον εκπαιδευτή ενηλίκων όσο και από τον εκπαιδευόμενο, και από την κοινωνία γενικότερα

Σύμφωνα με έρευνα των Χατζησωτηρίου και Αγγελίδη (2018) η συμμετοχή των ενηλίκων εκπαιδευόμενων μεταναστευτικής βιογραφίας στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες καθίστανται δύσκολη, καθώς, συναντάνε πολλά εμπόδια, όπως, προβλήματα στην επικοινωνία, λόγω της μη πρόσκτησης και γνώσης της γηγενούς γλώσσας, όπως, και της μη αποδοχής από τους γηγενείς εκπαιδευόμενους, οι οποίοι εκλαμβάνουν τον πολιτισμικό πλουραλισμό ως πολιτισμική υστέρηση με αποτέλεσμα την εμφάνιση ρατσιστικών περιστατικών και την εκδήλωση στερεοτυπικών συμπεριφορών (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Ενώ σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών των Μπίμου-Νάκου (2004), Στεφανίδη κ.α., (2004) τα άτομα τα οποία εισέρχονται σε μια άλλη χώρα συνήθως διακατέχονται από αντιφατικά συναισθήματα, όπως, απώλειας για ότι αφήνουν στην χώρα καταγωγής τους, θρήνου, για τον βίαιο και εξαναγκαστικό αποχωρισμό από αγαπημένα τους πρόσωπα, άγχος και συνεχή ανασφάλεια για την επιβίωση τους, την υποδοχή, και την αποδοχή, που θα έχουν από την κοινωνία της χώρας υποδοχής, αλλά παράλληλα αισθάνονται και αισιοδοξία καθώς θεωρούν ότι η χώρα υποδοχής θα τους εξασφαλίσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για ένα καλύτερο και πιο ασφαλές περιβάλλον με περισσότερες ευκαιρίες και προοπτικές για τους ίδιους αλλά και για την οικογένειά τους.

Παράλληλα, συναντάνε αρκετά εμπόδια που δυσχεραίνουν την αρμονική ενσωμάτωση τους στην κοινωνία της χώρας υποδοχής, και αυτά τα εμπόδια σχετίζονται με τις πολιτισμικές, θρησκευτικές διαφορές, όπως και την έλλειψη γνώσης της γηγενούς γλώσσας, και μη ύπαρξης των κοινωνικών δικτύων (Ladson-Billings, 1995; Suarez-Orozco & Suarez-Orozco, 2001; Birman, 2002; Suarez-Orozco, Rhodes & Milburn, 2009; Bal & Perzigian, 2013; Berry & Vedder, 2016).

Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι πρόσφυγες που εισέρχονται σε μια χώρα αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης για αυτούς και την οικογένειά τους χαρακτηρίζονται στην πλειονότητα τους από χαμηλό οικονομικό και μορφωτικό κεφάλαιο, ενώ οι επιδόσεις τους οι μαθησιακές είναι αρκετά χαμηλές και σε αυτό συνηγορούν αρκετοί παράγοντες.

Η μη ύπαρξη ενός εκπαιδευτικού συστήματος που να παρέχει ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης σε όλους ανεξάρτητα από την καταγωγή του καθένα, αλλά πολλές φορές και η ύπαρξη αναλυτικών προγραμμάτων τα οποία όμως δεν είναι συμβατά και εναρμονισμένα με τις πολιτισμικές παραδόσεις και αξίες αλλά και θρησκευτικές αντιλήψεις των ενηλίκων αλλοεθνών τους αποτρέπουν να ασχοληθούν με την εκπαίδευση της χώρας υποδοχής.

Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι μεταναστευτικής βιογραφίας ενδέχεται να μη μπορούν να επικοινωνήσουν με τους εκπαιδευτές, λόγω περιορισμένης γνώσης και χρήσης της επικρατούσας γλώσσας ή να μη διαθέτουν μέσο μεταφοράς για να μεταβούν στη δομή εκπαίδευσης τους.

Επιπλέον, η τυχόν ύπαρξη μικρότερων παιδιών απαιτεί και ιδιαίτερη φύλαξη. Συχνά οι μητέρες, ενήλικες εκπαιδευόμενοι, δεν μπορούν να συμμετέχουν επαρκώς, και να ανταποκριθούν στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις της δομής εκπαίδευσης τους, καθώς,

αδυνατούν να αναθέσουν τη φύλαξη των παιδιών τους κάπου αλλού κι έτσι γίνεται ανέφικτη η συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Άλλο ένα εμπόδιο που καθιστά δύσκολη την εκπαίδευση των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας, αφορά την διαφορετική αντίληψη, που εσφαλμένα έχουν διαμορφώσει για την εκπαίδευση της χώρας υποδοχής, καθώς, δεν έχουν κατανοήσει την σπουδαιότητα της, εξ αιτίας του συχνά τους χαμηλού μορφωτικού τους κεφαλαίου ή των διαφορετικών αντιλήψεων που έχουν για την εκπαίδευση (Χατζησωτηρίου, χ.η.).

Συχνά οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι μεταναστευτικής βιογραφίας βρίσκονται σε σύγχυση και αμφιθυμία όσο αφορά την ιεράρχηση των αναγκών που πρέπει να καλύψουν, επιβίωσης ή εκπαίδευσης, δηλαδή συχνά έρχονται αντιμέτωποι με το δίλλημα της εκπαίδευσης τους ή όχι (Μάγου, 2005).

Ένας επιπρόσθετος παράγοντας που δυσχεράνει την παραμονή των ενηλίκων εκπαιδευόμενων μεταναστευτικής βιογραφίας στην εκπαίδευση και συνήθως αποτελεί και αποτρεπτικό παράγοντα εισόδου σε αυτήν είναι η πολιτισμική κουλτούρα, καθώς σε μερικές χώρες οι γυναίκες δεν εκπαιδεύονται (Μάγου, 2005).

Για να καταστεί λοιπόν δυνατή η εκπαίδευση ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας θα πρέπει να καλλιεργηθεί ένα μαθησιακό περιβάλλον ελκυστικό και ευέλικτο για αυτούς, αλλά παράλληλα θα πρέπει να δημιουργηθούν και εκείνες οι συνθήκες που θα οδηγήσουν στην εγκαθίδρυση της αντίληψης ότι όλα τα άτομα έχουν δικαίωμα στην μάθηση και την εκπαίδευση, αλλά μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνική, οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι παράγοντες που δρουν αποτρεπτικά στην είσοδο των αλλοεθνών ενηλίκων στην εκπαίδευση είναι ψυχολογικοί παράγοντες, όπως, έλλειψη αυτοπεποίθησης, φόβος για την αποτυχία, άγχος για την ανταπόκριση τους στις απαιτήσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας, επιπρόσθετα, οι καταστάσεις ζωής, το εκπαιδευτικό πλαίσιο και η προδιάθεση των ατόμων που σχετίζονται με την στάση ζωής και τις αντιλήψεις για την εκπαίδευση (Κοκκος, 2005).

Συμπερασματικά, η περαιτέρω μελέτη των χαρακτηριστικών των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων, καθώς και η διερεύνηση των εμποδίων με τα οποία έρχονται

αντιμέτωποι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση χρήζει συνεχούς διερεύνησης, καθώς η συλλογή των στοιχείων αυτών αποτελεί τον θεμέλιο λίθο για την διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού συστήματος ικανό να ανταποκριθεί ουσιαστικά στις εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έναν προβληματισμό που θα μπορούσαμε να θέσουμε θα ήταν γιατί η εκπαίδευση ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας είναι άρρητα συνδεδεμένη με τον εκπαιδευτή ενηλίκων. Και επιπρόσθετα κατά πόσο η στάση και η συμπεριφορά του εκπαιδευτή ενηλίκων επιδρά στην είσοδο αλλά και παραμονή των ενήλικων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση.

Απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα θα μπορούσε να αποτελέσει ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αποτελεί τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στον εκπαιδευόμενο, το κράτος, και την κοινωνία. Άρα, τα χαρακτηριστικά οι δεξιότητες και οι ικανότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο διερεύνησης για την βελτίωση της παρεχόμενης διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η καλλιέργεια των βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων των αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων κρίνεται αναγκαία καθώς θα συμβάλλουν στο να ενταχθούν πιο γρήγορα στον κοινωνικό ιστό της χώρα υποδοχής, και την αποτροπή κοινωνικών αναταράξεων.

Σημαντικό ωστόσο για να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι να διερευνηθούν περεταίρω οι παράγοντες που συμβάλλουν στην διαμόρφωση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και συνείδησης και κυρίως του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας.

3.1 Η σημασία της ομαλής ένταξης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση

Μια ερώτηση που θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε στην παρούσα φάση είναι γιατί η εκπαίδευση των αλλοεθνών ενηλίκων είναι τόσο σημαντική; Γιατί ενδιαφέρει, όπως και

στην παρούσα εργασία, η μελέτη και η διερεύνηση των εμποδίων που συναντούν στην εκπαίδευση οι ενήλικες αλλοεθνείς; Απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα θα μπορούσε να είναι ότι τα άτομα τα οποία εισέρχονται σε μια χώρα με διαφορετική εθνοπολιτισμική ταυτότητα, έρχονται αντιμέτωπα με μια διαφορετική πολιτισμική κατάσταση. Η ομαλή, λοιπόν, ένταξη τους στην χώρα υποδοχής κρίνεται αναγκαία, καθώς, η μη πολιτισμική προσαρμογή, και η αδυναμία να προσαρμοστούν στην κοινωνία της χώρας υποδοχής, οδηγεί στην περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό, καλλιεργώντας τους παράλληλα και το αίσθημα του φόβου, της ανασφάλειας, και τους οδηγεί στον ενστερνισμό των προσδοκιών που έχει διαμορφώσει η κοινωνία υποδοχής για αυτούς (Δαμανάκης, 1987; Μουσούρου, 1991; Πίσω Θρανία, 2000).

Επιπρόσθετα, η μη ομαλή ένταξη των ατόμων πολιτισμικής ετερότητας με την κουλτούρα και τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής, αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα καλλιέργειας αρνητικών στάσεων απέναντι στο «ξένο» και το διαφορετικό, απόρροια αυτού είναι η δημιουργία του εθνικιστικού τρόπου σκέψης και η εκδήλωση ρατσιστικών συμπεριφορών και στάσεων, πράγμα το οποίο περιορίζει την ελευθερία και τις επιλογές των ατόμων πολιτισμικής ετερότητας, στερώντας τους το δικαίωμα για την ισότιμη συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι, την επαγγελματική και προσωπική, οικονομική ανάπτυξη, την ειρηνική και αρμονική συμβίωση των διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων (Δαμανάκης, 1987; Μουσούρου, 1991; Πίσω Θρανία, 2000).

3.2 Ο ρόλος και οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας

Στο παρόν σημείο θα μπορούσαμε να αναρωτηθούμε με ποιόν τρόπο ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μέσω του ρόλου του αλλά και των δεξιοτήτων του συμβάλλει στην καλλιέργεια του διαπολιτισμικού κλίματος; Σύμφωνα με τον Morris (2004) η συνεχής ανάπτυξη της χώρας επέφερε και ριζικές αλλαγές στον εργασιακό τομέα, προκειμένου οι εργαζόμενοι να ανταπεξέλθουν στις αυξανόμενες απαιτήσεις του επαγγέλματος τους αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στην εκπαίδευση. Στην νέα κατάσταση κλήθηκαν να προσαρμοστούν και τα άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως, πρόσφυγες, μετανάστες, για να μπορέσουν να εναρμονιστούν με την κοινωνία και να απορροφηθούν από την αγορά εργασίας.

Αυτό είχε σαν επακόλουθο ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων να επιφορτιστεί με περισσότερες απαιτήσεις τόσο σε προσωπικό επίπεδο, όσο και σε εργασιακό. Ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μέσω του εκπαιδευτικού του έργου και της διδασκαλίας του εκπέμπει μηνύματα, η διαμόρφωση των οποίων είναι αλληλένδετη με τις πολιτισμικές αξίες και αντιλήψεις, προκαταλήψεις και τις παρανοήσεις του εκπαιδευτή.

Στην βιβλιογραφία αναφέρει σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης το εξής :«Αφού η εκπαίδευση είναι μια ανθρωπιστική διεργασία, τότε η ανθρώπινη υπόσταση των συμμετεχόντων κατέχει ύψιστη θέση στη διεργασία της μάθησης [. .]. Ο ρόλος του εκπαιδευτή και οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποιεί δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υπονομεύουν την αξιοπρέπεια και την ανθρώπινη υπόσταση των εκπαιδευομένων, αλλά πρέπει να στοχεύουν στην ενίσχυση τους: οτιδήποτε λιγότερο από αυτό αποτελεί κατάχρηση της θέσης του εκπαιδευτή, είναι ανήθικο και δεν ανταποκρίνεται στα υψηλά ιδανικά της εκπαίδευσης» (Jarvis, 2004 όπως αναφέρεται στην σελ. 155). Σε ερώτηση που είχε τεθεί στον Alan Rogers για το ποιες θα ήταν οι τρεις χρήσιμες συμβουλές που θα έδινε σε έναν εκπαιδευτή ενηλίκων, αυτός απάντησε ότι πρώτη συμβουλή είναι «σταμάτα να μιλάς και άκουσε», δεύτερη και πιο δύσκολη «μη θεωρείς και μην αφήνεις τους εκπαιδευόμενους να σε θεωρούν αυθεντία» και τρίτη συμβουλή «να παρακινείς τους εκπαιδευόμενους να βρουν μόνοι τους την γνώση γιατί μόνο τότε θα γίνει κτήμα τους» (Μαγος&Αγγελή,2005 όπως αναφέρεται σελ.35)

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας, προβάλλει τον εαυτό του, κατά την εκπαιδευτική διδασκαλία, ως φορέα αξιών και αντιλήψεων, η στάση και η συμπεριφορά και δεξιότητες (βλέπε Πίνακα 3) του αποτελούν έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες διαμόρφωσης ενός κλίματος που θα συνεργήσει στην αρμονική συμβίωση των εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας, της ισότιμης συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία, στην ανταλλαγή απόψεων, γνώσεων, εμπειριών, την καλλιέργεια της θετικής στάσης απέναντι στο διαφορετικό, τον αλληλοσεβασμό, την αμοιβαία αποδοχή, την αυτογνωσία, και τον αυτοέλεγχο (Morris,2004).

Η αρμονική συνύπαρξη και αλληλεπίδραση των ενηλίκων εκπαιδευομένων που χαρακτηρίζονται από πολιτισμική ετερότητα, αλλά και γενικότερα των εκπαιδευομένων είναι αλληλένδετη με την διαμόρφωση των απαραίτητων προϋποθέσεων που θα

συνεργήσουν στην διασφάλιση ενός εκπαιδευτικού κλίματος αλληλοσεβασμού, αλληλοεκτίμησης, απέναντι στο διαφορετικό (Παπαγεωργίου, 2012 • Μπαμπανέλου και συν., 2007).

Καταλήγοντας, ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα πρέπει κατά την εκπαιδευτική διαδικασία να κατέχει το ρόλο του εμψυχωτή, αλλά και του συντονιστή της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπου μέσω του εκπαιδευτικού του έργου να καλλιεργεί και ενισχύει την εποικοδομητική συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων, αποτελώντας μέσω του ρόλου του, και της στάσης του το θεμέλιο λίθο για την στερεή οικοδόμηση, και την εγκαθίδρυση και αποδοχή της διαφορετικότητας, μέσα σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον (Ettling, 2006).

3.3 Χαρακτηριστικά εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Κατά πόσο τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας; Και πόσο επηρεάζουν τον ρόλο του στην εκπαίδευση ενηλίκων;

Πολλά από τα άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες έχουν υιοθετήσει έναν τρόπο ζωής χωρίς ιδιαίτερες εκπαιδευτικές απαιτήσεις, για αυτό τα χαρακτηριστικά αλλά και γενικότερα όλη η προσωπικότητα που εκπέμπει ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα πρέπει να ελκύουν το ενδιαφέρον αλλά και την προσοχή των εκπαιδευομένων.

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να μπορέσει να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στις ιδιαίτερες και πολύπλοκες εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων μεταναστευτικής βιογραφίας θα πρέπει να είναι «εφοδιασμένος» με τα παρακάτω:

Α) Διαπολιτισμική συνείδηση

Γιατί όμως η διαπολιτισμική συνείδηση του εκπαιδευτή ενηλίκων αλλοεθνών δρα στην παραμονή των εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση; Ο εκπαιδευτής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να είναι εκφραστής και υποστηρικτής της διαπολιτισμικότητας. Για να καταστεί δυνατό αυτό, ο εκπαιδευτής θα πρέπει να είναι απαλλαγμένος από στερεότυπα και προκαταλήψεις απέναντι στο διαφορετικό, είτε αυτό

έχει να κάνει με διαφορετικό πολιτισμό, κουλτούρα, θρησκεία, γλώσσα (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 ·ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Ουσιαστικός παράγοντας για την διαχείριση και αντιμετώπιση προβλημάτων, που ανακύπτουν μέσα σε μια πολυπολιτισμική εκπαιδευτική δομή αλλά και τον περιορισμό αυτών, αλλά και η διαμόρφωση των αναγκαίων συνθηκών που θα συμβάλουν στην διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής στην μάθηση, στην εκπαίδευση, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα, κατέχει η συμπεριφορά και η στάση του εκπαιδευτή (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 ·ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Η ύπαρξη λοιπόν της διαπολιτισμικής συνείδησης του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, δηλαδή, ο βαθμός αποδοχής του διαφορετικού από τον εκπαιδευτή, αλλά και η δημιουργία και η καλλιέργεια του διαπολιτισμικού κλίματος μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά και γενικότερα, θα πρέπει να διέπουν και να καθορίζουν την συμπεριφορά του (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 ·ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

B) Διαπολιτισμική κατάρτιση και εκπαίδευση

Σε ποιο βαθμό η διαπολιτισμική κατάρτιση και εκπαίδευση του εκπαιδευτή αλλοεθνών ενηλίκων επηρεάζει την εκπαίδευση των αλλοδαπών εκπαιδευομένων; Ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, προκειμένου να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στις αυξημένες εκπαιδευτικές ανάγκες των ενήλικων αλλοδαπών εκπαιδευομένων, αλλά και γενικότερα, θα πρέπει να υιοθετήσει εκπαιδευτικές στρατηγικές και πρακτικές οι οποίες θα συμβάλλουν στην δημιουργία και καλλιέργεια ενός κλίματος που θα εμπνέει στους ενήλικους εκπαιδευομένους ασφάλεια, αλλά θα διασφαλίζει, επιπλέον, το ενδιαφέρον και την ενεργό συμμετοχή όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά παράλληλα θα δημιουργεί κίνητρα και προσδοκίες (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 ·ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω, ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας θα πρέπει να είναι ενημερωμένος και καταρτισμένος σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, επιπρόσθετα θα πρέπει να διαθέτει παιδαγωγική και διαπολιτισμική επάρκεια και ετοιμότητα (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 · ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Σε αντίθετη περίπτωση, ο εκπαιδευτής θα αποτελέσει την κύρια αιτία δημιουργίας ενός εκπαιδευτικού κλίματος, το οποίο χαρακτηρίζεται από ανασφάλεια, άγχος, και έλλειψη

ενδιαφέροντος από τους εκπαιδευομένους για το θέμα το οποίο πραγματεύεται ο εκπαιδευτής. Αλλά αποτελεί και το κύριο αποτρεπτικό παράγοντα ενασχόλησης των αλλοδαπών ενηλίκων εκπαιδευομένων με την εκπαίδευση (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 · ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Γ) Επικοινωνιακές δεξιότητες

Πέρα όμως από την διαπολιτισμική κατάρτιση και εκπαίδευση του εκπαιδευτή, μήπως ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διαθέτει και επικοινωνιακές δεξιότητες ώστε να εμφυσήσει στους εκπαιδευόμενους το διαπολιτισμικό κλίμα;

Βασικό χαρακτηριστικό που θα πρέπει να διέπει την συμπεριφορά αλλά και τον χαρακτήρα του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, είναι η ικανότητα του να δημιουργήσει και να διατηρήσει ένα κλίμα ουσιαστικής αλληλεπίδρασης και συνεργασίας τόσο μεταξύ του ίδιου και των εκπαιδευομένων, όσο και μεταξύ των εκπαιδευομένων (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 · ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Η δημιουργία ενός επικοινωνιακού κλίματος και ενός ζεστού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση παραμονής των ενηλίκων αλλοδαπών εκπαιδευομένων σε εκπαιδευτικά προγράμματα (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 · ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Δ) Προσδοκίες

Οι αλλοεθνείς ενήλικες εκπαιδευόμενοι εισερχόμενοι στην εκπαίδευση επιδιώκουν την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, όπως, να αποκτήσουν βασικές γλωσσικές ικανότητες και δεξιότητες, επαγγελματικής αποκατάστασης και άλλα, τα οποία είναι άρρητα συνδεδεμένα με τις προσδοκίες που έχει θέσει ο εκπαιδευτής για τους εκπαιδευομένους (Γρόλλιος, Κορομπόκης, Κοντίνης, Λιάμπας, 2003 · ΕΟΠΠΕΠ, 2014).

Ε) Πνευματική καλλιέργεια

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στον ρόλο του εκπαιδευτή, θα πρέπει να γίνει περισσότερο ανθρωπιστής, πράγμα που για να επιτευχθεί απαιτείται εσωτερική πνευματική καλλιέργεια, και την ύπαρξη της στοιχειώδους ενσυναίσθησης (Γεωργογιάννης, 2004).

Ζ) Δημιουργία και διατήρηση δικτύων επικοινωνίας εκπαιδευτικών δομών αλλοεθνών ενηλίκων

Βασικό στοιχείο για την επίτευξη του στόχου του εκπαιδευτή διαπολιτισμικής ετερότητας είναι η δημιουργία και η διατήρηση δικτύων επικοινωνίας με άλλες εκπαιδευτικές δομές

αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων, αλλά και γενικότερα δικτύων επικοινωνίας, όπως, την κοινωνία, τους ενήλικες εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας και όλους τους εμπλεκομένους με την εκπαίδευση (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Η δημιουργία και η καλλιέργεια δικτύων επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών δομών των ενηλίκων, βοηθούν ουσιαστικά τον εκπαιδευτή στο να ανταπεξέλθει στον ρόλο του, καθώς, μέσω της ανταλλαγής εκπαιδευτικού υλικού, αλλά και εκπαιδευτικών τεχνικών και στρατηγικών που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτές ενηλίκων για την αντιμετώπιση διάφορων καταστάσεων, αλλά και μέσω της ανταλλαγής απόψεων πάνω σε διάφορα εκπαιδευτικά θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, συμβάλλουν ουσιαστικά στο να υιοθετήσει την κατάλληλη εκπαιδευτική στρατηγική και πρακτική ικανή να ανταπεξέλθει στις αυξημένες εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Επιπρόσθετα η ύπαρξη δικτύων επικοινωνίας τόσο με άλλες εκπαιδευτικές μονάδες ενηλίκων, αλλά και με την κοινωνία αποτελούν πηγή τροφοδότησης για τον εκπαιδευτικό για τα προβλήματα, αλλά και γενικότερα για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ενήλικας εκπαιδευόμενος πολιτισμικής ετερότητας, τόσο για την αρμονική ενσωμάτωση, και αποδοχή του από την κοινωνία, και την εκπαιδευτική κοινότητα, όσο και για προβλήματα εκπαιδευτικής φύσεως.

Η) Διαμεσολαβητής και εμψυχωτής

Κατά πόσο ο εκπαιδευτής αλλοεθνών ενηλίκων θα μπορούσε να γίνει εμπνευστής της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης; Μήπως ο ρόλος του είναι πολυδιάστατος και ξεφεύγει από τα τυπικά προσόντα και αρμοδιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων; Ο εκπαιδευτής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει μέσω του ρόλου του εκπαιδευτή να δράσει σαν εμψυχωτής, ενισχυτής, συντονιστής της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Λαγουδάκος, 2013).

Ενώ μέσω των στοχευόμενων εκπαιδευτικών μεθόδων και στρατηγικών που εφαρμόζει κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας να παρέχει την δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να καλλιεργήσουν αλλά και να αναδείξουν τις ικανότητες τους, αλλά και δεξιότητες τους, είτε στον επαγγελματικό τομέα είτε στον επικοινωνιακό τομέα (Λαγουδάκος, 2013).

Επιπρόσθετα, ένα επιπλέον εφόδιο που πρέπει να κατέχει ο εκπαιδευτής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων, είναι ότι μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία να συμβάλει στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων,

γενικότερα στην ενίσχυση της ψυχοσυναισθηματικής τους κατάστασης (Λαγουδάκος, 2013).

3.4 Ο ρόλος της εκπαιδευτικής δομής στην διαμόρφωση της διαπολιτισμικής συνείδησης

Ένα ερώτημα το οποίο προκύπτει εύλογα διαβάζοντας κάποιος τα παραπάνω είναι ο εκπαιδευτής ενηλίκων μπορεί μόνος του πετύχει την είσοδο των ενηλίκων αλλοεθνών στην εκπαίδευση, μήπως υπάρχουν και άλλοι παράγοντες με τους οποίους έχει μια σχέση αλληλεξάρτησης για την επίτευξη του στόχου του; Η επιτυχία και η ενσωμάτωση των αλλοεθνών ενηλίκων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες μερικούς από αυτούς είναι:

- α) Το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο της οικογένειας.
- β) Το πολιτισμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο είναι ενταγμένο το άτομο.
- γ) Το πόσο αποτελεσματική είναι η εκπαιδευτική δομή, το οποίο αποτελεί και έναν από τους πιο βασικούς παράγοντες για την επιτυχία των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευομένων.

Η αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής δομής ενηλίκων, αναφέρεται στο αν η εκπαιδευτική δομή διαθέτει ισχυρή διοίκηση, η οποία, θέτει υψηλές μαθησιακές προσδοκίες, δίνει έμφαση στην κατάκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων από τους ενήλικες εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας, μέσα σε ένα κατάλληλο διαμορφωμένο εκπαιδευτικό κλίμα, που διευκολύνει τους ενήλικες εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας στην κατάκτηση της νέας γνώσης.

Επιπρόσθετα, επιδιώκει την ενεργό συμμετοχή των ενηλίκων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας σε θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση, ενώ παράλληλα το εκπαιδευτικό προσωπικό της εκπαιδευτικής δομής ενημερώνεται και επιμορφώνεται συνεχώς σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων, στηρίζει μαθησιακά τους ενήλικες εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας, και εκτός εκπαιδευτικής δομής, προωθεί την συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών δομών, και τους ενισχύει με μέντορες ειδικούς σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων, όμως, η εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα προβάλλεται τα τελευταία χρόνια σαν ένα γενικό μοντέλο που εφαρμόζει σε όλους ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες

των εκπαιδευομένων με αποτέλεσμα να μην ανταπεξέρχεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Για να μπορέσουν οι εκπαιδευτές ενηλίκων να ανταπεξέλθουν στις εκπαιδευτικές ανάγκες των αλλοεθνών εκπαιδευομένων και μη, θα πρέπει να καλλιεργηθεί και να αναπτυχθεί η διαπολιτισμική συνείδηση μέσω της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, της οποίας οι βασικές διαστάσεις, είναι η ενσωμάτωση της ύλης, οικοδόμηση της γνώσης, μείωση της προκατάληψης, δίκαιη παιδαγωγική, ενδυνάμωση της εκπαιδευτικής κουλτούρας (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 1998).

Επιπλέον, η ηγεσία της εκπαιδευτικής δομής για να διασφαλίσει την αρμονική ενσωμάτωση των αλλοεθνών εκπαιδευομένων, και την αποδοχή τους από την εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και από την κοινωνία της χώρας υποδοχής θα πρέπει να προβεί στις παρακάτω ενέργειες ώστε να καλλιεργήσει ένα κλίμα αποδοχής και σεβασμού απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα αλλά και του διαφορετικού.

Η ηγεσία της εκπαιδευτικής δομής θα πρέπει να προβεί στην υιοθέτηση πολιτικών και πρακτικών προσανατολισμένες στην διαπολιτισμική εκπαίδευση, πριν και μετά την προσέλευση των αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευομένων, για την καλλιέργεια, προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μερικές από αυτές παρατίθενται παρακάτω:

- Ενημέρωση της κοινωνίας υποδοχής για την παρεχόμενη εκπαίδευση σε άλλες χώρες που κινούνται στα πλαίσια της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς, και πως αυτή τους έχει επηρεάσει θετικά, όπως, και τα οφέλη που θα αποκομίσουν από την εκπαίδευση των αλλοεθνών ενηλίκων.
- Ενημέρωση της κοινωνίας υποδοχής για την προσέλευση των προσφύγων, καθώς, και για το παρεχόμενο εκπαιδευτικό πρόγραμμα μέσω του οποίου θα διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της εκπαιδευτικής δομής και κατά συνέπεια της κοινωνίας.
- Προώθηση ενεργειών για την συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών δομών διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, εκπαιδευτών, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών με απώτερο σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και εκπαιδευτικών στρατηγικών σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Διοργάνωση ημερίδων ή σεμιναρίων που σχετίζονται με την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην οποία θα συμμετέχουν ενεργά όλοι οι

εμπλεκόμενοι με την εκπαιδευτική δομή όπως τοπική κοινωνία, εκπαιδευόμενοι και εκπαιδευτές

- Ενημέρωση για την ιστορία και τον πολιτισμό άλλων χωρών και τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει η κοινωνία μέσω της συνύπαρξής τους, και της συνεκπαίδευσης (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

3.5 Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων στην ένταξη των ενήλικων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση, στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Βασικός πυλώνας για την ένταξη των ενήλικων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση, στην αγορά εργασίας αλλά και γενικότερα στην κοινωνία της χώρας υποδοχής αποτελεί ο εκπαιδευτής ενηλίκων, καθώς μέσω του ρόλου του συμβάλει στην διαμόρφωση των αναγκαίων συνθηκών για την δημιουργία και την στερεή οικοδόμηση ενός διαπολιτισμικού κλίματος, απαλλαγμένο από στερεότυπα και προκαταλήψεις απέναντι στο διαφορετικό (Κόκκος, 2005).

Ωστόσο ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων θα πρέπει να έχει ευμετάβλητο χαρακτήρα, αλλά παράλληλα θα πρέπει να προσαρμόζεται και να εντοπίζει τις ανάγκες της εκπαιδευτικής ομάδας στην οποία απευθύνεται, καθώς οι ανάγκες μεταξύ των εκπαιδευτικών ομάδων διαφοροποιούνται ανάλογα με τις συνθήκες, τις προσδοκίες που έχουν διαμορφώσει για την εκπαίδευσή τους. Επιπλέον, βασική αρχή που θα πρέπει να διέπει την εκπαιδευτική διαδικασία της εκπαίδευσης ενηλίκων θα πρέπει να είναι ότι μια διδασκαλία είναι αποτελεσματική όταν είναι δεκτική σε συνεχή τροποποιήσεις στις εκπαιδευτικές μεθόδους και στρατηγικές, και την αναπροσαρμογή της στις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων (Κόκκος, 2005).

Σύμφωνα με έρευνες των Bourdieu (1999) και Noye (2002) ο ρόλος του εκπαιδευτή, δεν περιορίζεται στην μετάδοση γνώσεων και καλλιέργειας και ανάδειξης δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, αλλά έχει επιφορτιστεί με τον ρόλο του ενισχυτή, του καθοδηγητή του ατόμου που θα δώσει κίνητρα για εκπαίδευση και μάθηση, αλλά θα αποτελέσει και το θεμέλιο λίθο για επαγγελματική εξέλιξη και αποκατάσταση των αλλοεθνών, αλλά

παράλληλα θα αποτελέσει και σημείο αναφοράς επίλυσης των εκπαιδευτικών τους προβληματισμών.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις ίδιες έρευνες, για να επιτύχει τον στόχο του ο εκπαιδευτής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα πρέπει να ενημερώσει τους ενήλικες τσιγγάνους για τα πλεονεκτήματα που θα αποκομίσουν με την ενασχόληση τους με την εκπαίδευση, παραθέτοντας τους παραδείγματα τσιγγάνων που έχουν ασχοληθεί με την εκπαίδευση και κατέχουν κάποια αναγνωρίσιμη θέση ή έχουν καταξιωθεί επαγγελματικά.

Επιπλέον, ο εκπαιδευτής, θα πρέπει να τους καλλιεργήσει κίνητρα παραθέτοντας τους τρόπους αντιμετώπισης διάφορων καταστάσεων μέσω της ενασχόλησης τους με την εκπαίδευση, χρησιμοποιώντας βέβαια τις κατάλληλες εκπαιδευτικές μεθόδους και στρατηγικές κατανοητές από τους ενήλικες αλλοεθνείς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας κατέχει κεντρική θέση τόσο για την προσωπική εξέλιξη των εκπαιδευομένων όσο και για την κοινωνική και οικονομική ευημερία της χώρας υποδοχής για αυτό το λόγο θα πρέπει να κατέχει τα απαραίτητα διαπολιτισμικά εφόδια για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευομένων.

Επιπρόσθετα θα πρέπει η συμπεριφορά και στάση του να διέπεται από τις βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, εκπαίδευση για την ενσυναίσθηση, για την αλληλεγγύη, διαπολιτισμικό σεβασμό, για την εξάλειψη του εθνικιστικού τρόπου σκέψης (Νικολάου, 2000)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΕΡΕΥΝΑ

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται ο σκοπός αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα όπως αυτά προέκυψαν, σύμφωνα με τη ερευνήτρια, από την ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας η οποία παρατίθεται στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, και τα οποία επιζητούν απάντηση μέσω της έρευνας που θα διεξαχθεί από την ερευνήτρια, ταυτόχρονα παρουσιάζεται η γενικότερη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην συγκεκριμένη έρευνα όπως και τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την συλλογή δεδομένων.

4.1 Σημασία – αναγκαιότητα διερεύνησης του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας

Η περαιτέρω μελέτη του ρόλου του εκπαιδευτή στην διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων, και ιδιαίτερα του τρόπου με τον οποίο συμβάλλει μέσω του ρόλου του να ξεπεραστούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι πολιτισμικής ετερότητας, ενδιαφέρει και είναι πρωτίστης σημασίας στην εκπαίδευση, καθώς, μέσω του ρόλου του μπορεί να επιτευχθεί η αναβάθμιση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως και η ψυχοσυναισθηματική ενίσχυση και ενθάρρυνση των εκπαιδευόμενων, η ομαλή ένταξη και ενσωμάτωση στην κοινωνία.

Επιπρόσθετα, ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μέσω του ρόλου του συμβάλλει ουσιαστικά στην διαμόρφωση αντιλήψεων και στάσεων απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα.

4.2 Συμβολή των αποτελεσμάτων της διερεύνησης του ρόλου του εκπαιδευτή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην κεκτημένη γνώση

Η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πρωτότυπη με την έννοια ότι η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή στην διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων είναι ένα τόσο σημαντικό στοιχείο για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, την μαθησιακή

και εκπαιδευτική, ψυχοσυναισθηματική ενίσχυση και ενθάρρυνση των ενηλίκων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας, όπως και την καλλιέργεια της πολιτισμικής συνείδησης, που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

Μέσω της παρούσας έρευνας θα διερευνηθεί ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην καλλιέργεια και ενίσχυση της διαπολιτισμικής συνείδησης στην κοινωνία μέσω του εκπαιδευτικού του έργου, καθώς και η συμβολή αυτού στη ομαλή ένταξη, προσαρμογή και αποδοχή των εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας στην κοινωνία.

4.3 Σκοπός

Σκοπός της παρούσας μικτής έρευνας είναι να διερευνηθεί η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων στην ομαλή ένταξη και ενσωμάτωση των αλλοεθνών, και γενικότερα των ενηλίκων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαιδευτική διεργασία, την εργασία και την κοινωνία γενικότερα.

4.3.1 Ερευνητικοί στόχοι

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

- A) Να διερευνηθούν τα εμπόδια που συναντούν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαιδευτική διεργασία.
- B) Να διερευνηθεί η διάσταση του ρόλου, και οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας που βοηθά στην κατάρριψη των εμποδίων.
- Γ) Να διερευνηθεί με ποιον τρόπο ο εκπαιδευτής μπορεί να βοηθήσει στην ομαλή ένταξη των ενηλίκων εκπαιδευομένων πολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση, την αγορά εργασίας και κοινωνία γενικότερα.
- Δ) Να διερευνηθεί η διάσταση του ρόλου και οι δεξιότητες του εκπαιδευτή που οδηγεί στην καλλιέργεια της πολιτισμικής ετερότητας.

4.3.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία ανακύπτουν είναι:

1^ο ερευνητικό ερώτημα

Ποια εμπόδια αντιμετωπίζουν οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι πολιτισμικής ετερότητας κατά την διεργασία της μάθησης; (απαντά στο Α στόχο)

2^ο ερευνητικό ερώτημα

Ποιες δεξιότητες μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτής ενηλίκων για να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας να καταρρίψουν τα εμπόδια που συναντούν στην διεργασία της μάθησης; (απαντά στον Β στόχο)

3^ο ερευνητικό ερώτημα

Με ποιον τρόπο μπορεί ο εκπαιδευτής να καλλιεργήσει την πολιτισμική ετερότητα κατά την διεργασία της μάθησης; (απαντά στον Γ,Δ στόχο)

4.4 Μεθοδολογία συλλογής δεδομένων

Στόχος της παρούσας έρευνας, μέσω της συλλογής δεδομένων, είναι η ανάλυση, η ερμηνεία, η κατανόηση ζητημάτων που σχετίζονται με την κοινωνία, στην συγκεκριμένη έρευνα, του ρόλου που διαδραματίζει ο εκπαιδευτής ενηλίκων στην διαπολιτισμική εκπαίδευση, μέσω της στοχευόμενης επιλογής και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων, ανοικτών, ευέλικτων, εύχρηστων, μέσω ανάλυσης και ερμηνείας από την ερευνήτρια, του λόγου, κειμένου και άλλων (Bryman, 1988 • Bernard, 1994).

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε για την αποτελεσματική μελέτη και διερεύνηση του θέματος ήταν μικτή. Καθώς ακολουθήθηκε η ποιοτική προσέγγιση του θέματος μέσω της συνέντευξης (2 στο πλήθος) σε εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της Κρήτης, από την ερευνήτρια, όπου μέσω αυτών καταγράφηκαν οι απόψεις τους για την συμβολή του ρόλου τους στην ένταξη και παραμονή των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση, στην κοινωνία αλλά και την είσοδο τους στην αγορά εργασίας της κοινωνίας υποδοχής. Επιπρόσθετα, για την έγκυρη εξαγωγή συμπερασμάτων ακολούθησε και η ποσοτική προσέγγιση του θέματος μέσω της συλλογής δεδομένων από τα ερωτηματολόγια τα οποία συμπληρώθηκαν από εκπαιδευτές ενηλίκων της Κρήτης όπου διδάσκουν σε τμήματα που χαρακτηρίζονται από πολιτισμική ετερότητα, τα ερωτηματολόγια (100 στο πλήθος) τα οποία διανεμήθηκαν στους συμμετέχοντες σε έντυπη μορφή.

Η συνέντευξη και το ερωτηματολόγιο επιλέγηκαν από την ερευνήτρια καθώς μέσω του ερωτηματολογίου οι ερωτώμενοι απαντούν όλοι το ίδιο πλήθος και τις ίδιες ερωτήσεις

ανεπηρέαστα σε μικρό χρονικό διάστημα, χωρίς να παρεκκλίνουν από το σκοπό της έρευνας, και η συνέντευξη μέσω τηλεφώνου ή μέσου επικοινωνίας, καθώς, λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων που επικρατούν στην χώρα μας από το 2019, θεωρήθηκε από την ερευνήτρια ως ένα μέσω συλλογής δεδομένων που είναι άμεσο και συμμετοχικό και που μέσω αυτού μπορούν να καταγραφούν οι πραγματικές απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτών για τον ρόλο τους στην διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων.

Η Κρήτη, επιλέγει από την ερευνήτρια, καθώς, είναι ένα νησί το οποίο δέχεται μεγάλο πλήθος προσφύγων λόγω της γεωγραφικής της θέσης.

4.4.1 Εργαλεία συλλογής των δεδομένων

Συνέντευξη

Ο πληθυσμός της παρούσας έρευνας ήταν εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, που έχουν εργαστεί σε δομές εκπαίδευσης ενηλίκων προσφύγων.

Η αρχική προσέγγιση των εκπαιδευτών έγινε αρχικά μέσω της τηλεφωνικής επικοινωνίας με τους υπεύθυνους των δομών, αφού, πρώτα η ερευνήτρια τους ενημέρωσε για τον σκοπό της επικοινωνίας της με ενημερωτικό e-mail, στην συνέχεια τους ενημέρωσε και τηλεφωνικά για το σκοπό της έρευνας της, αλλά και για το περιεχόμενο των ερωτήσεων, και το απαιτούμενο χρόνο που θα πρέπει να της αφιερώσουν οι εκπαιδευτές που θα συμμετέχουν σε αυτή, αλλά και τα κριτήρια που θα πρέπει να πληρούν, δηλαδή, να έχουν διδάξει σε ενήλικες εκπαιδευόμενους διαπολιτισμικής ετερότητας, στην πορεία οι υπεύθυνοι των δομών ενημέρωσαν τους εκπαιδευτές.

Δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα δυο εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, με την προϋπόθεση στην συνέντευξη να χρησιμοποιήσουμε ψευδώνυμα.

Έπειτα, η ερευνήτρια, επικοινωνήσε μέσω e-mail με τους εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας μέσω του οποίου τους ενημέρωνε για τον χρόνο και τον τρόπο με τον οποίο θα λάμβανε χώρα η συνέντευξη, μάλιστα τους πρότεινε να την ενημερώσουν για τον χρόνο που επιθυμούσαν να επικοινωνήσει τηλεφωνικά μαζί τους για να λάβει την συνέντευξη, επιπρόσθετα, τους ενημέρωσε ότι τα προσωπικά τους στοιχεία δεν θα τα διαθέσει πουθενά, αλλά και ότι η συνέντευξη δεν θα τους δημιουργήσει οποιοδήποτε πρόβλημα τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Τέλος, τους ενημέρωσε για το σκοπό της έρευνας αλλά και για το περιεχόμενο των ερωτήσεων σε περίπτωση που ήθελαν κάποιες διευκρινήσεις, αλλά επιπρόσθετα τους τόνισε ότι δεν

υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις στις ερωτήσεις, και ότι η συμμετοχή τους σε όλη την διαδικασία είναι προαιρετική και όχι υποχρεωτική, τέλος τους ενημέρωσε ότι η όλη τηλεφωνική συνομιλία θα καταγράφεται και ότι το υλικό δεν θα το διαθέσει κάπου, παρά μόνο θα το χρησιμοποιήσει για τον σκοπό της έρευνας.

Η συνέντευξη τελικά υλοποιήθηκε τηλεφωνικά καθώς λόγω covid 19 δεν επέτρεπαν την υλοποίηση της με άλλο τρόπο, οι συνεντεύξεις είχαν διάρκεια 5 με 10 λεπτά, κατά την διάρκεια των οποίων η ερευνήτρια κατέγραψε τις απόψεις των εκπαιδευτών, προσπαθώντας να τους κάνει να αισθανθούν άνετα και φιλικά ώστε να καταγραφούν οι πραγματικές τους απόψεις, ενώ η ερευνήτρια απέφυγε κάθε είδους σχολιασμό η κριτική των απόψεων των εκπαιδευτών, ώστε να μην τους καθοδηγήσει στις απαντήσεις.

Η ερευνήτρια μέσω της καταγραφής των απαντήσεων των ερωτηθέντων διαπίστωσε τις απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας, σχετικά με τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι αλλοεθνείς ενήλικοι εκπαιδευόμενοι καθώς και τον ρόλο που διαδραματίζει ο εκπαιδευτής ενηλίκων στο να ξεπεραστούν αυτά.

Η δομή των ερωτήσεων της συνέντευξης ήταν οργανωμένη με τέτοιο τρόπο, ώστε να καταγραφεί η άποψη των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας για τον ρόλο και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας στην εκπαίδευση των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων, αλλά και τα εμπόδια που συναντούν οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση (Παράρτημα Β).

Η ερευνήτρια για να συλλέξει στοιχεία χώρισε τις ερωτήσεις που υπέβαλε στους εκπαιδευτές ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας σε δυο κατηγορίες (Πίνακα 4).

A κατηγορία	Στάση και χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας
B κατηγορία	Εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση και ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων για την υπερπήδηση αυτών

Πίνακας 3. Δομή ερωτήσεων συνέντευξης.

Ερωτηματολόγιο – αξιοπιστία- εγκυρότητα

Στην παρούσα έρευνα ως μέσο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο (Πίνακα 5), καθώς, το ερωτηματολόγιο θεωρήθηκε από την ερευνήτρια ως ένα μέσο συλλογής δεδομένων που το χαρακτηρίζει η αξιοπιστία, καθώς συχνά δίνει σταθερές μετρήσεις στις επαναλήψεις, και εγκυρότητα, καθώς, είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε ερωτώμενος καλείται να απαντήσει στις ίδιες και στο ίδιο πλήθος ερωτήσεων χωρίς να παρεκκλίνουν από το σκοπό της έρευνας.

Στην παρούσα έρευνα για την συλλογή περισσότερων δεδομένων το ερωτηματολόγιο δόθηκε στους συμμετέχοντες σε έντυπη μορφή αλλά λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στην χώρα μας, covid-19, στάλθηκε και σε εκπαιδευτικές μονάδες εκπαίδευσης ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Επιπρόσθετα, η ερευνήτρια έκανε σαφές στους συμμετέχοντες στην έρευνα ότι η συμμετοχή τους είναι προαιρετική και οι απαντήσεις θα πρέπει να είναι ανεπηρέαστες από εξωτερικούς παράγοντες ώστε τα αποτελέσματα να αντιπροσωπεύουν τις πραγματικές απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας. Η ερευνήτρια, επίσης, ενημέρωσε τους συμμετέχοντες στην έρευνα ότι τα δεδομένα τα οποία θα συγκεντρωθούν θα χρησιμοποιηθούν για το σκοπό της έρευνας και αν δημοσιοποιηθούν δεν θα αναφέρεται το όνομα ή το όνομα της μονάδας εκπαίδευσης ενηλίκων αφού δεν υπάρχει σχετική ερώτηση στο ερωτηματολόγιο.

Η δομή του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, ώστε να μην κουράζει και να συμπληρώνεται εύκολα, και μια ερώτηση ανάπτυξης.

Εμπόδια που οφείλονται σε ενδογενείς παράγοντες- και ο ρόλος του εκπαιδευτικού	Εμπόδια που οφείλονται σε εξωγενείς παράγοντες – και ο ρόλος του εκπαιδευτικού
Οικογενειακές υποχρεώσεις	Ρατσιστική συμπεριφορά
	Έλλειψη κοινωνικών δικτύων
Χαμηλό βιοτικό επίπεδο	Συγκρουσιακές καταστάσεις λόγω πολιτισμικών διαφορών
Μη επαρκής γνώση της γηγενούς γλώσσας	Μαθησιακά προβλήματα λόγω μη επαρκούς προσαρμογής τεχνικών και εκπαιδευτικών τεχνικών στις

	εκπαιδευτικές τους ανάγκες
	Μη αποδοχή και ενσωμάτωση στην εκπαιδευτική ομάδα

Πίνακας 4. Δομή του ερωτηματολογίου

4.5 Δείγμα

Για την παρούσα έρευνα τα ερωτηματολόγια δόθηκαν σε εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της Κρήτης, με την μέθοδο της βολικής δειγματοληψίας (χιονοστιβάδα).

Πιο συγκεκριμένα συμπληρώθηκαν 100 ερωτηματολόγια σε έντυπη μορφή από τους εκπαιδευτές ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας της Κρήτης.

Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στην χώρα μας από το 2020, το μέγεθος του δείγματος είναι περιορισμένο, καθώς τα υγειονομικά μέτρα που έχουν παρθεί για τον περιορισμό του covid19 δεν μας επιτρέπουν συχνά την δια ζώσης επικοινωνία με άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας, είτε είναι εκπαιδευτές ενηλίκων είτε είναι εκπαιδευόμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Ανάλυση δεδομένων της έρευνας με συνέντευξη

5.1.1 Απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σχετικά με την στάση και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας.

Μέσα από την καταγραφή των απαντήσεων στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στους συνεντευξιαζόμενους : « Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μέσα από την εκπαιδευτική του διδασκαλία αλλά γενικότερα μέσα από το εκπαιδευτικό του έργο αλλά και στάση μπορεί να βοηθήσει του ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους;», προκύπτει ότι στην πλειονότητα τους οι εκπαιδευτές ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευομένων θεωρούν ότι η στάση αλλά και γενικότερα η όλη συμπεριφορά του εκπαιδευτή δρα ουσιαστικά στην παραμονή των αλλοεθνών στην εκπαίδευση αλλά και στην ενίσχυση τους. Πιο συγκεκριμένα ο Χ αναφέρει στην πρώτη ερώτηση ότι « Η θετική στάση αλλά και συμπεριφορά του εκπαιδευτή είναι καθοριστικής σημασίας για να παραμείνει και να προσπαθήσει να εξελιχθεί μαθησιακά ο εκπαιδευόμενος», ενώ, ο Ψ αναφέρει στην ίδια ερώτηση « Ο εκπαιδευτής οφείλει να έχει θετική στάση και συμπεριφορά απέναντι στον αλλοδαπό μαθητή και να τους αντιμετωπίζει όλους ισότιμα ανεξάρτητα από τον τόπο καταγωγής τους».

5.1.2 Απόψεις εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σχετικά με τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση.

Μέσα από τις απαντήσεις που καταγράφηκαν από το ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι, διαφαίνεται η αναγνώριση από τους εκπαιδευτές, των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί με την είσοδο τους στην εκπαίδευση και σχετίζονται τόσο με την δυσκολία της επικοινωνίας, λόγω ελλιπούς γνώσης της γηγενούς γλώσσας, των οικονομικών

δυσκολιών, αλλά και των πολιτισμικών διαφορών και κοινωνικών ανισοτήτων. Πιο συγκεκριμένα ο Χ αναφέρει « Ο μετανάστης και κυρίως ο πρόσφυγας που έρχεται σε μια χώρα αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις του σχολείου γιατί κατά κύριο λόγο δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τους εκπαιδευτές, ενώ, συχνά αναγκάζεται να εγκαταλείψει την εκπαίδευση καθώς δεν μπορεί να επιβιώσει οικονομικά στην χώρα υποδοχής, αλλά συχνά δεν έχει και άτομα να τον στηρίξουν ούτε ψυχολογικά αλλά ούτε οικονομικά», ενώ ο Ψ αναφέρει στην ίδια ερώτηση « όταν εισέρχεσαι σε μια χώρα για να μπορέσεις να παραμείνεις στο χώρο της εκπαίδευσης, και ειδικά όταν είσαι ενήλικας που μπορείς να έχεις και οικογενειακές και πάρα πολλές υποχρεώσεις, αλλά και να μην έχεις κοινωνικές σχέσεις θα πρέπει να αντιμετωπίσεις πρώτα αυτά για να μπορέσεις να παραμείνεις και ανταπεξέλθεις ουσιαστικά στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις της σχολικής δομής».

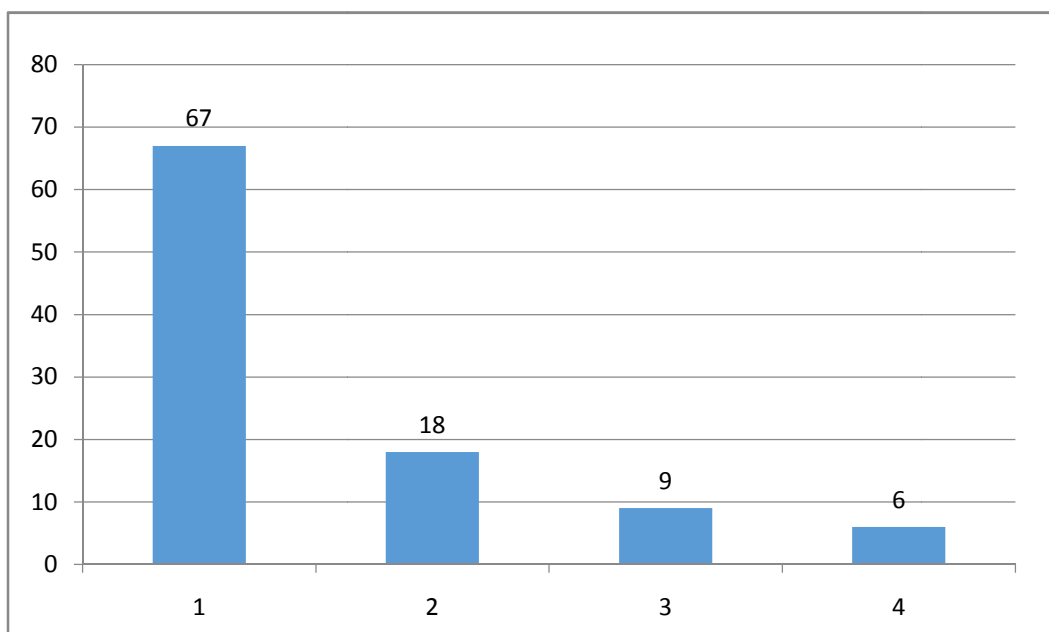
5.1.3 Απόψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων στην εκπαίδευση αλλοδαπών ενηλίκων

Στα επόμενα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στους εκπαιδευτές καταγράφεται η άποψη ότι ο ρόλος του εκπαιδευτή στην εκπαίδευση αλλοδαπών εκπαιδευομένων είναι ουσιαστικός τόσο στο να ξεπεραστούν ως ένα βαθμό τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι με την είσοδο τους στην εκπαίδευση, αλλά και μέσω των ικανοτήτων τους και των δεξιοτήτων του αλλά και των καλά μελετημένων εκπαιδευτικών μεθόδων και στρατηγικών που θα εφαρμόσει κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην εξέλιξη και θετική ενίσχυση του εκπαιδευομένου, αλλά και την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης, και να καταστήσει σαφές την αναγκαιότητα ύπαρξης και περαιτέρω ενίσχυσης και βελτίωσης της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των αλλοεθνών εκπαιδευομένων. Πιο συγκεκριμένα ο Χ αναφέρει « ρόλος του εκπαιδευτή είναι καθοριστικός από την αρχή μέχρι το τέλος του μαθήματος, ακόμα και στα διαλλείματα, θα πρέπει να είναι ενημερωμένος για κάθε μαθητή ξεχωριστά ώστε να μπορέσει να εντάξει το μάθημα σε αυτόν, και όχι αυτόν στο μάθημα, θα πρέπει ο τρόπος διδασκαλίας του να είναι τέτοιος που να εμπνέει εμπιστοσύνη, ασφάλεια, να μην αγχώνει τους μαθητές ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν γιατί το κλίμα ανασφάλειας μπορεί να τους απομακρύνει από την εκπαίδευση ή να τους κάνει να αδιαφορήσουν για όλη την εκπαιδευτική διαδικασία», ενώ ο Ψ αναφέρει « Ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι ο

πιο σπουδαίος για αυτό θα πρέπει να είναι καταρτισμένος σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, να επιδεικνύει το ίδιο ενδιαφέρον για όλους να τους αντιμετωπίζει όλους ισότιμα, και να παρέχει σε όλους την ευκαιρία στην μάθηση, θα πρέπει να προσαρμόσει όλη την εκπαιδευτική διαδικασία στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, να τους προσελκύσει το ενδιαφέρον, και μέσα στην αίθουσα να επικρατεί ένα κλίμα σεβασμού και αλληλοεκτίμησης απέναντι στο διαφορετικό είτε έχει να κάνει με την γλώσσα, πολιτισμό, εκπαίδευσης».

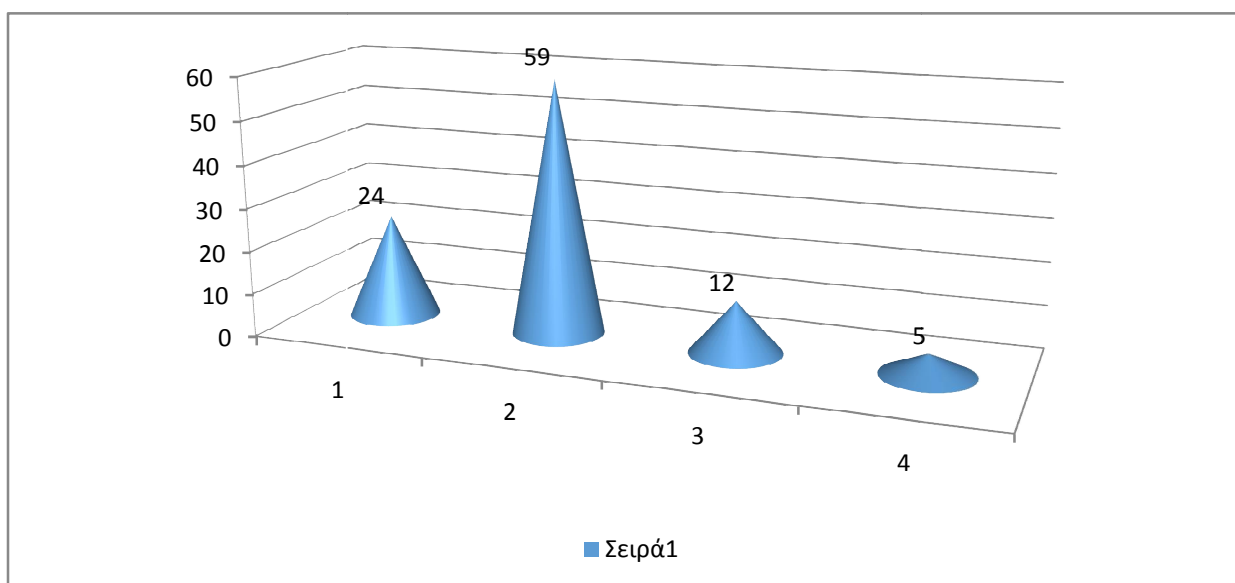
5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων σχετικά με την στάση και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας.

Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήματα σχετικά με την στάση και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, όπως αυτό προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων από την συλλογή των ερωτηματολογίων, θεωρεί σημαντικό το ρόλο που διαδραματίζει ο εκπαιδευτής ενηλίκων στην ένταξη των αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική κοινότητα σε ποσοστό 67% (Σχήμα 4).

Σχήμα 4. Ένταξη στην εκπαιδευτική κοινότητα¹

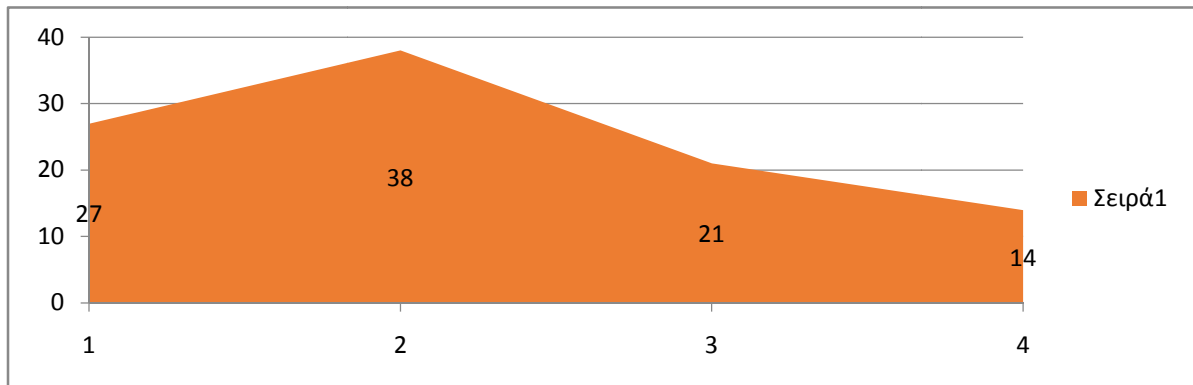
Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα συμφωνούν στην πλειονότητα τους (Σχήμα 4) ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων μέσα από την στάση αλλά και την γενικότερη συμπεριφορά του μπορεί να βοηθήσει τους αλλοδαπούς εκπαιδευόμενους να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία υποδοχής (Σχήμα 5).

Σχήμα 5. Ένταξη στην κοινωνία υποδοχής

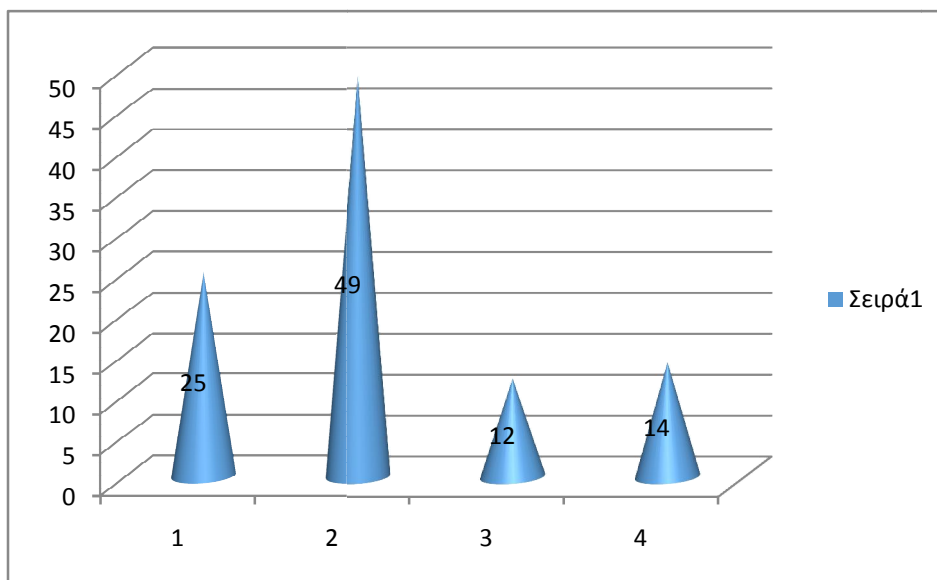
Ενώ παράλληλα από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι εκπαιδευτές ενηλίκων θεωρούν σε ποσοστό 27% ότι μπορούν μέσα από το εκπαιδευτικό τους έργο να συμβάλλουν στην εκμάθηση της γηγενούς γλώσσας (Σχήμα 6),

¹ Στα υπομνήματα των σχημάτων 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα

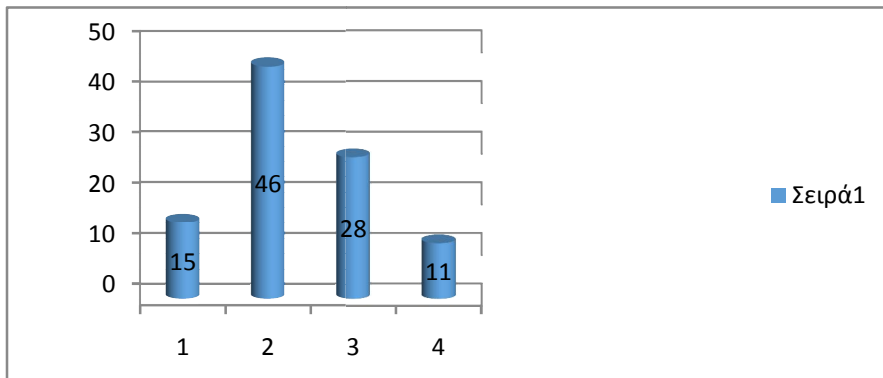
Σχήμα 6. Πρόσκτηση της γηγενούς γλώσσας²

Και διατυπώνουν την άποψη ότι μπορούν να συνδράμουν μέσω του ρόλου που κατέχουν στην εκπαίδευση ενηλίκων στον περιορισμό ρατσιστικών συμπεριφορών (Σχήμα 7), και αυτό μπορεί να επιτευχθεί όπως διατυπώνεται μέσα από την συλλογή των δεδομένων μέσω της καλλιέργειας ενός κλίματος που θα χαρακτηρίζεται από τον αμοιβαίο σεβασμό και την αποδοχή απέναντι στο ξένο και το διαφορετικό (Σχήμα 8).

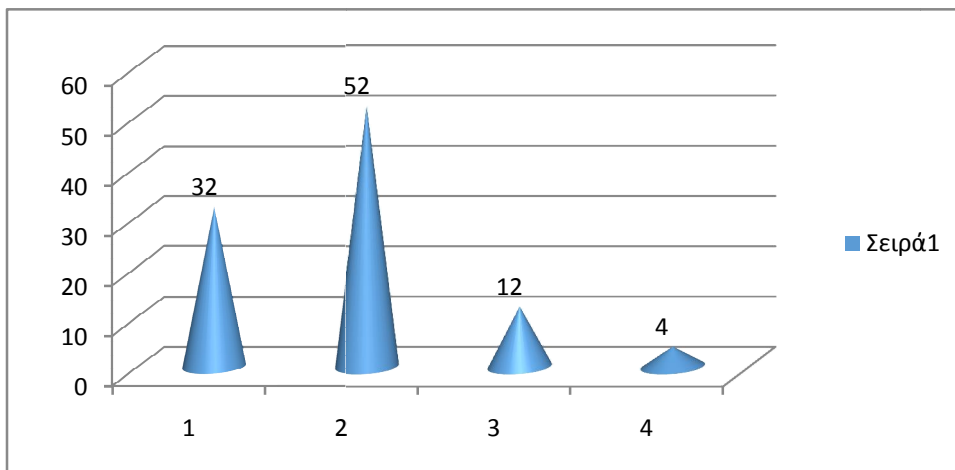
Σχήμα 7. Περιορισμό ρατσιστικών συμπεριφορών

² Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

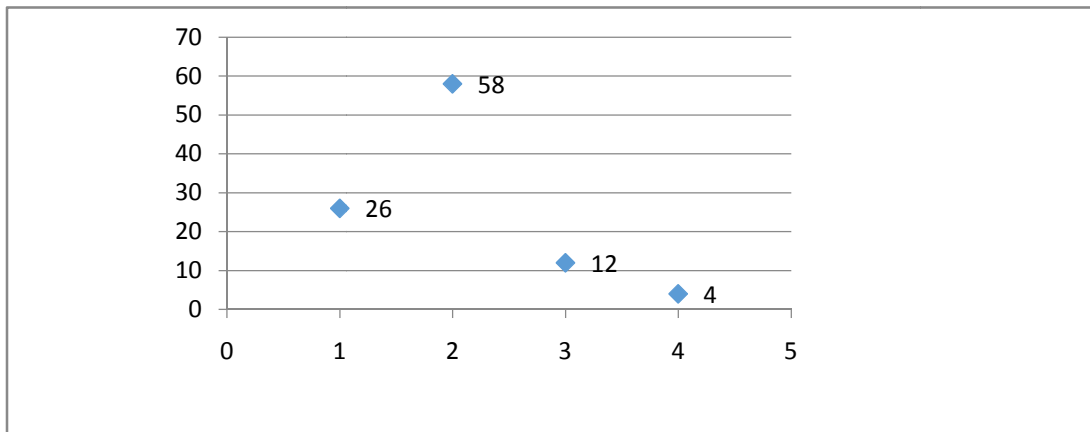
Σχήμα 8. Καλλιέργεια ενός διαπολιτισμικού κλίματος³

Επιπλέον σε αρκετά μεγάλο ποσοστό οι εκπαιδευτές ενηλίκων που έλαβαν μέρος στην έρευνα πιστεύουν ότι μέσω του εκπαιδευτικού τους έργου, αλλά και της στάσης και της συμπεριφοράς τους μπορούν να καλλιεργήσουν στους εκπαιδευόμενους κίνητρα για μάθηση (Σχήμα 9), ενώ σε ποσοστό 58% συμφωνούν ότι μπορούν να δημιουργήσουν στους ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους προσδοκίες για περαιτέρω εκπαίδευση (Σχήμα 10).

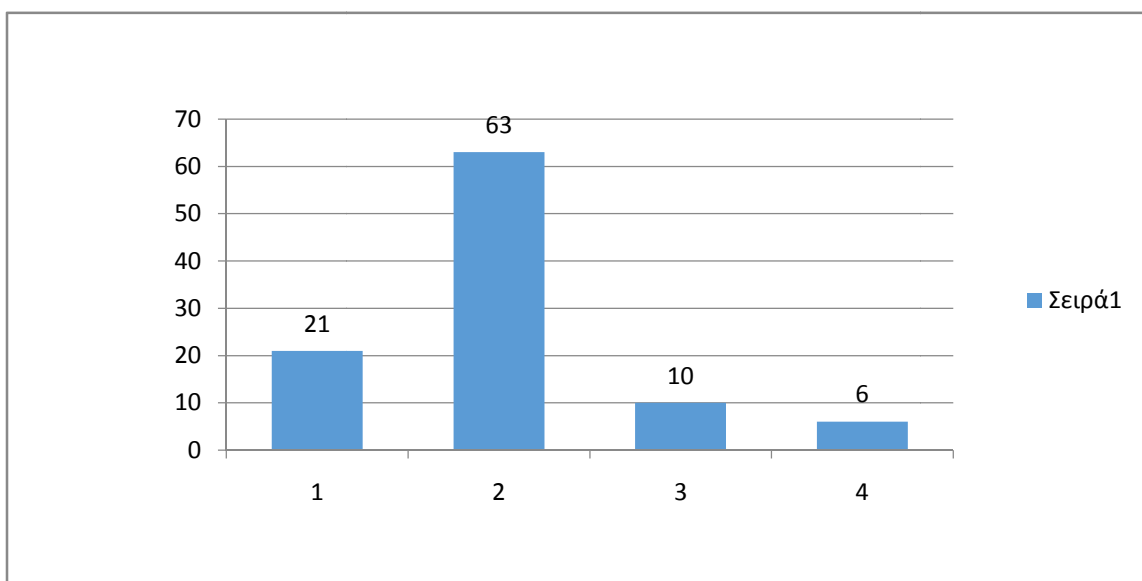
Σχήμα 9. Δημιουργία κινήτρων για την εκπαίδευση

³ Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

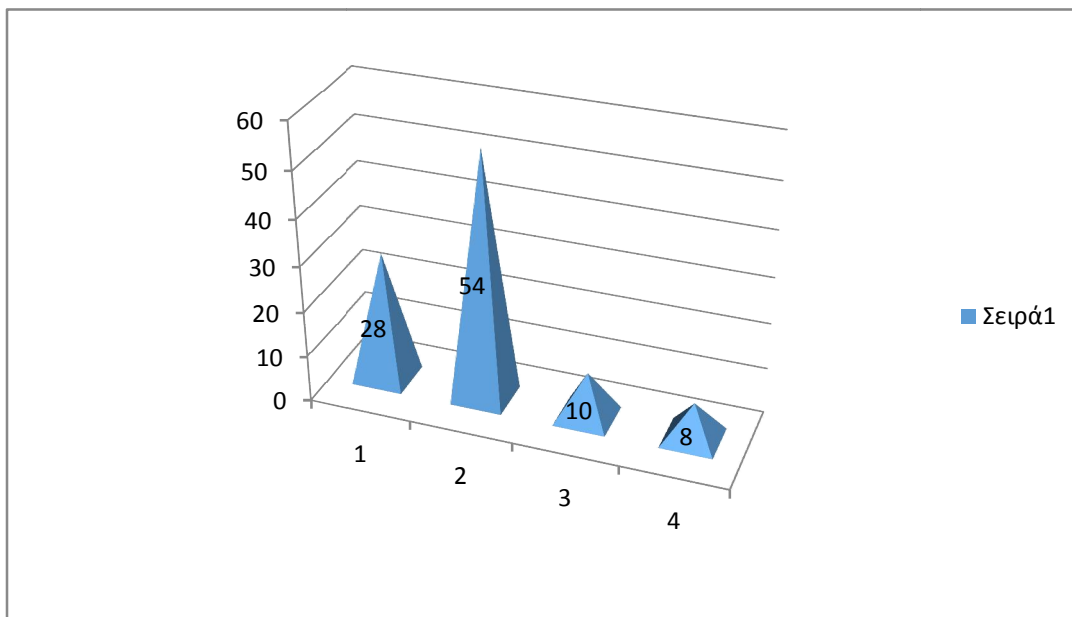
Σχήμα 10. Δημιουργία προσδοκιών για περαιτέρω εκπαίδευση

Σύμφωνα με το 63% των συμμετεχόντων στην έρευνα οι εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας μπορούν να συμβάλλουν στην διεύρυνση των κοινωνικών δικτύων του αλλοεθνή εκπαιδευόμενου στην χώρα υποδοχής (Σχήμα 11),

Σχήμα 11. Διεύρυνση των κοινωνικών δικτύων

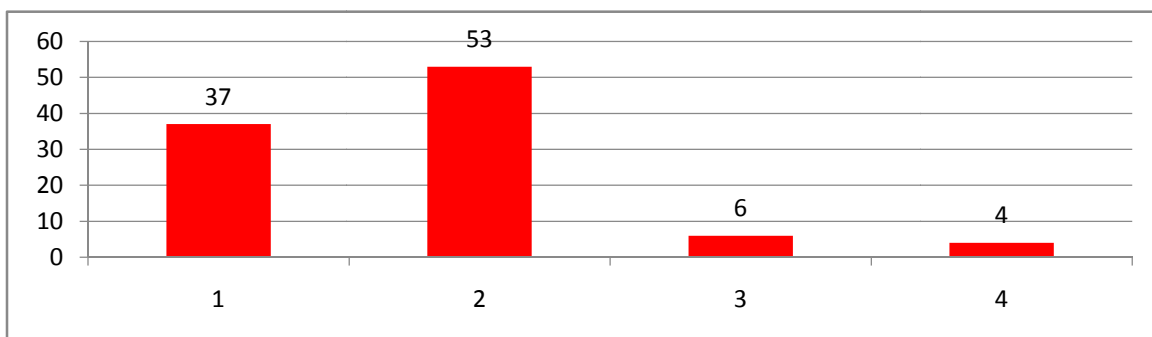
Ενώ σε ποσοστό 54% των εκπαιδευτών ενηλίκων συγκλίνουν στην άποψη ότι οι αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι μπορούν να βελτιώσουν και να ενισχύσουν τις επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες τους μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Σχήμα 12. Βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων - ικανοτήτων⁴

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες στη έρευνα κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που σχετίζονταν με τα εφόδια (αφορά τις ικανότητες-δεξιότητες) αλλά και την κατάρτιση που θα πρέπει να έχουν σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

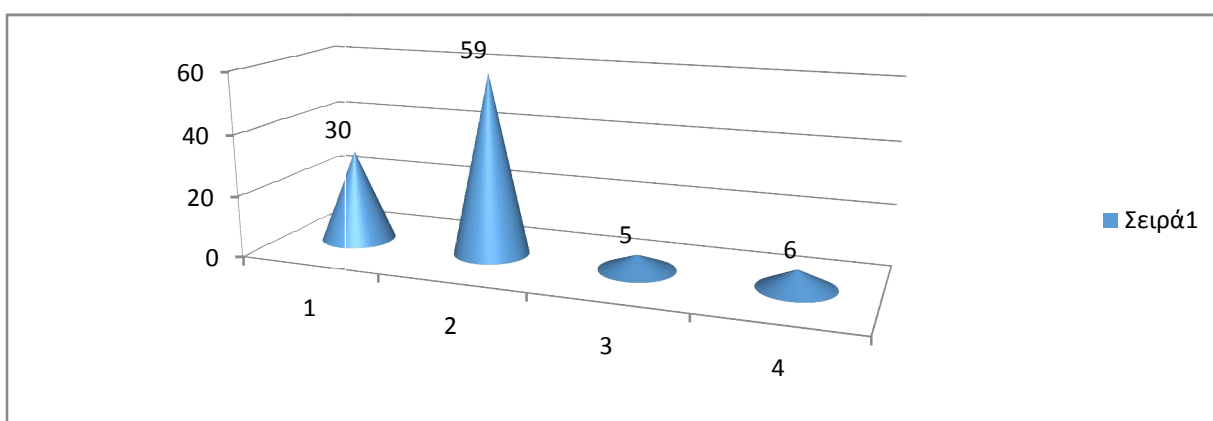
Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι σε ποσοστό 53% οι εκπαιδευτές θεωρούν ότι θα πρέπει να είναι καταρτισμένοι σε θέματα που σχετίζονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση (Σχήμα 13).

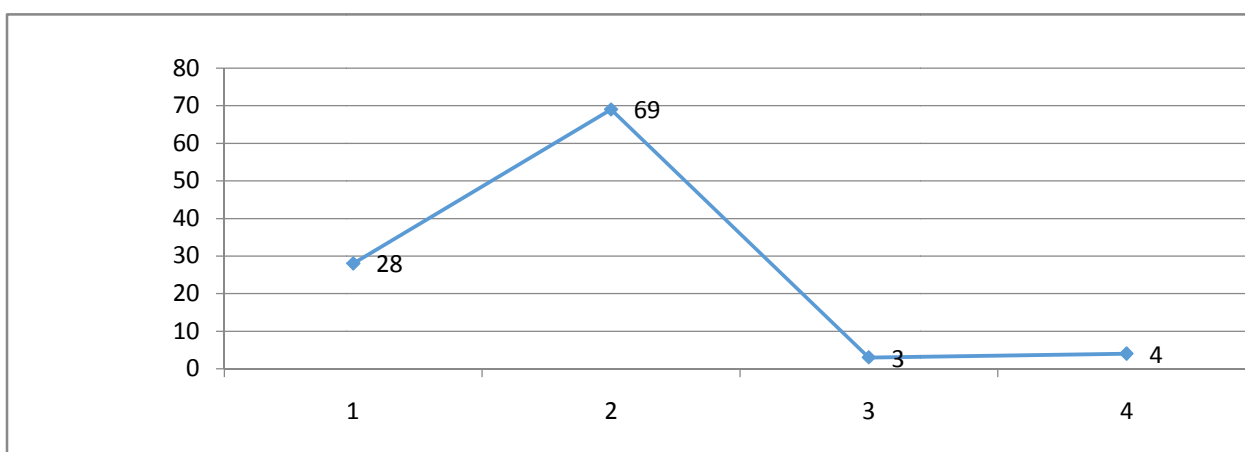
⁴Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

Σχήμα 13. Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ενώ σε ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν οι ερωτώμενοι σχετικά με την διαπολιτισμική αγωγή και την διαπολιτισμική ετοιμότητα των εκπαιδευτών αλλοδαπών ενηλίκων σε ποσοστό 59% συμφωνούν ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης πρέπει να έχει διαπολιτισμική αγωγή (Σχήμα 14), ενώ σε ποσοστό 69% διατυπώνει την άποψη ότι οι θα πρέπει να διαθέτουν διαπολιτισμική ετοιμότητα (Σχήμα 12).

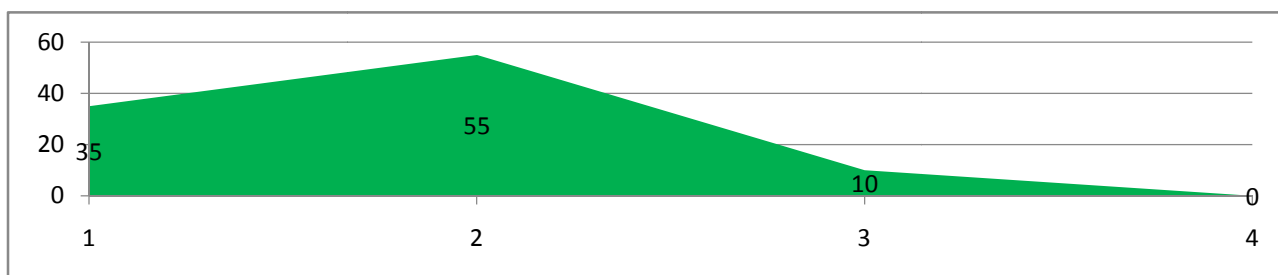
Σχήμα 14. Διαπολιτισμική αγωγή⁵

Σχήμα 15. Διαπολιτισμική ετοιμότητα

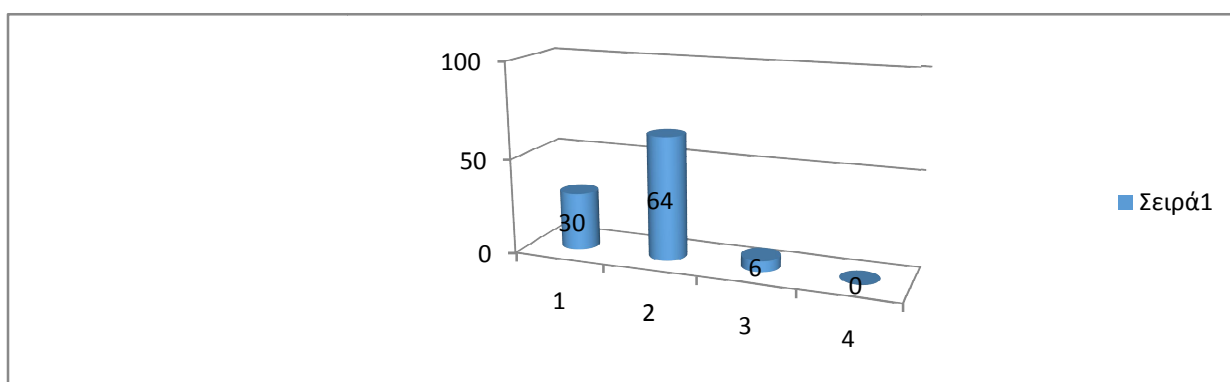
⁵ Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

Το 55% των συμμετεχόντων των ερωτηθέντων της έρευνας συμφωνεί ότι η συνεχής ενημέρωση τους σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων αποτελεί απαραίτητο εφόδιο για να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στο ρόλο τους με ότι αυτός αντιπροσωπεύει (Σχήμα 16).

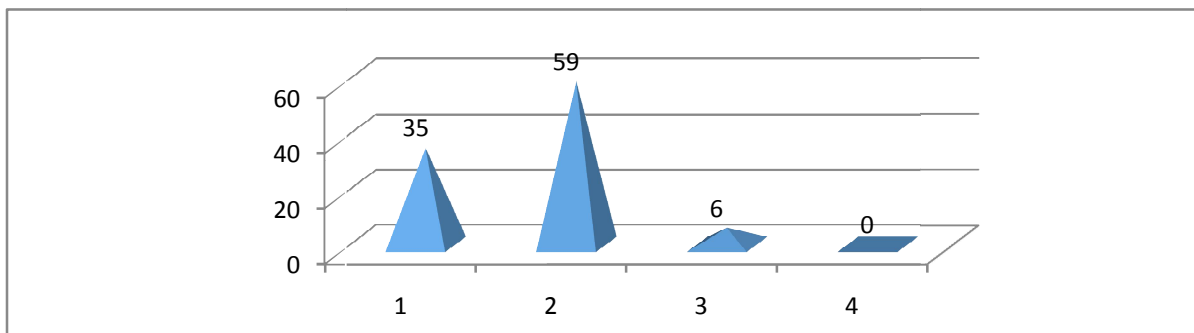
Σχήμα 16. Ενημέρωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων⁶

Ενώ από την ανάλυση των δεδομένων από την ερευνήτρια προέκυψε ότι σε αρκετά μεγάλο ποσοστό 64% (Σχήμα 17) οι συμμετέχοντες στην έρευνα πιστεύουν ότι η δημιουργία δικτύων επικοινωνίας, όπως και οι εκπαιδευτικές μεθόδους και στρατηγικές π του εκπαιδευτή σε ποσοστό 59% (Σχήμα 18) αλλά και η ενσυναίσθηση (Σχήμα 19) αποτελούν απαραίτητα εφόδια του εκπαιδευτή ενηλίκων με εκπαιδευόμενους με ετερόκλητα πολιτισμικά στοιχεία.

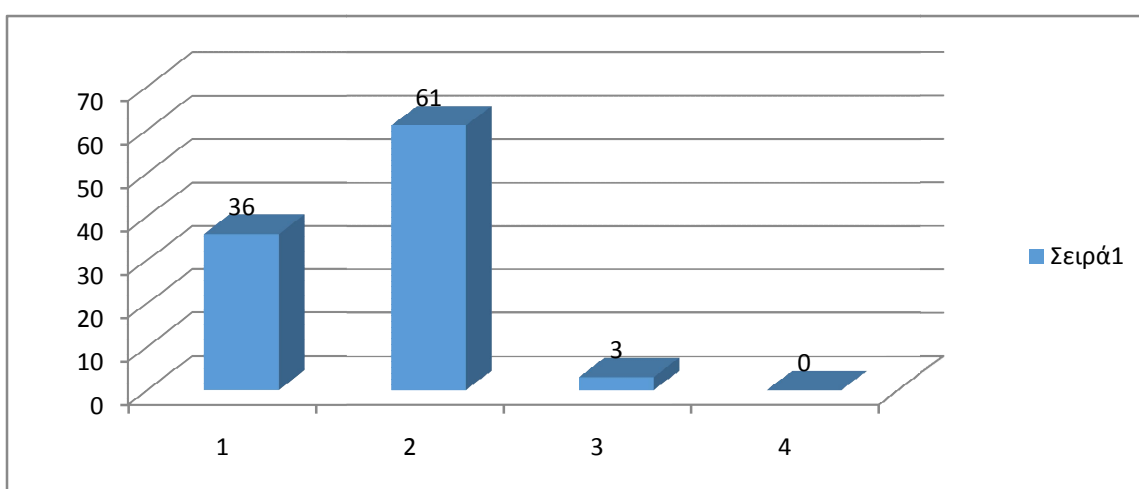

Σχήμα 17. Δημιουργία δικτύων επικοινωνίας

⁶ Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

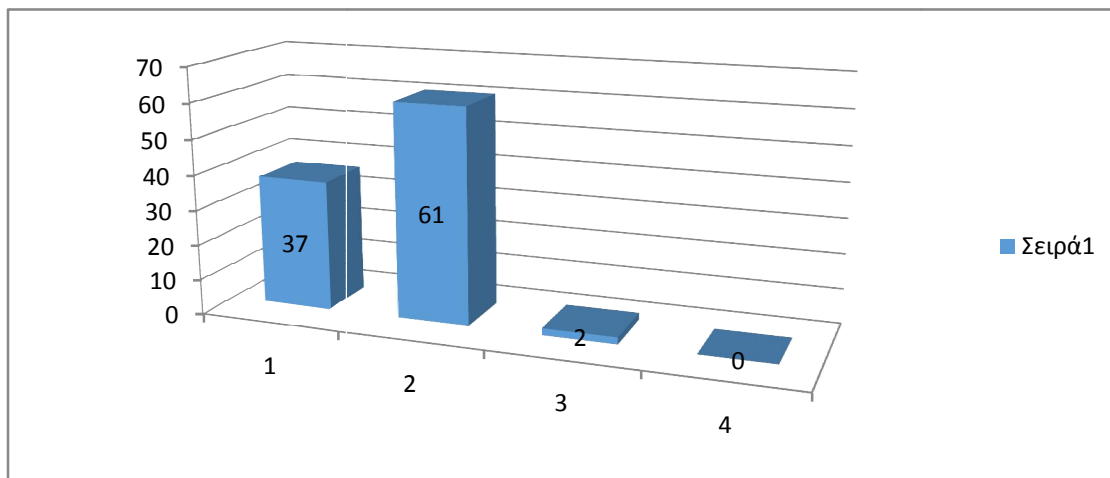

Σχήμα 18. Νέες εκπαιδευτικές μεθόδους και στρατηγικές⁷

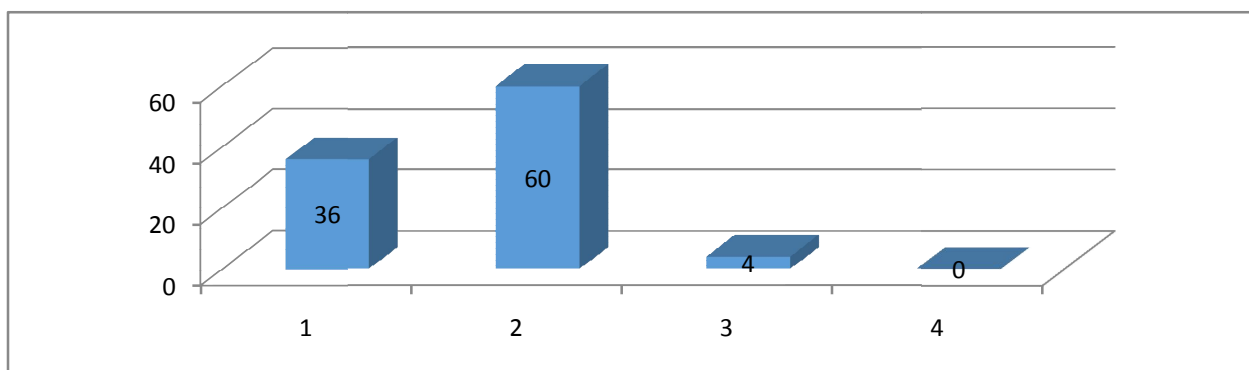
Σχήμα 19. Ενσυναίσθηση

⁷ Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

Σχήμα 20. Εκπαιδευτής και εμπόδια ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευομένων⁸

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι σε ποσοστό 60% (Σχήμα 21) οι συμμετέχοντες εκπαιδευτές ενηλίκων θεωρούν ότι η στάση του εκπαιδευτή ενηλίκων συνεργεί στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης και μπορεί μέσω του ρόλου του, όπως πιστεύουν σε ποσοστό 61%, να συμβάλλει ουσιαστικά στο να ξεπεράσουν τα εμπόδια οι εκπαιδευόμενοι μεταναστευτικής βιογραφίας και να ενταχθούν ομαλά στην εκπαίδευση (Σχήμα 20).

Σχήμα 21. Στάση του εκπαιδευτή και καλλιέργεια διαπολιτισμικής συνείδησης

5.3 Συζήτηση αποτελεσμάτων της έρευνας

Στο παρόν κεφάλαιο θα συζητηθούν και θα αναλυθούν τα ευρήματα της παρούσας έρευνας. Επιπρόσθετα, θα επιχειρηθεί να γίνει μια σύνδεση των αποτελεσμάτων της έρευνας με την βιβλιογραφία που εμπεριέχεται στο θεωρητικό μέρος της εργασίας.

⁸ Στα σχήματα από 4 έως 23 οι τιμές 1, 2, 3, 4 του οριζόντιου άξονα αντιστοιχούν στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα, ενώ οι τιμές στον κάθετο άξονα αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συχνότητες.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να εντοπίσει και να αναδείξει τα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι της Κρήτης κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση, αλλά παράλληλα είχε και ως στόχο να διερευνηθεί ο ρόλος του εκπαιδευτή των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στο να προσπελαστούν αυτά τα εμπόδια και να ενταχθούν ομαλά στην εκπαίδευση, στην κοινωνία υποδοχής και να απορροφηθούν από την αγορά εργασίας.

Τα εμπόδια που συναντούν οι ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενοι, στα οποία γίνεται αναφορά στην παρούσα εργασία, σχετίζονται τόσο με ενδογενείς παράγοντες όπως, με τα χαρακτηριστικά τους στην εκπαίδευση, τις θρησκευτικές τους παραδόσεις, την πολιτισμική τους ταυτότητα, όσο και με εξωγενείς παράγοντες, όπως, εκδήλωση ρατσιστικών συμπεριφορών και προκαταλήψεων απέναντι στο διαφορετικό, αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής να οργανωθεί και να προσαρμοστεί στις εκπαιδευτικές ανάγκες των αλλοεθνών εκπαιδευομένων ώστε να τους απορροφήσει όλους, έλλειψη δικτύων επικοινωνίας, οικογενειακές υποχρεώσεις, εργασία.

Όσο αφορά τον ρόλο του εκπαιδευτή αλλοεθνών ενηλίκων, στην παρούσα έρευνα, διερευνήθηκε περεταίρω η συμβολή του στο να ξεπεραστούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί ενήλικες εκπαιδευόμενοι στην εκπαίδευση, αλλά παράλληλα μελετήθηκε η συσχέτιση του ρόλου του με τα εφόδια, τις ικανότητες – δεξιότητες και τα χαρακτηριστικά που διαθέτει σε θέματα διαπολιτισμικής ετερότητας.

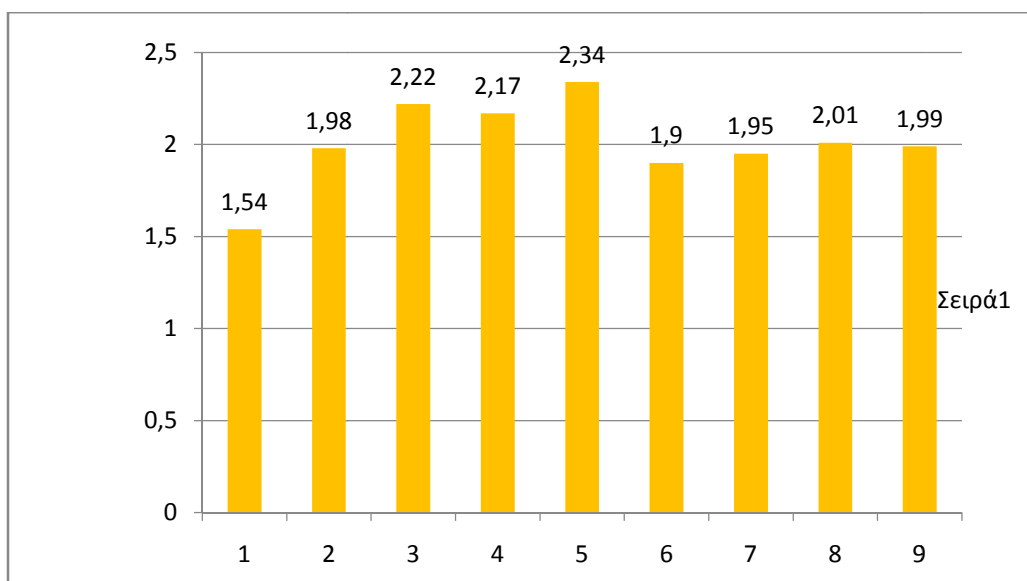
Επιπλέον τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα μικτή έρευνα εξυπηρετούσαν τους παραπάνω σκοπούς.

Σε συμφωνία με τα ερευνητικά ερωτήματα η συζήτηση και η ανάλυση των δεδομένων της παρούσας έρευνας χωρίστηκαν σε δυο άξονες, ο πρώτος αφορά την συμβολή του εκπαιδευτή ενηλίκων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση και ο δεύτερος σχετίζεται με τα εφόδια του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο ρόλο του, ως εκπαιδευτή ενηλίκων

5.3.1 . Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή στην αντιμετώπιση προβλημάτων αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση

Συμπερασματικά από την επεξεργασία των δεδομένων τα αποτελέσματα τα οποία καταγράφηκαν από την συλλογή των ερωτηματολογίων προέκυψε (Σχήμα 22) ότι η

συμβολή του εκπαιδευτή ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας, κατέχει κεντρική θέση για την παραμονή τους στην εκπαίδευση, την ένταξη τους στην κοινωνία υποδοχής, αλλά και στην αγορά εργασίας, καθώς, όπως προκύπτει από την ανάλυση των ευρημάτων της παρούσας έρευνας η μέση τιμή όλων των μεταβλητών, που εξετάστηκαν στο ερωτηματολόγιο αλλά και από την ερμηνεία των συνεντεύξεων από την ερευνήτρια και αφορά τα εμπόδια των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων, κυμαίνεται στο δύο όπου και αντιπροσωπεύει την απάντηση συχνά.

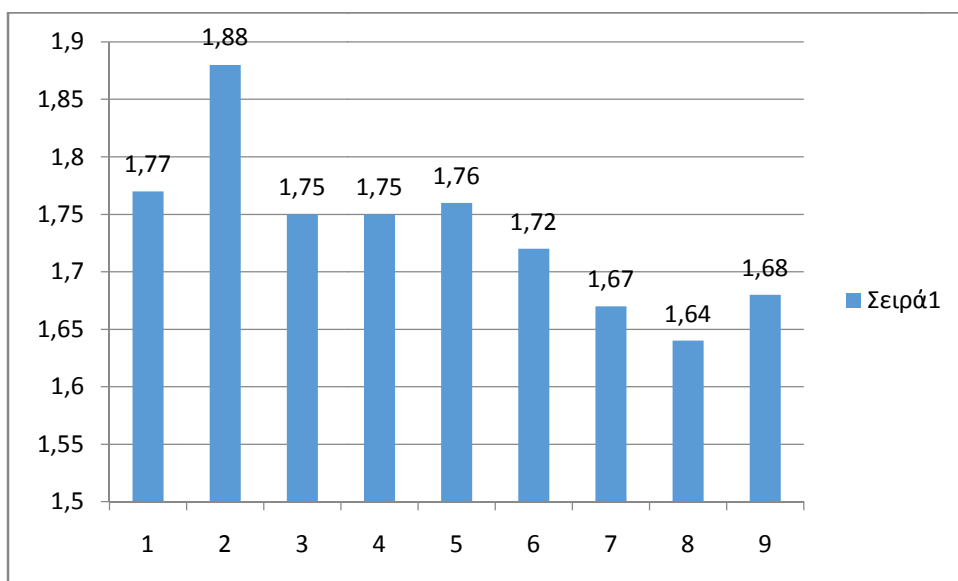
Σχήμα 22. Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτή στην αντιμετώπιση προβλημάτων αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων στην εκπαίδευση⁹

5.3.2 Εφόδια (αφορά τις ικανότητες – δεξιότητες αλλά και την κατάρτιση του εκπαιδευτή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο ρόλο του, ως εκπαιδευτή ενηλίκων

⁹ Στον κατακόρυφο άξονα οι τιμές 1,2,3,4 αντιπροσωπεύουν τον μέσο όρο των απαντήσεων που έδωσαν οι εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας της Κρήτης, πιο συγκεκριμένα το 1,2,3,4 αντιπροσωπεύουν τις απαντήσεις πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα.

Στον οριζόντιο άξονα οι τιμές αντιπροσωπεύουν το χαρακτηριστικό ως προς το οποίο εξετάστηκε ο πληθυσμός, (βλέπε Παράρτημα Β) σχετικά με την συμβολή του εκπαιδευτή ενηλίκων στην αντιμετώπιση των προβλημάτων με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι αλλοεθνής ενήλικοι εκπαιδευόμενοι στην εκπαίδευση

Όσο αφορά τα δεδομένα τα οποία συλλέχτηκαν από τα ερευνητικά εργαλεία προκύπτει ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας θα πρέπει κατά την άποψη των συμμετεχόντων στην έρευνα να είναι καταρτισμένος σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά επιπρόσθετα η συμπεριφορά και η στάση του αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την ένταξη και μαθησιακή και εκπαιδευτική εξέλιξη των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων (Σχήμα 23), καθώς όπως προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων του β μέρους του ερωτηματολογίου η μέση τιμή των μεταβλητών που εξετάστηκαν παίρνει τιμές από ένα έως δυο που αντιστοιχούν στις απαντήσεις πάντα και συχνά του ερωτηματολογίου, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι η απάντηση καθόλου και σχεδόν καθόλου δεν αντιπροσωπεύουν την μέση τιμή καμίας μεταβλητής που εξετάστηκε, πράγμα που αναδεικνύει και την σπουδαιότητα της γνώσης και αυτό που στην πραγματικότητα αντιπροσωπεύει η διδασκαλία του εκπαιδευτή ενηλίκων με εκπαιδευόμενους με ετερόκλητα πολιτισμικά στοιχεία.

Σχήμα 23. Εφόδια (αφορά τις ικανότητες – δεξιότητες αλλά και την κατάρτιση του εκπαιδευτή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο ρόλο του, ως εκπαιδευτή ενηλίκων¹⁰

¹⁰ Στον κατακόρυφο άξονα οι τιμές 1,2,3,4 αντιπροσωπεύουν τον μέσο όρο των απαντήσεων που έδωσαν οι εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας της Κρήτης, πιο συγκεκριμένα το 1,2,3,4 αντιπροσωπεύουν τις απαντήσεις πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου αντίστοιχα.

Στον οριζόντιο άξονα οι τιμές αντιπροσωπεύουν το χαρακτηριστικό ως προς το οποίο εξετάστηκε ο πληθυσμός, (βλέπε Παράρτημα Β) σχετικά με τα εφόδια που πρέπει να κατέχει ο εκπαιδευτής ενηλίκων

5.4 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δεν θα μπορούσαν να γενικευτούν καθώς δεν θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν τις απόψεις όλων των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας λόγω του μικρού πλήθους συμμετεχόντων σε αυτή, αλλά και λόγω του γεωγραφικού περιορισμού καθώς συμμετείχαν σε αυτή εκπαιδευτές ενηλίκων που διδάσκουν ή έχουν διδάξει σε δομές εκπαίδευσης αλλοεθνών ενηλίκων της Κρήτης.

Θα μπορούσε όμως, να αποτελέσει την αρχή για την διεξαγωγή και άλλων ερευνών στο ίδιο θέμα σε πανελλαδικό επίπεδο, καθώς θεωρώ ότι η διερεύνηση και η περαιτέρω μελέτη του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα αποτελέσει μια από τις κυριότερες πηγές άντλησης πληροφοριών για την παρεχόμενη εκπαίδευση ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας, καθώς, θα εξάγουμε συμπεράσματα μέσω της ανάλυσης των δεδομένων για τον βαθμό ανταπόκρισης των εκπαιδευτών στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων, και του τρόπου με τον οποίο συμβάλλει στην ενίσχυση της πολιτισμικής συνείδησης, ώστε μέσω αυτών να ληφθούν και τα αναγκαία μέτρα όπως επιμόρφωση εκπαιδευτών και άλλα, αλλά επιπρόσθετα θα βελτιωθεί και η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης των αλλοεθνών ενηλίκων.

Ένα επιπρόσθετο πλεονέκτημα που μπορούμε να αποκομίσουμε από την παρούσα εργασία αλλά και από την διεξαγωγή και άλλων, θα μπορούσε να ότι μας δίνεται η δυνατότητα να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα με αποτελέσματα παρόμοιων ερευνών που διεξάγονται σε άλλες χώρες, πράγμα που θα συμβάλλει ουσιαστικά στην βελτίωση και αναβάθμιση της εκπαίδευσης των ενηλίκων, καθώς, θα επαναπροσδιοριστεί και θα επανακαθοριστεί από την αρχή το εκπαιδευτικό πλαίσιο της εκπαίδευσης των αλλοεθνών ενηλίκων.

διαπολιτισμικής ετερότητας ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στις εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων αλλοδαπών εκπαιδευόμενων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία αποτελεί ένα εγχείρημα από την ερευνήτρια να διαπιστωθεί, όπως αποτυπώνεται και από την παρουσίαση και διατύπωση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα, η σπουδαιότητα του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων στην εισαγωγή και παραμονή των ενηλίκων αλλοεθνών εκπαιδευόμενων στο εκπαιδευτικό πλαίσιο ενηλίκων της Ελλάδας. Επιπλέον, ερευνήθηκε η άποψη των εκπαιδευτών ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας για τους παράγοντες που δυσχεράνουν την είσοδο των ενηλίκων αλλοδαπών στην εκπαίδευση.

Όπως προκύπτει από τη συλλογή των δεδομένων το μεγαλύτερο πλήθος των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν ότι ο εκπαιδευτής μέσω του εκπαιδευτικού του έργου μπορεί να βοηθήσει τους αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους να ενταχθούν ομαλά στην εκπαιδευτική κοινότητα, το αποτέλεσμα αυτό είναι σε συμφωνία με τα ευρήματα της έρευνας του Κόκκου (2005), επιπρόσθετα οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν ότι οι εκπαιδευτές ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσω της στάσης και της συμπεριφοράς τους μπορούν να καλλιεργήσουν και να δημιουργήσουν ένα κλίμα αποδοχής απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα.

Φαίνεται επίσης να πιστεύουν οι εκπαιδευτές ενηλίκων που κλήθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα ότι μπορούν να βοηθήσουν μέσω καλά μελετημένων εκπαιδευτικών στρατηγικών και πρακτικών τους ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους να βελτιώσουν τις επαγγελματικές ικανότητες τους και να τους δημιουργήσουν παράλληλα προσδοκίες για περαιτέρω εκπαίδευση, τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν με την έρευνα του Κόκκου (2005), ενώ σε μικρότερο ποσοστό θεωρούν ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων μπορεί να βοηθήσει στην ουσιαστική αντιμετώπιση των ρατσιστικών συμπεριφορών και στάσεων, όπως, επίσης φαίνεται να πιστεύουν ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων δεν μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην διεύρυνση των κοινωνικών δικτύων του εκπαιδευόμενου (Σχήμα 22).

Όσο αφορά τα εφόδια του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας το εφόδιο που κερδίζει έδαφος, σύμφωνα πάντα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, είναι οι δεξιότητες και οι ικανότητες του εκπαιδευτή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων όπως επίσης εξίσου σημαντικό θεωρούν και την στάση και την συμπεριφορά του απέναντι σε θέματα διαπολιτισμικής φύσεως, τα ευρήματα αυτά είναι σύμφωνα και με την έρευνα των Χατζησωτηρίου και Αγγελίδης (2018).

Ωστόσο, και η κατάρτιση του εκπαιδευτή ενηλίκων πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση ενηλίκων αλλά και οι εκπαιδευτικές μέθοδοι και στρατηγικές που εφαρμόζει στην εκπαιδευτική του διδασκαλία, όπως, και η ικανότητα του να αναπτύσσει δίκτυα επικοινωνίας με άλλες δομές εκπαίδευσης ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας αξιολογούνται από τους συμμετέχοντες στην ερευνητική διαδικασία της παρούσας εργασίας σημαντικά για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών δυσκολιών που συναντούν οι αλλοεθνείς ενήλικες όταν εισέρχονται στην εκπαίδευση (Σχήμα 23). Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν και τα ευρήματα που προέκυψαν από την έρευνα των Χατζησωτηρίου και Αγγελίδη (2018).

6.2 Συζήτηση-Προτάσεις για την ενίσχυση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ενηλίκων

Με βάση τα παραπάνω κρίνω ότι για την ενίσχυση του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, αλλά και γενικότερα για την προώθηση και καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης, κρίνεται αναγκαία η πρόσκτηση της διαπολιτισμικής προσέγγισης στην εκπαιδευτική διδασκαλία-διαδικασία.

Μερικές προτάσεις που θα ήταν χρήσιμο κατά την κρίση μου να υλοποιηθούν είναι:

- Η δημιουργία και υποχρεωτική παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων, που ως στόχο έχουν να ενημερώσουν και να συμβουλευσουν τους εκπαιδευτές για θέματα που σχετίζονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Διοργάνωση στοχευόμενων προγραμμάτων και δρώμενων διαπολιτισμικής φύσεως, που ως στόχο θα έχουν να διασφαλίσουν την ενεργό συμμετοχή όλων στην εκπαίδευση.
- Εισαγωγή μαθημάτων ή εμπλουτισμός της ύλης της Ιστορίας με την εισαγωγή ενοτήτων που ως στόχο έχουν να αναδείξουν τον πολιτισμό κάθε χώρας, αλλά, και τον ρόλο που διαδραμάτισε στην εξέλιξη της Ελλάδας η μετανάστευση.

- Διοργάνωση διαγωνισμών που ως στόχο έχουν να αναδείξουν τον πολιτισμό όλων των χωρών, καθώς και τα οφέλη που αποκομίζει κάθε χώρα από την αποδοχή της πολιτισμικής ετερότητας, αλλά και την αρμονική ενσωμάτωση και συνύπαρξη αλλοεθνών στην κοινωνία.
- Δημιουργία εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων ικανών να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των εκπαιδευόμενων, όπως των ενήλικων αλλοδαπών ειδικών αναγκών.

6.3 Προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση

Πλέον κρίνεται αναγκαίο η διαπολιτισμική εκπαίδευση να έχει μια τέτοια μορφή και περιεχόμενο που να αποτελέσει την βάση για την καλλιέργεια της ισότιμης συμμετοχής και αντιμετώπισης όλων, ανεξάρτητα από το εθνικότητα, εθνότητα, τάξη, φύλο, σεξουαλική προτίμηση, τόσο στην εκπαίδευση στην κοινωνία και την αγορά εργασίας. Άρα, θέματα τα όποια χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης είναι το κατά πόσο η χώρα υποδοχής συμβάλλει στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικότητας, και κατά πόσο μπορεί να ανταποκριθεί και να υποστηρίξει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των αλλοδαπών εκπαιδευόμενων, επιπρόσθετα, κατά πόσο η κοινωνία υποδοχής είναι έτοιμη να αναγνωρίσει και να αποδεχτεί την διαφορετικότητα και να ανταποκριθεί, και να προσαρμοστεί στην νέα πραγματικότητα μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bal, A., Perzigian, A. (2012). *Evidence-based Interventions for Immigrant students Experiencing Behavioral and Academic Problems: A Systematic Review of the Literature*. In education and Treatment of Children, 36 (4), p.p. 5-28.

Berry, J. W. & Vedder, P., (2016). *Adaptation of Immigrant Children, Adolescents and Their Families and Adolescence Cross – cultural Perspectives and Applications*, 321 38

Bourdieu, P. (1999). *Η διάκριση στην Αθήνα*: Εκδόσεις : Πατάκη.

Ettling, D. (2006). *Ethical Demands of Transformative Learning*. In Ed. W. Taylor *Executive Board. Meeting*. Executive Board Document 159 EX40. Paris, UNESCO. p.4.

Jarvis, P., (2003). *Adult and Continuing Education: Major Themes: Five Volume Set*, Falmer Press, London.

Huntington, S. P. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon & Schuster. *implications for school development*, CIDREE Collaborative Project Self-Evaluation in school Development, Dundee, Scottish CCC.

Jandt, F. E. (1998). *Intercultural Communication*. An introduction. 2nd ed. United

Ladson-Billings, G., (1995). *Toward a theory of culturally Relevant Pedagogy*. American Educational Research Journal, Vol. 32, no 3, p.p. 465-491.

Leo, J. (2010). *Education for Intercultural Understanding: Reorienting Teacher Education to Address Sustainable Development: Guidelines and Tools*. UNESCO Bangkok. Asia and Pacific Regional Bureau for Education.

Noye, D., J. (2002). *Πρακτικός οδηγός του εκπαιδευτή*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Rogers, A. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rogers, A. (2002). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Suarez-Orozco, C., Rhodes, J. & Milburn, M. (2009). *Unraveling the Immigrant Paradox: Academic Engagement and Disengagement Among Recently Arrived Immigrant Youth*. In *Youth and Society*, April, 2009. Sage Journals
- UNESCO (2000). *UNESCO in a Globalizing World. 159th Session of the UNESCO*
- Woods, P. (1986). *Inside Schools: Ethnography in Educational Research*, London, Routledge and Kogan Paul.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Morris Bland, S., (2004). *Advising adults, telling or coaching?* Adult Learning 14(2), 6-9. Overview'. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees.
- UNESCO (1976). *Nairobi: Recommendations on the Development of Adult Education*. Declaration of Nairobi Conference. Paris: UNESCO.
- UNESCO (1977). *Lifelong Education: A psychological analysis*, Oxford: Pergamon Press
- UNESCO (1997). *Politics and Policies: The politics and policies of the education of adults in globally transformation society*. CONFINTEA, Hambourg
- UNESCO, (1976). *Recommendations on the Development of Adult Education: Declaration of Nairobi Conference*.
- Βεργίδης, Δ. (2008). *Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων: Η εξέλιξη της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα και η κοινωνικό-οικονομική λειτουργία της*. (τόμ. Β). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βρύζας, Κ. (2001). *Παγκόσμια Επικοινωνία και Πολιτισμικές Ταυτότητες*. Αθήνα: Gutenberg. (Πρώτη έκδοση: 1997).
- Γεωργογιάννης, Π. (2009). *Διαπολιτισμική κοινωνική ψυχολογία και έρευνα. Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση*. τόμ. 5^{ος}. Πάτρα: Αυτοέκδοση.
- Γεωργογιάννης, Π. (2008). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*, Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση- Τόμος 7, Πάτρα, σελ. 215.
- Γεωργογιάννης, Π. (2010). *Εκπαιδευτική Διαπολιτισμική Επάρκεια & Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών α/βάθμιας Β/βάθμιας Εκπαίδευσης*, Επιστημονική σειρά : Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση-Τόμος 1 , Πάτρα, σελ . 34

Γεωργογιάννης, Π. (2010). *Εκπαιδευτική Διαπολιτισμική Επάρκεια & Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών α/βάθμιας Β/βάθμιας Εκπαίδευσης*, Επιστημονική σειρά : Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση-Τόμος 1 , Πάτρα, σελ . 131.

Γκόβαρης, Χ. (2004). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.

Γκοβάρης, Χ. (2011). *Εισαγωγή στην Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Διάδραση.

Γρόλλιος, Γ., Καρανταΐδου, Ρ., Κορομπόκης, Δ., Κοτίνης, Χ., Λιάμπας, Τ. (2003).

Γραμματισμός και Συνειδητοποίηση: Μια Παιδαγωγική Προσέγγιση με βάση τη θεωρία του Paulo Freire. Αθήνα: Μεταίχμιο

Δαμανάκης, Μ. (1998). *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.

Δαμανάκης, Μ. (2007). *Ταυτότητες και εκπαίδευση στη διασπορά*. Αθήνα: Gutenberg.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1995). *Λευκό Βιβλίο: Διδασκαλία και Μάθηση, Προς μια Κοινωνία της Γνώσης*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2001). *Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, Έκθεση του Συμβουλίου Παιδείας προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο*, Βρυξέλλες.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (1976). *Πρόγραμμα Δράσης για την Εκπαίδευση*, EE38L, Βρυξέλλες. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2004). *Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010*, EDUC 168-COM (2003) 685, Βρυξέλλες

Εφημερίδα Πατρίς. *Η ESTIA φιλοξενεί στην Κρήτη 1763 πρόσφυγες*, όπως αναρτήθηκε στο 01/17/2020 και ανακτήθηκε 18/08/2020 από <https://www.patris.gr/2020/01/17/i-estia-filoxenei-stin-kriti-1-763-prosfyges/>

Ζωγράφου, Α. (2003). *Διαπολιτισμική αγωγή στην Ευρώπη και την Ελλάδα*. Αθήνα: Τυποθητώ.

ΙΕΠ, (2014).«Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος» (κωδικός ΟΠΣ 5004204 - ΕΣΠΑ 2014-2020). Δράση 4 «Επιμορφωτικές δράσεις για την υποστήριξη της εκπαίδευσης ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας προσφύγων».

Καθορισμός του Καθεστώτος του Πρόσφυγα: Καθορίζοντας ποιος είναι πρόσφυγας (Refugee Status Determination-Identifying who is a refugee). Geneva, Switzerland: Unitedn

Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) – Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες(2006)και των Τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κανακίδου,Ε & Παπαγιάννη,Β. (1998). *Διαπολιτισμική Αγωγή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κόκκος, Α., (2002). *Η εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, τάσεις, Στρατηγικές, Συγκρίσεις*, Εισήγηση στη διεθνή συνδιάσκεψη για την Εκπαίδευση Ενηλίκων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Κόκκος, Α., (2004). Εκπαίδευση Ενηλίκων: *Το πεδίο και ο ρόλος των εκπαιδευτών*, απόσπασμα ομιλίας κατά την έναρξη του Εθνικού Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών, Αθήνα.

Κόκκος, Α., (2005). *Εκπαίδευση Ενηλίκων, Ανιχνεύοντας το πεδίο*, Μεταίχμιο, Αθήνα.

Κοσσυβάκη, Φ.,(2011). *Η διαπολιτισμική ετοιμότητα του Έλληνα εκπαιδευτικού και η σημερινή σχολική πραγματικότητα*: Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση. Ανακτήθηκε 18/02/2021 <http://www.pee.gr/wp-content/uploadw/praktikasynedrionfiles..>

Λαγουδάκος, Μ. (2013). *Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα*. 2ο ΠΕΚ Αθήνας : δημοσιεύσεις – Άρθρα. Ανακτήθηκε 18/02/2021 από http://www.2pek.gr/DHMOSIEYSEIS_ARTHRA/diapolitismik%20lagoudakos.pdf

Μάγος, Κ. (2005). *Προσεγγίζοντας τον άλλο: Εκπαίδευση Ενηλίκων και διαπολιτισμική ικανότητα*. Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Μάρκου, Γ. (1989). « *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*»: Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια – Λεξικό, 3^{ος}, 1405-1408.

Μάρκου, Γ. (1997). *Εισαγωγή στην Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία, Αθήνα.

Μπαμπανέλου, Δ, Παπανδρέου, Π., Πολίτου, Ε, Οικονόμου, Μ, Μάγου, Κ., (2007), από το 2 Τόμο «*Εκπαιδευτικού υλικού για τους Εκπαιδευτές θεωρητικής κατάρτισης*». Αθήνα: Εκδόσεις ΕΚΕΠΙΣ.

Μπίμου-Νάκου, Ι. (2004). *Το άγχος και η φοβία σε παιδιά*. Στο : Α. Καϊλαντζή-Αζίζι, &Μ. Ζαφειροπούλου, (Επιμ.), *Προσαρμογή στο εκπαιδευτική δομή. Πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 287-327

Νικολάου, Γ. (2000). *Ένταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο δημοτικό και εκπαιδευτική δομή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Νικολάου, Γ. (2011). *Διαπολιτισμική διδακτική : Το νέο περιβάλλον- Βασικές αρχές*. Αθήνα: Πεδίο.

Νικολάου, Γ.(2005). *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον. Βασικές αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΟΥΝΕΣΚΟ, (1976). Απόφαση για την ανάπτυξη της επιμορφώσεων των ενηλίκων, 19η σύνοδος της ΟΥΝΕΣΚΟ στο Ναϊρόμπι, Αθήνα: Διεύθυνση Επιμορφώσεως Ενηλίκων, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΟΥΝΕΣΚΟ, (1996). *Εκπαίδευση: Ο θησαυρός που κρύβει μέσα της*. Αθήνα: Gutenberg.

Παπαγεωργίου, Η.(2012). «Περιεχόμενο και προβληματική της Δια βίου Εκπαίδευσης», το οποίο αντλήθηκε από το «Εκπαιδευτικό Υλικό :Σχεδιασμός, Υλοποίηση και αξιολόγηση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης». Αθήνα: Εκδ. ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Παπάς, Α. (1998). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική και Διδακτική*. Αθήνα: Περιβολάκι και Ατραπός.

Παπάς, Α. (2008). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Διδακτική*. Αθήνα: Πεδίο.

Παρασκευόπουλος, Ι. (1999). *Ερωτηματολόγιο διαπροσωπικής και ενδοπροσωπικής προσαρμογής*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.

Πορτελάνος, Σ. (2015). *Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση. Φυσικός και Μεταφυσικός πολιτισμός*. Αθήνα: Έννοια.

Σκούρτου Ε., Βρατσάλης Κ., Γκόβαρης Χ. (2004). *Μετανάστευση στην Ελλάδα και Εκπαίδευση. Αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης. Προκλήσεις και Προοπτικές Βελτίωσης*, ΙΜΕΠΟ, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2004.'

Τσαούσης, Δ. Γ. (1989). *Χρηστικό Λεξικό Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Gutenberg.19

Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός αντιρατσιστικής Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Κέντρο Ψυχοκοινωνικής Στήριξης της Διεθνούς Ομοσπονδίας Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, κ.α. «Ψυχική υγεία και ψυχοκοινωνική στήριξη για πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες εν κινήσει στην Ευρώπη: Διυπηρεσιακό Καθοδηγητικό Σημείωμα, Δεκέμβριος 2015

ΥΠΕΠΘ-Επιστημονική Επιτροπή για την υποβοήθηση του έργου της Επιτροπής Στήριξης των Ενηλίκων εκπαιδευόμενων πολιτισμικής ετερότητας των Προσφύγων. Οι εκπαιδευτικές δράσεις για τα παιδιά των προσφύγων, (2016). Ανακτήθηκε από www.ypepth.gr

Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (1997) Εκπαίδευση, Κατάρτιση Νεότητα: Ευρωπαϊκός οδηγός για συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού.

Χατζησωτηρίου, Χ. (χ.η.). *Γονεϊκή συμμετοχή και συμπερίληψη*. Ανάκτηση από:

https://courses.unic.ac.cy/pluginfile.php/797902/mod_resource/content/0/%CE%95%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%206_%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%BC%CE%B1_%20%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%95%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%9F%CE%A7%CE%97%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%A3%CE%A5%CE%9C%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%9B%CE%97%CE%A8%CE%97.pdf

Χατζησωτηρίου, Χ., & Αγγελίδης, Κ. (2014). *Διαπολιτισμική εκπαίδευση: προκλήσεις, παιδαγωγικές θεωρήσεις και εισηγήσεις*. Καβάλα: : Σαΐτα.

Χατζησωτηρίου, Χ., & Αγγελίδης, Π. (2018). *Ευρωπαϊσμός και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Από το Υπερεθνικό στο Σχολικό Επίπεδο*. Ζεφύρι: Διάδραση.

Ψυχική υγεία και ψυχοκοινωνική υποστήριξη για πρόσφυγες αιτούντες άσυλο και μετανάστες εν κινήσει στην Ευρώπη (όπως ανακτήθηκε 20/03/20 από

<https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/12/%CE%A8%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%85%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%88%CF%85%CF%87%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%AC%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%B5%CE%BD-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%95%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7.pdf>).

Χρήσιμες ιστοσελίδες:

<http://isocrates.gr/defaultISOKRATES.asp>

http://www.ypepth.gr/el_ec_page783.htm

<http://6dim-diap-elefth.thess.sch.gr/main.htm>

<http://www.eliamep.gr/eliamep/content/...&rf=-2005398582&m=-1&rm=0&l=1>

<http://www.eliamep.gr/eliamep/content/...&rf=1499779308&m=-1&rm=0&l=1>

https://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_javax.faces.resource=document&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_ln=downloadResources&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_documentID=310596&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_locale=el

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

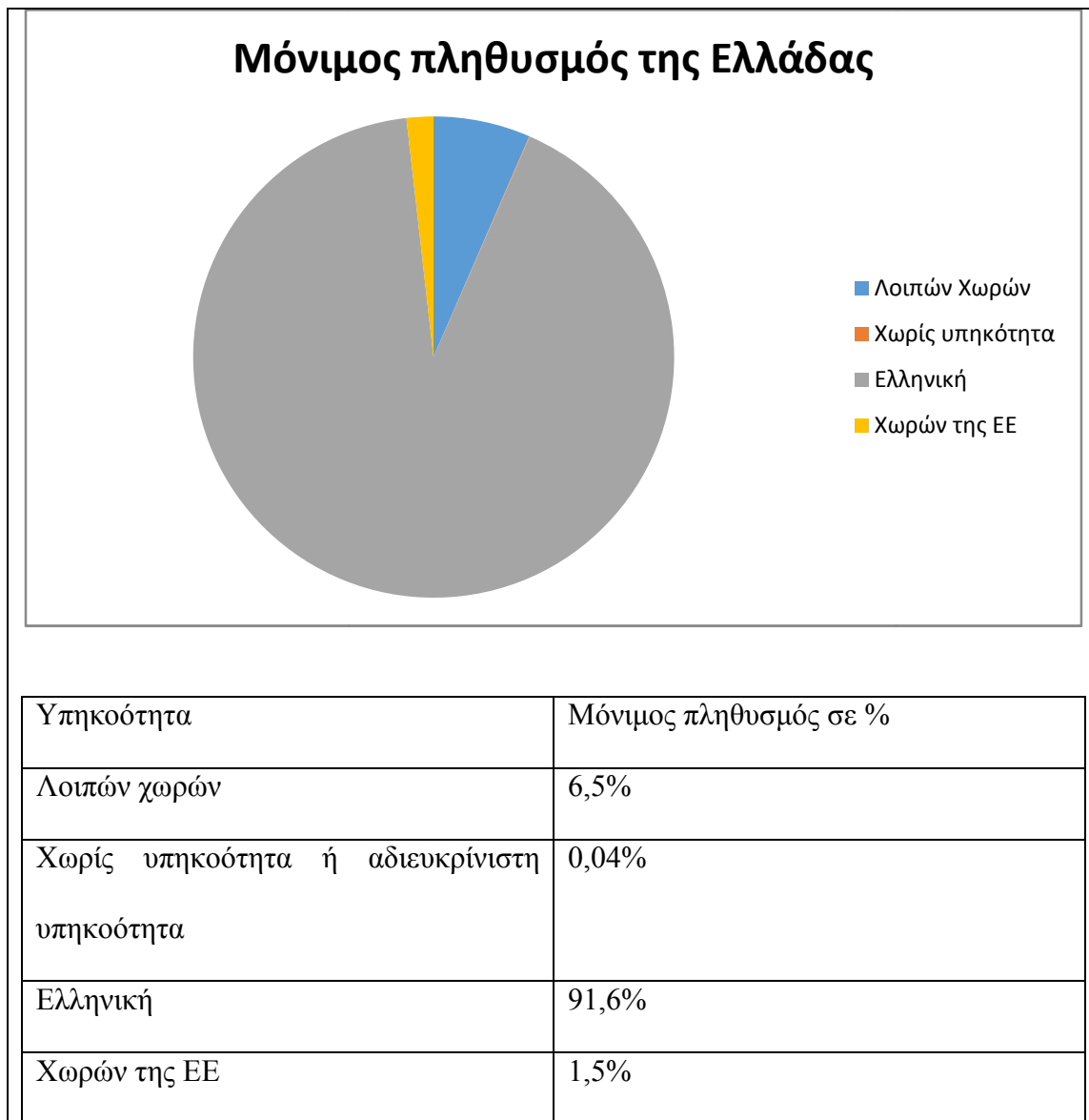
ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Έτη	Αφίξεις από την θάλασσα	Αφίξεις από την ξηρά
2014	59729	14887
2015	32494	18014
2016	29718	6592
2017	173450	3784
2018	856723	4907
2019	41038	2280
2020	9687	5846

Πίνακας 1. Αφίξεις προσφύγων στην Ελλάδα (UNHCR, 2020)

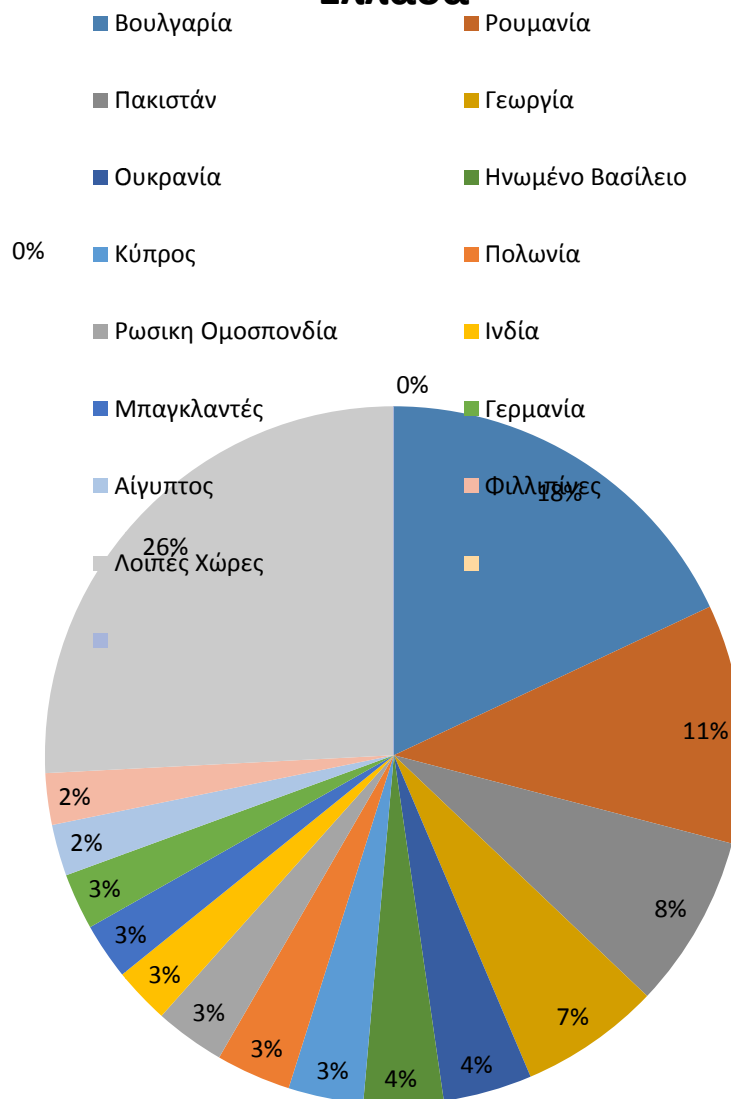
Χώρα προέλευσης	Ημερομηνία δεδομένων	Ποσοστό	Πληθυσμός
Αφγανιστάν	31 Οκτωβρίου 2020	36,0%	3.331
Αραβικός εκπρόσωπος της Συρίας.	31 Οκτωβρίου 2020	23,3%	2.153
Ντεμ. Εκπρόσωπος του Κονγκό	31 Οκτωβρίου 2020	10,3%	951
Οι υπόλοιποι	31 Οκτωβρίου 2020	8,7%	808
Σομαλία	31 Οκτωβρίου 2020	8,0%	737
Ιράκ	31 Οκτωβρίου 2020	4,5%	412
Κράτος της Παλαιστίνης	31 Οκτωβρίου 2020	3,4%	311
Ιράν (Ισλαμική Δημοκρατία)	31 Οκτωβρίου 2020	2,1%	192
Καμερούν	31 Οκτωβρίου 2020	1,7%	160
Πακιστάν	31 Οκτωβρίου 2020	1,2%	110

Πίνακας 2. Εθνικότητες προσφύγων που έφτασαν στην Ελλάδα (UNHCR, 2020)

Γράφημα 1. Υπηκοότητα μόνιμου πληθυσμού της Ελλάδας (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020)

Ποσοστιαία συμμετοχή των 16 πολυπληθέστερων υπηκοοτήτων στην Ελλάδα

Γράφημα 2. Η ποσοστιαία συμμετοχή των 16 πολυπληθέστερων υπηκοοτήτων στην Ελλάδα

(Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Ερωτηματολόγιο

Α. Η συμβολή του ρόλου του εκπαιδευτικού στην αντιμετώπιση προβλημάτων

αλλοεθνών μαθητών στην εκπαίδευση (απαντά στον στόχο Β,Γ,Δ)

	Πάντα	Συχνά	Σχεδόν Καθόλου	Καθόλου
Μπορεί ο/η εκπαιδευτής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσω της στάσης του και των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων του, και εκπαιδευτικών στρατηγικών που εφαρμόζει κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής διεργασίας να βοηθήσει τους ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους να:				
Να τους βοηθήσει να ενταχθούν ομαλά στην εκπαιδευτική κοινότητα				
Να τους βοηθήσει να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία της χώρας υποδοχής μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης				
Να τους βοηθήσει στην πρόσκτηση της γηγενούς γλώσσας μέσω καλά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών στρατηγικών				
Να περιορίσουν την εκδήλωση ρατσιστικές συμπεριφορών στο χώρο της εκπαίδευσης				
Να καλλιεργήσουν ένα κλίμα αποδοχής απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης, και των καλά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών πρακτικών				
Να τους δημιουργήσει και να τους καλλιεργήσει κίνητρα για μάθηση και εκπαίδευση				
Να τους δημιουργήσει προσδοκίες για περαιτέρω				

εκπαίδευση				
Να συμβάλλει στην διεύρυνση των κοινωνικών δικτύων στον χώρο της εκπαίδευσης μέσω καλά σχεδιασμένων ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων				
Να βελτιώσει τις επαγγελματικές ικανότητες τους μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης				
Εφόδια (αφορά τις ικανότητες – δεξιότητες αλλά και την κατάρτιση του εκπαιδευτή σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο ρόλο του, ως εκπαιδευτή ενηλίκων (απαντά στο στόχο Δ)				
Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτής διαπολιτισμικής ετερότητας θα πρέπει να:				
Είναι κερατισμένος σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης				
Να διαθέτει διαπολιτισμική αγωγή				
Να διαθέτει διαπολιτισμική ετοιμότητα				
Να ενημερώνεται διαρκώς πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση				
Να αναπτύσσει δίκτυα επικοινωνίας με άλλες δομές εκπαίδευσης ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας				
Να υιοθετεί καινούριες εκπαιδευτικές στρατηγικές και μεθόδους διδασκαλίας				
Να διαθέτει ενσυναίσθηση				
Θεωρείτε ότι οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας βοηθούν τους ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια στην εκπαίδευση τους				

Θεωρείτε ότι η στάση του εκπαιδευτή ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας συμβάλλει στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης				
--	--	--	--	--

Β Ερώτηση ανάπτυξης

Με ποιον τρόπο μπορεί ο εκπαιδευτής να καλλιεργήσει την πολιτισμική ετερότητα κατά την διεργασία της μάθησης;

Οι μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν οι αριθμοί 1 έως 9 στην παρουσίαση των δεδομένων του γραφήματος 22

Μεταβλητή 1: Να τους βοηθήσει να ενταχθούν ομαλά στην εκπαιδευτική κοινότητα

Μεταβλητή 2: Να τους βοηθήσει να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία της χώρας υποδοχής μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Μεταβλητή 3: Να τους βοηθήσει στην πρόσκτηση της γηγενούς γλώσσας μέσω καλά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών στρατηγικών

Μεταβλητή 4: Να περιορίσουν την εκδήλωση ρατσιστικές συμπεριφορών στο χώρο της εκπαίδευσης

Μεταβλητή 5: Να καλλιεργήσουν ένα κλίμα αποδοχής απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης, και των καλά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών πρακτικών

Μεταβλητή 6: Να τους δημιουργήσει και να τους καλλιεργήσει κίνητρα για μάθηση και εκπαίδευση

Μεταβλητή 7: Να τους δημιουργήσει προσδοκίες για περαιτέρω εκπαίδευση

Μεταβλητή 8: Να συμβάλλει στην διεύρυνση των κοινωνικών τους δικτύων στον χώρο της εκπαίδευσης μέσω καλά σχεδιασμένων ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων

Μεταβλητή 9: Να βελτιώσει τις επαγγελματικές ικανότητες τους μέσω της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Οι μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν οι αριθμοί 1 έως 9 στην παρουσίαση των δεδομένων του γραφήματος 23

Μεταβλητή 1: Είναι κερατισμένος σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Μεταβλητή 2: Να διαθέτει διαπολιτισμική αγωγή

Μεταβλητή 3: Να διαθέτει διαπολιτισμική ετοιμότητα

Μεταβλητή 4: Να ενημερώνεται διαρκώς πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την διαπολιτισμική εκπαίδευση

Μεταβλητή 5: Να αναπτύσσει δίκτυα επικοινωνίας με άλλες δομές εκπαίδευσης ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας

Μεταβλητή 6: Να υιοθετεί καινούριες εκπαιδευτικές στρατηγικές και μεθόδους διδασκαλίας

Μεταβλητή 7: Να διαθέτει ενσυναίσθηση

Μεταβλητή 8: Θεωρείτε ότι οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων διαπολιτισμικής ετερότητας βοηθούν τους ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια στην εκπαίδευση τους

Μεταβλητή 9: Θεωρείτε ότι η στάση του εκπαιδευτή ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας συμβάλλει στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης

	Μεταβλητή 1	Μεταβλητή 2	Μεταβλητή 3	Μεταβλητή 4	μεταβλητή 5	Μεταβλητή 6	Μεταβλητή 7	Μεταβλητή 8	Μεταβλητή 9
πάντα	67	24	27	25	15	32	26	21	28
συχνά	18	59	38	49	46	52	58	63	54
Σχεδόν καθόλου	9	12	21	12	28	12	12	10	10
καθόλου	6	5	14	14	11	4	4	6	8

Πίνακας 5. Συχνότητες εμφάνισης των μεταβλητών μέρους α του ερωτηματολογίου

	Μεταβλητή 1	Μεταβλητή 2	Μεταβλητή 3	Μεταβλητή 4	Μεταβλητή 5	Μεταβλητή 6	Μεταβλητή 7	Μεταβλητή 8	Μεταβλητή 9
Πάντ	37	30	28	35	30	35	36	37	36

α									
συχνά	53	59	69	55	64	59	61	61	60
Σχεδόν καθόλου	6	5	3	10	6	6	3	2	4
καθόλου	4	6	4	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 6. Συχνότητες εμφάνισης των μεταβλητών μέρους β του ερωτηματολογίου

μεταβλητή 1	μεταβλητή 2	μεταβλητή 3	μεταβλητή 4	μεταβλητή 5	μεταβλητή 6	μεταβλητή 7	μεταβλητή 8	μεταβλητή 9
4	3	1	2	2	2	2	2	2
2	2	1	2	2	2	2	2	2
3	3	1	2	2	2	2	2	2
3	2	1	2	2	2	2	2	2
3	3	1	2	2	2	2	2	2
2	2	1	2	2	2	2	2	2
4	4	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	1	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	3	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
4	3	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	4	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2
1	2	1	2	2	2	2	2	2

1	1	1	2	2	2	2	2	2
1	1	1	2	2	2	2	2	2
2	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	1	2	2	2	2	2	2	2
1	1	2	2	2	2	2	2	2
2	1	2	2	2	2	2	2	2
1	1	2	2	2	2	2	2	2
1	1	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
1	2	2	2	2	2	2	2	2
2	4	2	2	2	2	2	2	2
2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	2	2	2	2	2	2	2	2
1	3	2	2	2	2	2	2	2
1	3	2	2	2	2	2	2	2
1	3	2	2	2	2	2	2	2
2	1	2	2	1	2	2	2	2
1	3	2	2	1	2	2	2	2
1	4	2	2	1	2	2	2	2
1	4	2	1	1	2	2	2	2
1	3	2	1	1	1	2	2	2
1	2	2	1	1	1	2	2	2
1	1	2	1	1	1	2	2	2
1	2	2	1	1	1	2	2	2
1	2	2	1	1	1	2	2	1
1	1	2	1	1	1	2	2	1
1	2	2	1	1	1	2	2	1
1	2	2	1	1	1	2	2	1
2	1	2	1	1	1	1	2	1
2	1	2	1	1	1	1	2	1
1	2	2	1	1	1	1	2	1
4	3	2	1	3	1	1	2	1
1	1	2	1	3	1	1	1	1
1	2	2	1	3	1	1	1	1
1	1	3	1	3	1	1	1	1
1	2	3	1	3	1	1	1	1
2	2	3	1	3	1	1	1	1

1	2	3	1	3	1	1	1	1
1	1	3	1	3	1	1	1	1
2	2	3	1	3	1	1	1	1
4	2	3	1	3	1	1	1	1
2	2	3	1	3	1	1	1	1
1	2	3	3	3	1	1	1	1
3	2	3	3	3	1	1	1	1
3	1	3	3	3	1	1	1	1
3	2	3	3	3	1	1	1	1
1	1	3	3	3	1	1	1	1
3	2	3	3	3	1	1	1	1
4	2	3	3	3	1	1	1	1
3	2	3	3	3	1	1	1	1
2	2	3	3	3	1	1	1	1
1	1	3	3	3	1	1	1	3
1	1	3	3	3	3	1	1	3
1	1	3	3	3	3	3	3	3
1	2	3	3	3	3	3	3	3
1	2	4	3	3	3	3	3	3
1	2	4	4	3	3	3	3	3
2	2	4	4	3	3	3	3	3
1	1	4	4	4	3	3	3	3
1	2	4	4	4	3	3	3	3
1	1	4	4	4	3	3	3	3
3	2	4	4	4	3	3	3	4
1	1	4	4	4	3	3	3	4
2	2	4	4	4	3	3	4	4
1	2	4	4	4	4	3	4	4
2	2	4	4	4	4	4	4	4
1	2	4	4	4	4	4	4	4
1	3	4	4	4	4	4	4	4
2	2	4	4	4	4	4	4	4
1,54	1,98	2,22	2,17	2,34	1,9	1,95	2,01	1,99

Πίνακας 7. Μέση τιμή των μεταβλητών που εξετάζονται στο μέρος α του ερωτηματολογίου¹¹

μεταβλητή1	μεταβλητή 2	μεταβλητή 3	μεταβλητή 4	μεταβλητή 5	μεταβλητή6	μεταβλητή7	μεταβλητή8	μεταβλητή9
1	1	1	1	1	1	1	1	1

¹¹ οι τιμές 1,2,3,4 αντιστοιχούν στις απαντήσεις πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου του ερωτηματολογίου που έδωσαν οι 100 συμμετέχοντες στην έρευνα, ενώ στην τελευταία γραμμή παρουσιάζεται η μέση τιμή των απαντήσεων

Διπλωματική Εργασία

[illegible]

2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	3	2	2	2	2	2	2	2
3	3	2	2	2	2	2	2	2
3	3	2	2	2	2	2	2	2
3	3	2	2	2	2	2	2	2
3	3	2	2	2	2	2	2	2
3	3	2	2	2	2	2	2	2
3	4	2	2	2	2	2	2	2
3	4	2	2	2	2	2	2	2
4	4	2	2	2	2	2	2	2
4	4	2	2	2	2	2	2	2
4	4	2	2	2	2	2	2	2
4	4	2	2	2	2	2	2	2
1,77	1,88	1,75	1,75	1,76	1,72	1,67	1,64	1,68

Πίνακας 8. Μέση τιμή των μεταβλητών που εξετάζονται στο μέρος β του ερωτηματολογίου¹²

¹² οι τιμές 1 ,2, 3 ,4 αντιστοιχούν στις απαντήσεις πάντα, συχνά, σχεδόν καθόλου, καθόλου του ερωτηματολογίου που έδωσαν οι 100 συμμετέχοντες στην έρευνα, ενώ στην τελευταία γραμμή παρουσιάζεται η μέση τιμή των απαντήσεων

Ενημερωτικό έντυπο

Ονομάζομαι Αββανίδου Κυριακή, και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Ε.Α.Π. Στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος των Ανθρωπιστικών Επιστημών «Επιστήμες Αγωγής», διεξάγω έρευνα που έχει σκοπό την συγκέντρωση δεδομένων για τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων στην διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι η συμμετοχή σας είναι φυσικά προαιρετική και εθελοντική, και να σας βεβαιώσω ότι θα υπάρξει εμπιστευτικότητα και ανωνυμία.

Θα εκτιμούσα απεριόριστα την προσεκτική απάντηση των ερωτήσεων με υπευθυνότητα, και ελευθερία της γνώμης σας, καθώς δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο.

Εφόσον επιθυμείτε μπορούμε να σας ενημερώσουμε για τα αποτελέσματα της έρευνας με email.

Σας ευχαριστώ ειλικρινά για την συμμετοχή σας και τον χρόνο που θα αφιερώσετε.

Για οποιαδήποτε απορία που έχετε για την παρούσα έρευνα μπορείτε να ζητήσετε περεταίρω πληροφορίες στο [email:koulaabb@gmail.com](mailto:koulaabb@gmail.com).

Ερωματολόγιο συνέντευξης

A Κατηγορία

Χαρακτηριστικά και στάση του εκπαιδευτή ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας

1) Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μέσα από την εκπαιδευτική του διδασκαλία αλλά γενικότερα μέσα από το εκπαιδευτικό του έργο αλλά και στάση μπορεί να βοηθήσει του ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους;

B Κατηγορία

Χαρακτηριστικά και εμπόδια των αλλοεθνών ενηλίκων εκπαιδευόμενων

1) Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κυριότερα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι αλλοεθνείς ενήλικες εκπαιδευόμενοι κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση;

2) Πως ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μπορεί μέσω του ρόλου του να τους βοηθήσει ώστε να ξεπεραστούν;

3) Ποιες δεξιότητες μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτής ενηλίκων για να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας να καταρρίψουν τα εμπόδια που συναντούν στην διεργασία της μάθησης;

4) Με ποιον τρόπο μπορεί ο εκπαιδευτής να καλλιεργήσει την πολιτισμική ετερότητα κατά την διεργασία της μάθησης;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Απομαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων

Σύμβολα απόδοσης κειμένου που χρησιμοποιήθηκαν για την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων

(.) μικρή παύση

() μεγάλη παύση

::: παράταση / επίσυρση της κατάληξης των λέξεων

[ταυτόχρονη ομιλία (στην αρχή εκφωνημάτων που επικαλύπτονται)

((())) σχόλια αναλυτή για τις περιστάσεις της επικοινωνίας π.χ γέλια. Χειροκροτήματα, χειρονομίες κ.λπ.

; χρήση ερωτηματικού επιτονισμού

Συμμετέχοντες στην έρευνα

ΟΝΟΜΑ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΗΛΙΚΙΑ	ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ	ΤΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
Κυριακή Αββανίδου : Α	Φοιτήτρια του ΠΜΣ Επιστήμες Αγωγής	39	Ηράκλειο	Ίδια	
Χ	Εκπαιδευτής ενηλίκων (φιλόλογος)	45	Χανιά	Καμία	Τηλεφωνική επικοινωνία 20/05/2021
Ψ	Εκπαιδευτής ενηλίκων	42	Χανιά	Καμία	Τηλεφωνική επικοινωνία

	(φιλόλογος)				20/05/2021
--	-------------	--	--	--	------------

Απομαγνητοφώνηση πρώτης συνέντευξης

A: Γεια σας (.) Διεξάγω έρευνα που έχει σκοπό την συγκέντρωση δεδομένων για τον ρόλο του εκπαιδευτικού στην διαπολιτισμική εκπαίδευση (.) ήθελα να σας ενημερώσω ότι η συμμετοχή σας είναι φυσικά προαιρετική και εθελοντική (.) ε και να σας βεβαιώσω ότι θα υπάρξει εμπιστευτικότητα και ανωνυμία. Για μένα στην συνέντευξη θα είστε ο κύριος X (.) θα εκτιμούσα απεριόριστα την προσεκτική απάντηση των ερωτήσεων με υπευθυνότητα (.) και ελευθερία της γνώμης σας καθώς όπως γνωρίζετε δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο (.) εφόσον επιθυμείτε μπορούμε να σας ενημερώσω για τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσα να σας τα γνωστοποιήσω με κάποιο σχετικό email.

Εάν δεν έχετε κάποιο πρόβλημα::: Μπορώ να ξεκινήσω με τις ερωτήσεις

X: () Ωραία ξεκινήστε

A: Ωραία! E; Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μέσα από την εκπαιδευτική του διδασκαλία αλλά γενικότερα μέσα από το εκπαιδευτικό του έργο αλλά και στάση μπορεί να βοηθήσει του ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους; Με λίγα λόγια θα ήθελα να σας ρωτήσω ο εκπαιδευτής ενηλίκων μπορεί μέσω της εκπαιδευτικής διδασκαλίας να βοηθήσει τους ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους αλλά και μέσω της στάσης τους;

X: () E::: Η θετική στάση και συμπεριφορά του εκπαιδευτή είναι καθοριστικής σημασίας για να παραμείνει και να προσπαθήσει να εξελιχθεί μαθησιακά ο εκπαιδευόμενος

A: Ωραία!! E::: Θέλετε να προχωρήσω στην επόμενη ερώτηση;

X: Ναι! Ναι!

A: () E::: Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κυριότερα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι αλλοεθνείς ενήλικες εκπαιδευόμενοι κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση; Δηλαδή τί δυσκολίες συναντάνε οι ενήλικες αλλοδαποί εκπαιδευόμενοι για να παραμείνουν στην εκπαίδευση; Τι θεωρείτε δηλαδή ότι τους δυσκολεύει;

X: Ο μετανάστης και κυρίως ο πρόσφυγας που έρχεται σε μια χώρα αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις του σχολείου γιατί κατά κύριο λόγο δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τους εκπαιδευτές (.) ενώ συχνά αναγκάζεται να εγκαταλείψει

την εκπαίδευση καθώς δεν μπορεί να επιβιώσει οικονομικά στην χώρα υποδοχής (.) αλλά συχνά δεν έχει και άτομα να τον στηρίζουν ούτε ψυχολογικά ούτε οικονομικά

A: (.) Εντάξει (.) Θέλετε να συμπληρώσετε κάτι άλλο!

X: (.) Όχι

A: Ωραία! Αν σας δυσκολεύει κάτι μπορείτε να μου το πείτε στις ερωτήσεις αν κάτι είναι δυσνόητο!

X: Όχι. Όλα καλά

A: Ωραία! E::: Ποιες δεξιότητες μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτής ενηλίκων για να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους πολιτισμικής ετερότητας να καταρρίψουν τα εμπόδια που συναντούν στην διεργασία της μάθησης; Και πως μπορεί να συμβάλλει στην καλλιέργεια της πολιτισμικής ετερότητας; Δηλαδή θεωρείτε ότι ο ρόλος του εκπαιδευτή ε::: είναι μεγάλης σημασίας για τον εκπαιδευόμενο; Τι πρέπει να κάνει δηλαδή ο εκπαιδευτής ενηλίκων για να βοηθήσει τον ενήλικα εκπαιδευόμενο; Και κυρίως όταν αυτός είναι μετανάστης ή πρόσφυγας;

X: (.) Ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι καθοριστικός από την αρχή μέχρι το τέλος του μαθήματος (.) ακόμα και στα διαλλείματα, θα πρέπει να είναι ενημερωμένος για κάθε μαθητή ξεχωριστά ώστε να μπορέσει να εντάξει το μάθημα σε αυτόν και όχι αυτόν στο μάθημα θα πρέπει ο τρόπος διδασκάλας να είναι τέτοιος που να εμπνέει εμπιστοσύνη (.) ασφάλεια (.) να μην αγχώνει τους μαθητές ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν γιατί το κλίμα ανασφάλειας μπορεί να τους απομακρύνει από την εκπαίδευση ή να τους κάνει να αδιαφορήσουν για όλη την εκπαιδευτική διαδικασία, για αυτό θα πρέπει να επιμορφωθεί σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Απομαγνητοφώνηση δεύτερης συνέντευξης

A: Γεια σας! (.) Διεξάγω έρευνα που έχει σκοπό την συγκέντρωση δεδομένων για τον ρόλο του εκπαιδευτικού στην διαπολιτισμική εκπαίδευση (.) όπως σας έχω ενημερώσει και τηλεφωνικά::: ε::: ήθελα να σας ενημερώσω ότι η συμμετοχή σας είναι φυσικά προαιρετική και εθελοντική, ε και να σας βεβαιώσω ότι θα υπάρξει εμπιστευτικότητα και ανωνυμία για αυτό το λόγο και στην συνέντευξη μας δεν θα αναφέρω και καθόλου το όνομα σας (.) για αυτό θα είστε η κυρία Ψ(.) ε::: Θα εκτιμούσα απεριόριστα την προσεκτική απάντηση των ερωτήσεων με υπευθυνότητα, και ελευθερία της γνώμης σας (.) καθώς όπως γνωρίζετε δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις (.) εφόσον επιθυμείτε μπορούμε να σας ενημερώσω για τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσα να σας τα

γνωστοποιήσω με κάποιο σχετικό email () πριν ξεκινήσουμε να σας ευχαριστήσω ειλικρινά για την συμμετοχή σας και για τον χρόνο που θα μου αφιερώσετε (.) θέλετε να ξεκινήσω;

Ψ: Ε; Βέβαια

A: Λοιπόν! (.) Ας ξεκινήσουμε λοιπόν! Ε::: Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μέσα από την εκπαιδευτική του διδασκαλία αλλά γενικότερα μέσα από το εκπαιδευτικό του έργο αλλά και στάση μπορεί να βοηθήσει του ενήλικες αλλοεθνείς εκπαιδευόμενους;

Ψ: Εμ; Κατά την γνώμη μου πιστεύω ότι η ο εκπαιδευτής πρέπει να έχει θετική στάση και συμπεριφορά απέναντι στον αλλοδαπό μαθητή να τους αντιμετωπίζει όλους ισότιμα ανεξάρτητα από τον τόπο καταγωγής τους και να αισθάνεται ο εκπαιδευόμενος το σχολείο τον εκπαιδευτή ένα οικείο πρόσωπο δεν ξέρω αυτό κατά πόσο είναι κατανοητό θα πρέπει δηλαδή να έχει μια θετική συμπεριφορά να αισθάνεται πιο οικεία ο εκπαιδευόμενος

A: Ωραία! Θέλετε να προχωρήσω παρακάτω

Ψ: Ναι ναι προχωρήστε

A: Ωραία::: Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κυριότερα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι αλλοεθνείς ενήλικες εκπαιδευόμενοι κατά την είσοδο τους στην εκπαίδευση; Και επιπρόσθετα πως ο εκπαιδευτής ενηλίκων πολιτισμικής ετερότητας μπορεί μέσω του ρόλου του να τους βοηθήσει ώστε να ξεπεραστούν αυτά; Είναι δυο ερωτήσεις (;) αν θέλετε να τις επαναλάβω (.) πείτε μου

Ψ: Ναι αν θέλετε

A: Ποια θεωρείτε ότι είναι τα εμπόδια με την είσοδο τους στην εκπαίδευση και πως εκπαιδευτής μπορεί να τους βοηθήσει ώστε να ξεπεραστούν αυτά ως ένα βαθμό

Ψ: ε::: Πιστεύω ότι ο μετανάστης και κυρίως ο πρόσφυγας που έρχεται σε μια χώρα αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις του σχολείου γιατί κατά κύριο λόγο ε::: δεν μπορεί να επικοινωνήσει με τους εκπαιδευτές ενώ συχνά αναγκάζεται να εγκαταλείψει την εκπαίδευση για ο κύριος λόγος είναι ότι δεν μπορεί να επιβιώσει σε μια χώρα υποδοχής (.) ε::: και συχνά αυτά τα άτομα δεν έχουν και άτομα (.) δηλαδή όταν κάποιος έρχεται σε μια χώρα όταν εισέρχεσαι σε μια χώρα για να παραμείνεις στον χώρο της εκπαίδευσης ειδικά και όταν είσαι ενήλικας που μπορεί να έχεις και πολλές υποχρεώσεις ε::: δεν έχεις και κοινωνικές σχέσεις θα πρέπει να αντιμετωπίσεις πρώτα αυτό για να μπορέσεις να παραμείνεις (.) δεν έχουν τα προς το ζην θεωρώ ότι αυτό είναι

το πρώτο. Ο ρόλος τώρα του εκπαιδευτή; Ε::: ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι πάρα πολύ σημαντικός είναι εγώ πιστεύω καθοριστικός από την αρχή μέχρι το τέλος του μαθήματος ε::: ακόμα και στα διαλλείματα θα πρέπει να είναι ενημερωμένος για κάθε μαθητή ξεχωριστά ώστε να μπορέσει να εντάξει το μάθημα σε αυτόν στον μετανάστη ε::: και όχι τον αλλοδαπό στο μάθημα ε::: δηλαδή θα πρέπει ο τρόπος διδασκαλίας του να είναι τέτοιος που να εμπνέει εμπιστοσύνη ασφάλεια να μην αγχώνει τους μαθητές και να μην αγχώνει τους μαθητές ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν και ε::: γιατί το κλίμα της ανασφάλειας μπορεί να τον απομακρύνει από την εκπαίδευση (.) ή να τους κάνει να αδιαφορήσουν για όλη την εκπαιδευτική διαδικασία (.) για αυτό θα πρέπει να επιμορφωθεί ο εκπαιδευτής σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ε::: θεωρώ ότι είναι το πρώτο και βασικό μέλημα του εκπαιδευτή που ασχολείται με ενήλικες αλλοδαπούς ε::: θα πρέπει να έχει επιμορφωθεί

A: Να είναι επιμορφωμένος δηλαδή σε θέμα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Ψ: Ναι ναι μετά να προσελκύσει το ενδιαφέρον του μαθητή::: ε::: μέσα στην αίθουσα να υπάρχει ένα κλίμα σεβασμού και εκτίμησης απέναντι στο διαφορετικό είτε έχει να κάνει με την γλώσσα με τον πολιτισμό::: αυτό πιστεύω

A: Ωραία! Μου απαντήσατε και στο επόμενο ερώτημα που ήθελα να σας θέσω που ήταν ποιες είναι οι δεξιότητες που πρέπει να έχει ο εκπαιδευτής ενηλίκων ε::: και μου είπατε Να είναι επιμορφωμένος

Ψ: Ναι να είναι επιμορφωμένος σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και πρέπει πάνω από όλα ο εκπαιδευτής να έρθει κοντά στον εκπαιδευόμενο γιατί ο εκπαιδευόμενος έχει προβλήματα οικογενειακά οικονομικά δεν έχει το μυαλό να ακολουθήσει το σύστημα

A: Ωραία θα θέλατε να προσθέσετε κάτι άλλο

Ψ: Όχι υπάρχει κάποια άλλη ερώτηση;

A:όχι ευχαριστώ πάρα πολύ για τον χρόνο σας!!!!!!

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα: Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.